

REVISTA BIBLIOTECILOR

12•1968

*Publicație
a Comitetului de Stat
pentru Cultură și Artă*

Întreprinderea
poligrafică

GRAFICA NOUA

cu sediul în București,
str. Pitagora, nr. 16—18, sect. 4

execută legătorie de volume
pentru biblioteci, cutii pentru
păstrarea revistelor și carto-
tecilor.

De asemenea execută legarea
arhivelor la domiciliul benefi-
ciarilor.

Comenzile se primesc la

SERVICIUL COMENZI

Tel. 21.21.30 sau 21.39.48

BIBLIOTECILOR

S
U
M
A
R

	<u>P a g.</u>
AL. PORȚEANU : Rolul culturii în realizarea unirii	707
AL. PEZDERKA, I. CRIȘAN : Cartea în limbile naționalităților conlocuitoare	710
Margareta FERARU : În întâmpinarea alegerilor	712
Ion MARINESCU : Mai întâi, instrumentele !	715
Florian BANC : Căminul cultural și problemele muncii cu cartea la sate	716
George VLĂDESCU : Realizări și proiecte în organizarea bibliotecilor publice din județul Buzău. Interviu cu Alexandru Oproescu	719
Elena MOLDOVEANU : Aprovizionarea cu cărți prin librărie la biblioteca orașenească Blaj	723
Cronică	725
PETRU ISTRATE : Expoziția „Ziare și reviste românești” din secolul al XIX-lea	726

ISTORIA CĂRȚII ȘI A BIBLIOTECILOR

dr. ECATERINA CIMPONERIU : Pagini din istoria unei importante biblioteci muncitorești : biblioteca din Reșița	727
---	-----

EX LIBRIS

Dahlia ARAMĂ : Ex libris-urile unor cititoare de vechi manuscrise românești	731
---	-----

BIBLIOTECI DE PESTE HOTARE

Dan SIMONESCU : Sesiunea Consiliului FIAB	733 ✓
Ioana TĂUTU : Lectura publică în Franța . . . o mare cauză națională	738
George RADU : Consfătuirea internațională de la Sofia	741

S
U
M
A
R

PROFILURI

Șerban ANDRONESCU : Smeritul Doșoitei, mitropolitul de țara Moldovei. 275 de ani de la moartea sa 743
 Ilie STANCIU : Elena Farago-bibliotecară. 90 de ani de la nașterea sa 746

LUCRĂRI DE SPECIALITATE

„Insemnări ieșene”. 1936—1940 ; Indrumări pentru organizarea bibliotecilor tehnice de întreprindere ; Bibliografia generală a etnograției și folclorului românesc ; Peignot, Jérôme. De l'écriture à la typographie ; Meadow, Charles T. The analysis of Information Systems 748

FIȘIER

Constantinescu-Iași, P. Lupta pentru formarea frontului popular în România ; Popișleanu, Cristian. România și „Antanta” Balcanică ; Știința despre știință ; O carte despre vîrsta majorității ; Levy-Strauss, Claude. Tropice triste ; Un eritic literar : Vlad Sorianu ; Manu, Emil. Prolegomene argheziene ; Popescu-Teiușan, Ilie. Ateneul Român ; Cosma, Viorel. Filarmonia George Enescu. 1868—1968 753

Calendar (ianuarie-februarie-martie 1969) 758

CONSULTAȚII

Ecaterina TENEA : Cotarea publicațiilor (II) 762
 Poșta redacției 766
 Pavel BINDER : Gebhard Blücher — 15 ian. 1934 — 5 oct. 1968 767

REDAȚIA :

**Str. Biserica Amzei, nr. 5—7, sectorul 1,
 București. Oficiul poștal 22. Telefon 13.94.04**

COLEGIUL DE REDACȚIE

George BAICULESCU, Virgil CÂNDEA, Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN, Ștefan GRUIA (redactor șef), Aron GRÜNBERG, Eugen IOVANOV, Atanase LUPU, Nicolae PASCU, Angela POPESCU-BRĂDICENI, Dan SIMONESCU, Mircea TOMESCU.

ROLUL CULTURII

ÎN

REALIZAREA UNIRII

Desăvîrșirea unității de stat a poporului român, prin Unirea Transilvaniei cu România de la 1 decembrie 1918, a încununat o operă istorică pregătită de întreaga evoluție multiseculară de pînă atunci, economică, socială, culturală și politică. Ca act avînd o profundă semnificație plebiscitară, a cărui tărie de granit stă tocmai în hotărîrea puternică, unanimă, a întregului popor. „Unirea cea mare” poate fi mai bine înțeleasă dacă ne referim la factorii care au contribuit în măsură însemnată la manifestarea acestei impresionante unități de voință a maselor. Originea ei trebuie desigur căutată în unitatea de viață materială și spirituală a poporului român, în conștiința unității sale de neam și limbă, alături de sintetic exprimată de Grigore Ureche: „românii... toți de la Rîm se înag”. Transilvania, după cum se știe, a reprezentat una din regiunile istorice românești în care s-a manifestat cu vigoare ideea unității naționale, un rol deosebit în această privință îndeplinindu-l corifeii Școlii Ardelone. Numeroși dascăli transilvăneni s-au stabilit în Principate la începutul secolului trecut, întemeind aici școli renumite. Transilvania a justificat multă

în vremea speranța că va putea aduce o contribuție însemnată în realizarea unității naționale. Situația apăsătoare creată după înfrîngerea revoluției de la 1848 a modificat datele problemei. Generația revoluționarilor de la 1848 exprima prin marele patriot Nicolae Bălcescu conștiința — impusă de vicisitudinile istoriei — că va fi necesară „unitatea mai întii în idei și sentimente, care să aducă apoi cu vremea, unitatea politică”. Dar nici unitatea politică nu putea fi îndeplinită — din aceleași cauze — dintr-o dată și complet, ci în etape — necesitate obiectivă de asemenea înțeleasă deplin de bărbații politici cei mai iluștri de la mijlocul secolului trecut.

În cultura românească a epocii moderne s-a resimțit faptul că unitatea națională nu a putut fi realizată pe deplin la 1859. Ea rămăsese o sarcină a desăvîrșirii revoluției burghezo-democratice. Situația culturală a Transilvaniei era înrîurită de faptul că, spre deosebire de țara liberă, burghezia română transilvăneană era o burghezie a unei națiuni asuprite, fiind mai apropiată de popor. Gradul de diferențiere socială era mai redus în Transilvania, iar conținutul ideologic al

culturii, fără a fi omogen, prezenta și el mai puține aspecte contradictorii. Mișcarea de eliberare națională a cunoscut un avânt deosebit pe plan cultural. O mare importanță au avut-o în acest sens legăturile multilaterale ale Transilvaniei cu vechea țară, contribuția remarcabilă a oamenilor de cultură transilvăneni la dezvoltarea continuă, amonioasă, a culturii românești, unitară în ansamblul ei. Încă din epocile istorice anterioare, cultura românească s-a format, dezvoltat și afirmat ca o cultură unitară, aparținând întregului popor român, pe deasupra frontierelor nedrepte care îl separau și îl țineau — în întregime sau numai în parte — sub jugul dominației imperiilor vecine. *Unitatea culturală a națiunii române a precedat înșăptuirea și desăvârșirea unității politice, contribuind la întărirea conștiinței naționale, la mobilizarea maselor.* Punctul de plecare al avântului culturii românești din epoca modernă îl reprezintă ideologia pașoptistă formulată în operele luptătorilor patrioți și democrați Nicolae Bălcescu, Mihail Kogălniceanu, Simion Bărnuțiu, Avram Iancu, Ion Ionescu de la Brad, Cezar Bolliac și alții. În Transilvania, cultura a reprezentat un teren de luptă propriu-zis politică a majorității populației de aici, românii, pentru drepturile lor vitale, pentru păstrarea și afirmarea ființei lor naționale, pentru limba strămoșască. *Imbinarea organică a luptei de eliberare națională cu lupta socială a maselor largi cuprinzând și naționalitățile conlocuitoare din Transilvania, s-a reflectat în domeniul culturii printr-un conținut profund democratic al acesteia.* Prin cultură au fost mobilizate în mișcarea națională toate categoriile sociale și politice ale populației românești, după cum lupta de eliberare națională, pentru unitate deplină, a dat noi și puternice impulsionări dezvoltării culturii, a înflăcărat pe toți românii, de pe ambele părți ale Carpaților. *Cultura a reprezentat așadar o adevărată școală a luptei naționale.*

În domeniul învățămîntului, numeroasele generații de cărturari, patrioți și democrați, dascăli și învățăcei, au fost alături de lupta poporului în marile momente ale istoriei atât de frământate a acestuia, culminând cu lupta pentru Unire: unii s-au situat în fruntea maselor, înfruntînd deschis tirania, slujind cu pasiune și devotament progresul social, material și intelectual al poporului. Învățămîntul din Transilvania avea o situație grea din cauza dublului jug, social și național, ce apăsa asupra românilor. Școala a constituit terenul principal pe care se aplicau măsurile de deznaționalizare în domeniul cultural, de împiedicare a folosirii limbii naționale. Setea de carte a poporului român din Transilvania se poate constata din creșterea frecvenței școlare, care a necesitat du-

area unor măsuri de sporire a cadrelor didactice, prin crearea unor școli normale (pedagogice) care se numeau preparandii — la Arad, Oradea ș.a. Școlile medii românești, de vechi și progresiste tradiții, care funcționau la Blaj, Beiuș, Brașov, Năsăud, Brad, pregăteau promoții de cărturari de frunte, militanți și conducători ai mișcării naționale. Istoria și literatura erau predate aici în cadrul general, unitar, al tuturor țărilor române: biblioteci, societăți de lectură, o întregă rețea de așezăminte culturale contribuiau la dezvoltarea spiritului național, îndeosebi în rîndurile tinereții. Școlile române din Transilvania și-au putut îndeplini nobila lor misiune numai datorită spiritului de abnegație cu care au fost susținute de masele populare. După proclamarea dualismului austro-ungar (1867), situația s-a înrăutățit considerabil, culminînd cu anii primului război mondial cînd a fost creată faimoasa „zonă culturală”, din cauza intensificării asupririi naționale. Tinerii români, neavînd la dispoziție o universitate în limba proprie în Transilvania, își făceau studiile la Budapesta, București, Viena; mulți se stabilesc în România, contribuind prin activitatea lor la consolidarea unității naționale a poporului român în domeniul cultural.

Situația politică și națională a Transilvaniei făcea ca problemele științelor sociale — îndeosebi cele ale istoriei și ale limbii — să aibă aici o greutate specifică, strîns legată de necesitatea fundamentării științifice și argumentării luptei de eliberare. Generația de la 1848 a militat pentru actualizarea învățămîntelor istorice la lupta de eliberare națională și socială a maselor largi, apropiindu-se pe această bază, de concepția științifică asupra istoriei. La numele prestigioase ale lui Bărnuțiu, Baritiu, Laurian, Papiu-Illarian, Cipariu, se adaugă, spre sfîrșitul secolului trecut și în primele decenii ale secolului nostru, cele ale lui Ioan Bogdan, I. Rusu-Sirianu, I. Popa-Lisseanu, Teodor Păcățian, Ioan Lupăș — în istoric — Athanasie Marianescu, C. Diaconovici, Ioan Bianu — în filologie. Gîndirea sociologică și politică românească din Transilvania a fost reprezentată de remarcabilul cărturar Vasile Goldiș, de Aurel C. Popovici și alții. Numeroși oameni de știință români din Transilvania, în frunte cu doctorul Victor Babeș, și-au desfășurat activitatea lor creatoare în țara liberă, făurind astfel nu numai opere științifice de seamă, ci și elemente ale unității naționale a culturii românești. Unii oameni de știință și cultură — cum au fost V. Goldiș, O. Goga, Tr. Vuia și alții — au activat cu energie pe plan politic; iar geniul creator al lui Aurel Vlaicu, zborul lui peste Carpați, simboliza — așa cum au văzut contemporanii — însăși ideea unității.

În domeniul presei — atît în ceea ce privește publicațiile culturale sau politice, cît și cele socialiste — legăturile reciproce din-

tre românii de pe ambele versante ale Carpaților au fost deosebit de vii, vehiculându-se nu numai informațiile și spiritul epocii, ci și ideile avansate, între care ideea unității naționale înțărca năzuința maselor de desăvârșire a acestei unități. Presa română din Transilvania intră într-o nouă etapă de dezvoltare o dată cu apariția *Tribunei* de la Sibiu (1884), condusă de Ioan Slavici — organul politic cel mai de seamă al românilor transilvăneni, promotor totodată al unor noi orientări literare. În același sens trebuie amintită revista *Lucașărul*, condusă de Oct. Goga, ziarle *Drapelul* de la Lugoj și mai ales *Românul* de la Arad, organul Partidului Național Român care a jucat un rol important în lupta pentru unire. Presa a fost un factor de seamă care a participat la marile transformări sociale și politice din epoca modernă, pregătind spiritualiceste masele populare pentru înțelegerea drumului lor către un viitor mai bun.

Dezvoltarea în amploare și profunzime a literaturii române din ultimele decenii ale secolului trecut și începutul secolului al XX-lea, într-o măsură fără precedent pînă atunci, a fost favorizată și de faptul că la acest avînt au contribuit cei mai talentați scriitori din toate provinciile românești, din țara liberă ca și din Transilvania. Prin aceasta, literatura a contribuit la făurirea unității culturale a poporului nostru. Cei mai de seamă scriitori din Transilvania — Slavici, Coșbuc, Goga, Rebreanu — s-au stabilit în vechea Țară, găsind în mediul de aci condiții prielnice de manifestare a forței talentului lor. Îndeosebi pozițiile vibrante ale lui Octavian Goga și St. O. Iosif au avut un mare ecou în mase, în mișcarea de eliberare și unire națională.

Cultura — în special științele sociale, literatura și arta — au reprezentat în același timp un teren fertil de manifestare a relațiilor de stimă și prietenie reciprocă între popoare, de afirmare a idealurilor lor comune de progres și civilizație. Contribuția pe care au adus-o pe acest teren, după marele Bălcescu, personalități ca Vasile Goldiș, Emil Isaac, poetul maghiar Ady Endre, Oct. Goga, sociologul Jászi Oszkár, compozitorul Bartok Béla, teoreticianul socialist Szabo Ervin, fruntașii români Ioan Rațiu, Vasile Lucașiu, Aurel Lazăr, Valeriu Branște și alții — reprezintă pagini antologice în materie.

Viata artistică în general, dar mai ales teatrul și muzica, au avut un rol mobilizator deosebit de pronunțat. Teatrul „de diletanți” devenise o mișcare cu adevărat de masă în Transilvania, întreținând vie conștiința națională. Turneele erau numeroase, în toate direcțiile, iar orașe ca Lugojul și Brașovul devin centre ale acestei activități efervescente. Societatea pentru fond de teatru român, condusă de Iosif Vulcan, arta unor creatori ca Zaharia Birsan, repertoriul național clasic

sau contemporan aduceau în fața publicului, în forme artistice superioare, problemele cele mai arzătoare ale timpului. Muzica — cea corală în primul rînd — este o adevărată armă de luptă națională, avînd o eficiență deosebită: cerurile lui Ion Vidu de la Lugoj cel al lui Gh. Dima de la Brașov, turceele în Ardeal ale corurilor lui Gavriil Musicescu de la Iași și apoi cele ale vestitului cor „Carmen” al lui D. Kiriac, care cultivau toate, cu precădere, un elevat repertoriu național și popular, electrizau publicul pretutindeni unde apăreau.

Misiunea națională a culturii românești a dobîndit anumite cadre organizate, în cele mai diferite forme: casele create în orașele transilvănene — societăți de lectură devenite cu timpul un fel de cluburi politice —, cercurile profesionale, reuniunile de femei, tineret, ale învățătorilor, rețeaua vastă de biblioteci școlare, populare, instituții culturale moderne. Asociațiunea pentru cultura poporului român din Transilvania — ASTRA — a desfășurat o importantă activitate de masă în rîndurile poporului, promovînd consecvent legăturile culturale cu vechea Românie, constituînd un factor de frunte al mișcării de eliberare națională. ASTRA a fost centrul spre care gravitau toate forțele intelectuale ale românilor din Transilvania. Adunările ei generale erau adevărate congrese naționale (de ex. în 1911, la Blaj). Revista *Transilvania* — organul ASTREI — publica numeroase studii de istorie și literatură națională. Cea mai importantă societate cultural-științifică, Academia Română, a grupat forțele intelectuale din toate provinciile românești. Academia a avut printre membrii ei de frunte pe numeroși transilvăneni, dintre care George Barițiu a fost și președintele ei. Implicațiile politice ale acestei orientări au fost dintre cele mai importante. „Liga pentru unitatea culturală a tuturor românilor”, creată la București în 1890 și condusă de Nicolae Iorga, V. A. Urechia și alții, a sprijinit lupta de eliberare a românilor de peste munți (de ex. în anii Memorandului), desfășurînd o susținută propagandă a cauzei românești în străinătate. La acestea se pot adăuga societatea „Transilvania” de la București, Universitatea populară de la Vălenii de Munte, societățile studenților români de la București și Iași, precum și cele de la Budapesta („Petru Maior”) sau Viena („România jună”) și multe altele.

Avîntul general al culturii românești în perioada de pregătire a Unirii este strîns legat de intensificarea luptei naționale, manifestîndu-se în forme care vădesc un orizont larg, profund umanist și democratic, exprimînd prin aceasta însăși esența spiritualității poporului român.

CARTEA ÎN LIMBILE NAȚIONALITĂȚILOR CONLOCUITOARE

Realizări și perspective editoriale

Dezvoltarea și înflorirea democrației socialiste, manifestate în cele mai diverse domenii de activitate, ilustrează implicit — pe planul desfășurării activității culturale și științifice — participarea multilaterală, alături de poporul român, a tuturor naționalităților conlocuitoare, cu contribuțiile și cerințele specifice fiecăreia.

Obiectivele politicii de editare și răspândire a cărții, decurgând din sarcinile pe care și le propun și le îndeplinesc în domeniul culturii statul și guvernul nostru, au în vedere, în ceea ce privește naționalitățile conlocuitoare, atât promovarea celor mai de seamă valori create de oamenii de literă, de artă sau de știință din rândurile acestora, cât și satisfacerea în cea mai largă măsură a nevoilor spirituale ale tuturor categoriilor de cititori.

Pentru asigurarea nevoilor de carte ale populației de limba maghiară, germană, srbă, ucraineană sau idis, corespunzător ponderii acestora în ansamblul populației țării, se editează anual în țară peste 300 de lucrări într-un tiraj, depășind 1,5 milioane exemplare, și totodată se importă anual peste 500 de lucrări editate peste hotare, într-un număr de exemplare variind între 100 și 10.000. Acest volum de cărți, împreună cu tipăriturile românești de largă accesibilitate și cu edițiile importate în limbi de largă circulație, constituie o bază de cultură livrescă comparabilă, ca indice de volume raportat la numărul de locuitori, cu cea de care beneficiază populația țării în ansamblul ei (2 cărți anual pentru fiecare locuitor). Se poate remarca în acest sens că, pe linia creșterii, an de an, a producției interne, prevederile anului editorial 1969 vor depăși cu aproximativ 60 de titluri și 500.000 de exemplare volumul ce se realizează în anul 1968, iar în ceea ce privește importul de carte în limba maghiară, în 1968 s-au creat premise deosebit de favorabile pentru lărgirea schimburilor de carte cu Republica Populară Ungară în anul 1969.

Elementul preponderent în producția editorială internă, caracteristic tipăriturilor tuturor naționalităților conlocuitoare, este literatura beletristică. Alături de lucrări enciclopedice, cu caracter de masă în limba maghiară și germană, sînt editate și unele lucrări cu caracter de înfărmare — din ce în ce mai multe contribuții elaborate direct în limba naționalității respective —, ca și lucrări de îndrumare tehnică, agricolă, de interes gospodăresc, casnic, potrivite cerințelor specifice unor categorii largi din populația vizată. Ca și în limba română, se bucură de un deosebit succes lucrările, tot mai insistent abordate, din domeniul educației etice și estetice a tineretului, ca și relațiile privind călătoriile sau descoperiri științifice de răsunet mondial.

În mod firesc, lucrările științifice de nivel mediu, dar mai ales superior, edițiile ample de texte (clasici ai marxism-leninismului, clasici ai literaturilor țărilor vecine, ca și opere contemporane aparținînd acestor literaturi) sînt asigurate din import, ceea ce lărgeste considerabil varietatea tematică a fondului de carte în limbile respective.

În cadrul înțelegerii privind coordonarea activității editoriale dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Ungară, în protocoalele de colaborare care sînt semnate în fiecare an între Centrul editurilor și difuzării cărții din Republica Socialistă România și Direcția generală a editurilor din Ministerul Culturii al Republicii Populare Ungare sînt stabilite modalitățile concrete prin care cele două părți contribuie la realizarea, în condiții reciproc avantajoase, a tipăriturilor de limbă maghiară de interes comun, ceea ce permite editurilor din România să-și concentreze eforturile și să-și fructifice condițiile materiale asupra acelor lucrări a căror apariție nu este posibilă prin mijloacele și înlesnirile unei editări sau redactări comune.

Edițiile de literatură beletristică realizate în țară, reprezentînd peste 30 la sută din

numărul de titluri publicat anual, sînt constituite preponderent din scrieri originale ale creatorilor naționalității respective (peste 50 la sută), urmate de traduceri din literatura română și din ce în ce mai numeroase talmăciri din literatura universală.

O sumară evaluare a aparițiilor din ultimii ani impune atenției creații contemporane ca: romanele *Cuvîntul nepronunțat* de Kovács György, *trilogia Din August pînă în August* de Szemler Ferenc, *Neamul Gondosilor*, ediție revizuită, de Szabó Gyula, *În Iun și în lumină* de Papp Ferenc, *Copilul minime* de A. Breitenhofer, noi volume de nuvele ale lui Sütő András, Bajor Andor, Katona Szabó István, Arnold Hauser, volume de versuri de Horváth Imre, Létay Lajos, Kiss Jenő, A. M. Sperber; cărți pentru copii semnate de Beke György, Marton Lili, Méhes György, Fodor Sándor, Hervai Gizella, Páskándi Géza, Tamás Mária, Lotte Berge, Hedi Hauser, Pauline Schneider și altele.

Printre cele 37 de lucrări originale contemporane în limba maghiară, în anul 1968 se înscriu și 9 titluri din moștenirea maghiară de pe teritoriul țării noastre, 15 volume de proză, evidențiindu-se, alături de romanele lui Nagy Istvan, Veress Zoltán, micile romane ale lui Papp Ferenc, Szabó Gyula, nuvelele lui Domokos Géza, Beke György, Panek Zoltan, volume de versuri selective sau reeditări ale lui Bartalis János, Horváth István, Székely János, ca și un impresionant număr de plachete de versuri noi. Specifice tipăriturilor în limba maghiară din colecția de debut „Forrás” este că se promovează cea mai largă modalitate de afirmare a tinerilor autori, atât în proză și versuri cit și în reportaje, creații dramatice sau studii ori eseuri critice. În limba germană, își anunță apariția genuri încă nefrecventate: memorialistică, eseuri literare și altele. Creația contemporană originală a fost în ultimii ani promovată și în edițiile de limbă sîrbă, ucraineană și idiş, unele lucrări valoroase beneficiind și de reeditări.

Sectorul de traduceri din limba română, care în ultimii 4 ani reprezintă aproximativ 15 titluri anual, are de pe acum un bilanț foarte cuprinzător, ajungîndu-se la o străbateră a aproape întregului fond de lucrări reprezentative românești, recomandate spre traducere în alte limbi. Orientată din ce în ce mai atent spre opere românești moderne de interes cert pentru cititorii de altă limbă, selecția traducerilor cuprinde cu promptitudine în proiectul anului 1969 și scrieri recente ca romanele *Vestibul* de Al. Ivasiuc, *Morometii*, vol. II de Marin Preda, nuvelele recente ale lui Fănuș Neagu și D. R. Popescu, sau o culegere antologică din proza celei mai tinere generații a „Lucafărului” ultimilor ani. Mai sporadice, dar cu perspective de a se desfășura mai sistematic, au fost între-

prinse traduceri în limba germană și în limba sîrbă, unde atenția este concentrată încă asupra unor lucrări reprezentative, în-deosebi dintre cele două războaie.

În același mod, deși nu în proporții simetrice egale, scrieri ale autorilor maghiari sînt programate să apară în 1969 în continuare și în limba română. În proiectul de plan pe anul 1969 sînt prevăzute, printre altele, romanele *Pe linie moartă* de Kacsó Sándor, *Plutasa* de Kemény János, nuvele ale lui Balint Tibor, L. Bruckstein, Páskándi Géza, Panek Zoltan, reportaje și însemnări de călătorie de Franyó Zoltán, Simon Magda, versuri de Létay Lajos, teatru de Földes Mária ș.a.

Răspunzînd, în primul rînd, cerințelor bibliografice școlare, edițiile de texte din clasicii maghiari, apărute în majoritate, în „Biblioteca școlară”, altele în afara acesteia, în ediții de masă — respectiv în noua și multilaterală serie, de mici dimensiuni, „Téka” —, umple unele goluri pe care alte tipuri de ediții, interne sau în redactare comună cu edituri din Republica Populară Ungară, nu le pot acoperi în întregime.

Rezultate apreciabile înscris editarea moștenirii literare maghiare și germane din România, acțiune în care explorarea principalelor opere, încheiată în linii mari (Asztalos István — 5 volume, Karacsony Benő — 4 volume, Kunez Aladar — 2 volume, Gál Gabor — 3 volume, Salamon Ernő, Molter Károly, Endre Károly, Michael Albert, Adolf Meschendörfer, Alexander Tietz ș.a.

Traducerile din literatura altor țări, dezvoltate treptat de-a lungul anilor, pe măsura formării unor cadre de noi traducători și a lărgirii cadrului material al editurilor, au reprezentat în ultimii doi ani creșteri substanțiale, dublîndu-se în acest an (45 de titluri) față de 1967. Colecția ca „Horizont”, „Argus”, „Téka” vădesc nu numai un bun discernămint în stabilirea profilului care să permită satisfacerea simultană a gusturilor cititorilor și integrarea tipăriturilor respective în circuitul comerțului de carte de peste hotare, ci și lăudabila preocupare de a pune în valoare traduceri indigene de bună calitate, competitive.

În peisajul editorial interesînd categorii largi de cititori, își face apariția, începînd din acest an, și preocuparea pentru valorificarea unor genuri vitregite, ca eseuri de artă, studii de conjunctură, îmbrățișînd atît domeniul beletristicii, cit și zone specifice ale diverselor domenii de cercetare științifică (etnografie, istoria culturii etc.), Editura pentru literatură îndeplinind în acest sens și funcții complexe ce depășesc profilul său de bază.

I. CRIȘAN

Al. PEZDERKA

ÎN ÎNTÎMPINAREA

Societatea socialistă a creat, pentru prima oară în istoria patriei noastre, o comunitate reală de interese a tuturor oamenilor muncii — muncitori, țărani, intelectuali —, fără deosebire de naționalitate. Ea oferă posibilități nelimitate de afirmare și dezvoltare în toate domeniile vieții sociale. Conducerea de către popor a destinului său asigură deplina suveranitate națională, deplina independență de stat. La baza forței și unității orânduirii noastre socialiste stă conducerea politică a întregii societăți de către Partidul Comunist Român. „Partidul nostru — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — își realizează cu succes rolul de conducător în societate datorită faptului că este legat prin mii și mii de fire de masele cele mai largi ale poporului, că se identifică cu aspirațiile și interesele supreme ale națiunii, că e trup din trupul clasei muncitoare, al țărâniei, al intelectualității...”

Alegerile de deputați în Marea Adunare Națională a Republicii Socialiste România și în consiliile populare, care se vor desfășura în luna martie 1969, reprezintă unul din evenimentele din această nouă etapă de desăvârșire a construcției socialiste care se bucură de cel mai viu interes din partea întregului popor.

Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român (19—24 iulie 1965). Buc., Editura politică, 1965, 624 p.

Congresul cooperativelor agricole de producție (7—9 martie 1966). Buc., Editura politică, 1966, 560 p.

Ceaușescu, Nicolae. Raportul cu privire la măsurile de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale și la îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a României. Prezentat la Conferința Națională a P.C.R. — 6 decembrie 1967. Buc., Editura politică, 1967, 61 p.

Ceaușescu, Nicolae. România pe drumul desăvârșirii construcției socialiste. În: Rapoarte, cuvântări, articole (iulie 1965—septembrie 1966). Buc., Editura politică, 1966, 624 p.

Declarația Marii Adunări Naționale a Republicii Socialiste România cu privire la principiile de bază ale politicii externe a României. În: Știința, 33, nr. 7 803, 23 aug. 1968, p. 1, 3.

Ceaușescu, Nicolae. Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la unele măsuri organizatorice pentru întărirea continuă a unității moral-politice a poporului muncitor, a frăției dintre oamenii muncii români și ai naționalităților conlocuitoare, a coeziunii națiunii noastre socialiste. În: Știința, 38, nr. 7 866, 25 oct. 1968, p. 1, 3.

Ceaușescu, Nicolae. Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Adunarea generală a scriitorilor. În: Știința, 38, nr. 7 889, p. 1, 3.

Partidul e-n toate: e-n cele ce sint și-n cele ce mine vor ride la soare; E-n holda întreagă și-n bobul mărunț, E-n hrîncul din leagăn și-n omul cărnul, E-n viața ce veșnic nu moare.

George Lesnea

Alexandru, Ion. La aniversarea Partidului. În: Poezia română contemporană. Buc., Editura pentru literatură, 1960, p. 474.

Andrișoiu, Al. Partidului. În: Cîntare Partidului. Buc., Editura pentru literatură și artă, 1960, p. 19—20.

Asztalos, István. Vîntul nu se stîrșește din senin. În românește de I. Určan. În: Duminică cu dragoste. Povestiri și nuvele. Buc., Editura pentru literatură, 1962, p. 109—265.

Banuș, Maria. Partidului meu. În: Cîntare Partidului. Buc., Editura pentru literatură, 1960, p. 38—39.

Barbu, Eugen. Oaie și ai săi. Buc., Editura de stat pentru literatură și artă, 1959, 284 p. Facerea lumii. Buc., Editura pentru literatură, 1964, 472 p.

Bănuță, Ion. Partidului îi sint dator. În: Cîntare Partidului. Buc., Editura pentru literatură, 1960, p. 47.

Beniuc, Mihai. Partidului. În: Cîntare Partidului. Buc., Editura pentru literatură, 1960, p. 55—57.

Sint credincios acestei cre. În: Cîntare Partidului. Buc., Editura pentru literatură, 1960, p. 67—70.

Boureanu, Radu. Pămîntul. În: Poezia română contemporană. Buc., Editura pentru literatură, 1964, p. 115—116.

ALEGERILOR

Acum, în plină campanie de pregătire a alegerilor, bibliotecile sînt chemate să răspundă, cu mijloace specifice, acestui interes, prin organizarea unor manifestări cu cartea. În acest sens, prezenta bibliografie își propune să vină în sprijinul bibliotecarilor care pregătesc texte pentru manifestările de masă.

Partea introductivă citează documente de partid și de stat, privind politica internă și externă a României.

În prima parte a bibliografiei ne-am oprit la operele poezilor și prozatorilor care au surprins cu sensibilitate problemele de conștiință ale omului contemporan și care au consemnat diversele etape ale construcției socialiste, realizările orînduirii noastre în diferite domenii, pe linia înfăptuirii mărețului program trasat de Congresul al IX-lea al partidului și de Conferința Națională a P.C.R.

Cea de-a doua parte a bibliografiei se axează pe tema literară a alegerilor în trecutul României, prilej de a dezvălui structura socială a acelor vremi de inegalitate între clase și de exploatare a omului de către om, radical deosebită de cea a societății socialiste contemporane, unica societate capabilă să realizeze cele mai înalte aspirații de libertate și fericire ale omului.

- Cassian, Nina. *Cîntec*. În: *Poezia română contemporană*. Buc., Editura pentru literatură, 1964. p. 324.
- Crăciun, George. *Partidului*. În: *Cîntec Partidului*. Buc., Editura pentru literatură, 1960, p. 257—258.
- Scrisoare de dragoste (*Dintr-un sat dobrogean*). În: *Poezia română contemporană*. Buc., Editura pentru literatură, 1964. p. 325—329.
- Margul-Sperber, Alfred. *Poezii*. Buc., Editura tineretului. 1962. 196 p.
- Chiriță, Constantin. *Oțelul*. Buc., Editura tineretului, 1960. 600 p.
- Poetul și partidul*. p. 128—130.
- Partidul*, p. 98—100.
- Cîntec sărbătorește pentru Congresul Partidului*, p. 118.
- Pasiuni. Buc., Editura pentru literatură, 1964. 422 p.
- Miko, Ervin. *Bucenia se duce la vot*. În: *Fete negre*. Buc., Editura de stat pentru literatură și artă, 1957, p. 5—19.
- Corbea, Dumitru. *Lumina Partidului*. În: *Poezia română contemporană*. Buc., Editura pentru literatură, 1964, p. 183—184.
- Munteanu, Francisc. *Prietenul meu Adam*. Buc., Editura pentru literatură, 1962. 144 p.
- Demetrius, Lucia. *Primăvara pe Tîrnave*. Buc., Editura tineretului, 1960. 688 f.
- Nagy, István. *La cea mai înaltă tensiune*. Buc., Editura pentru literatură, 1964. 455 p.
- Dragomir, Mihai. *Partidului*. În: *Cîntec Partidului*. Buc., Editura pentru literatură, 1960, p. 159—160.
- Nedelcu, Șerban. *Măara-Sărăcă*. Buc., Editura pentru literatură, 1967. 352 p.
- Duda, Virgil. *Povestiri din provincie*. Buc., Editura pentru literatură, 1967. 192 p.
- Panek, Zoltán. *Fulgerul trecut prin ac*. Nevele. În românește de Florica Perian. Buc., Editura pentru literatură, 1966. 159 p.
- Ghilia, Al. I. *Cucerii*. Buc., Editura de stat pentru literatură și artă, 1958. 396 p.
- Papp, Ferenc. *Omul coborît pe pămînt*. În românește de N. Crișan. Buc., Editura pentru literatură, 1967. 160 p.
- Gregor, Genrud. *Sălcii*. Nevele, Buc., Editura pentru literatură, 1968. 231 p.
- Pop, Simion. *Ore calde*. Buc., Editura pentru literatură. 1962. 132 p.
- Isac, Emil. *Minerul*. În: *Poezia română contemporană*. Buc., Editura pentru literatură, 1964, p. 33—34.
- Popescu, D. R. *Zilele săptămînii*. Buc., Editura tineretului. 1959. 296 p.
- Labiș, Nicolae. *Primele iubiri: Era entuziasmului; Partidului*. În: *Cîntec Partidului*. Buc., Editura pentru literatură, 1960, p. 243—256.
- Vara otlenilor*. Buc., Editura tineretului, 1964. 421 p.
- Lăncrănjan, Ion. *Cordovanii*. 3 vol. Buc., Editura pentru literatură, 1963. Vol. 1. 464 p.; vol. 2. 544 p.; vol. 3. 528 p.

Popovici, Titus. *Setea. Buc.*, Editura de stat pentru literatură și artă, 1958. 604 p.
Porumbacu, Veronica. *Partidului. În: Cîntare Partidului. Buc.*, Editura pentru literatură, 1960, p. 302.

Preda, Manin. *Întîlnirea din pămînturi. Desfășurarea. Buc.*, Editura pentru literatură, 1966. 518 p.

Risipitorii. *Buc.*, Editura pentru literatură, 1965, 512 p.

Moromeții. vol. II. *Buc.*, Editura pentru literatură, 1967. 936 p.

Rebreanu, Vasile. *Casa. Buc.*, Editura pentru literatură, 1962. 336 p.

Sălcudeanu, Petre. *Front fără tranșee. Buc.*, Editura pentru literatură, 1961. 368 p.

Stancu, Zaharia. *Trei cîntece. În: Poezia română contemporană. Buc.*, Editura pentru literatură, 1964, p. 97—99.

Szabo, Gyula. *Neamul Gondoșilor. În românește de Remus Luca. Buc.*, Editura pentru literatură, 1967. 639 p.

Szasz, Janos. *Răspunsul. Buc.*, Editura pentru literatură, 1967. 143 p.

Teodorescu, Virgil. *Partidului. În: Cîntare Partidului. Buc.*, Editura pentru literatură, 1960, p. 335.

Theodorescu, Cicerone. *Cîntec pentru recoltă. În: Poezia română contemporană. Buc.*, Editura pentru literatură, 1964, p. 348—350.

Tudoran, Radu. *Dunărea revărsată. Buc.*, Editura pentru literatură, 1961. 736 p.

Tulbure, Victor. *Țării mele. În: Poezia română contemporană. Buc.*, Editura pentru literatură, 1964, p. 339—340.

Tic, Nicolac. *Ora șase. Buc.*, Editura pentru literatură, 1960. 296 p.

Anii tineri. *Buc.*, Editura pentru literatură, 1961. 408 p.

Vicol, Dragoș. *În muntii de miazănoapte. Buc.*, Editura de stat pentru literatură și artă, 1959. 328 p.

II

Alecsandri, Vasile. *Clevetici, ultra-demagogul. În: Alecsandri, Vasile. Teatru, vol. I. Buc.*, Editura pentru literatură și artă, 1952, p. 231—235.

Alexandrescu, Grigore. *O profesiune de credință. În: Alexandrescu, Grigore. Opere, vol. I. Poezii. Buc.*, Editura de stat pentru literatură și artă, 1957, p. 264—266.

Arghezi, Tudor. *Rădoaia. În: Arghezi, Tudor. Scrieri, vol. XV. Proze. Buc.*, Editura pentru literatură, p. 266—269.

Caragiale, I. L. *O scrisoare pierdută. În: Caragiale, I. L. Opere, vol. I. Teatru. Buc.*, Editura de stat pentru literatură și artă, 1959, p. 99—221.

Telegrame. *În: Caragiale, I. L. Opere, vol. II. Momente, schițe, notițe oractice, p. 50—56.*

Orientale. *În: Caragiale, I. L. Opere, vol. II, p. 315—319.*

Politică și delicatețe. *În: Caragiale, I. L. Opere, vol. II, p. 427—431.*

Istoria se repetă. *În: Caragiale, I. L. Opere, vol. II, p. 431—441.*

Gălinoscu, George. *Caragiale despre alegerile din trecut în țara noastră. (Conferință ținută la 24 octombrie 1952 în sala Dalles). Buc.*, Editura de stat pentru literatură și artă, 1952. 37 p. (Colecția Societății pentru răspîndirea științei și culturii. 59).

Cocca, N. D. *Alesul națiunii. În: Cocca, N. D. Pamflete. Buc.*, Editura de stat pentru literatură și artă, 1956, p. 101—103.

Delavrancea, Barbu. *Înainte de alegeri. În: Delavrancea, Barbu. Opere, vol. II. Buc.*, Editura pentru literatură, 1965, p. 31—45.

Demetrius, V. *Blana. În: Demetrius, V. Scrieri alese, vol. I. Nuvele. Buc.*, Editura pentru literatură, 1967, p. 217—223.

Domnul deputat. *În: Demetrius, V. Scrieri alese, vol. II. Romane. Buc.*, Editura pentru literatură, 1968, p. 195—408.

Galan, V. Em. *Memoriile agentului electoral Teică Pasăre. Buc.*, Editura pentru literatură și artă a Uniunii Scriitorilor din R.P.R., 1950, 75 p.

Gîrleanu, Emil. *Oratorul. În: Gîrleanu, Emil. Pagini alese. Buc.*, Editura tineretului, 1958, p. 130—135.

Mușatescu, Tudor. *Titanic-Uals. În: Mușatescu, Tudor. Teatru. Buc.*, Editura de stat pentru literatură și artă, 1957, p. 99—201.

Pătrășcanu, D. D. *Ce cere publicul de la un deputat. În: Pătrășcanu, D. D. Un prinz de gală. Nuvele și povestiri. Buc.*, Editura de stat pentru literatură și artă, 1958, p. 69—92.

Rețetă pentru un discurs parlamentar, Idem, p. 125—137.

Candidat fără noroc. Idem. p. 217—291.

Ranetti, George. *Literatura electorală. În: Proza umoristică română, vol. I. Buc.*, Editura pentru literatură, 1965, p. 431—433.

Rebreanu, Liviu. *Apostolii. Comedie în trei acte. În: Rebreanu, Liviu. Opere alese, vol. V. Teatru. Publicistică. Buc.*, Editura pentru literatură, 1961, p. 107—195.

Sebastian, Mihail. *Partide de idei. În: Sebastian Mihail. Opere alese, vol. II. Buc.*, Editura pentru literatură, 1962, p. 281—282.

Care au mai guvernat... Idem, p. 283—284.

Explicația fripturismului. Idem, p. 285—287.

Automobilele zburdă. Idem, p. 294—295.

Teodoreanu, Al. O. *Alegeri libere. În: Teodoreanu, Al. O. Hronicul Măscănicului Vălătuc. Buc.*, Editura tineretului, 1966, p. 11—16.

Margareta FERARU

Mai întâi, INSTRUMENTELE!

Se consemnează în ultima vreme o manifestare explozivă a preocupărilor pentru sociologia culturii în general, cu înclinare pronunțată spre psiho-sociologia lecturii, studierea intereselor, a preferințelor pentru diferitele genuri de cărți. Contribuțiile surprind deocamdată precizări asupra domeniului, sensurilor cercetării, indicațiilor metodologice.

O asemenea stare este firească. Este prea important obiectul pentru ca el să fi putut scăpa multă vreme atenției filozofilor, psihologilor, sociologilor, economiștilor. Apoi, prin proporțiile ei, activitatea de editare și răspândire a cărții a căpătat o asemenea dezvoltare, încât direcțiile viitoare, soluțiile de împlinire a nevoilor cititorului și de largire continuă a sferei de circulație a cărții nu mai pot fi stabilite doar pe baza experienței editorului și librarului. Pentru că procesul continuu de diversificare a producției de carte — reflectare a tendințelor vieții literare, exploziei informației care se petrece pe plan științific și tehnic și a întregii evoluții sociale — conduce permanent la diversificarea intereselor, a gustului pentru lectură.

Evident, sînt tot mai necesare cunoștințele obiective, rezultat al unor cercetări, prin examinarea cu metodele sociologiei și psihologiei a realității. Cifrele macroeconomice care indică numărul de cărți cumpărate sau citite de un cetățean anual nu mai spun mare lucru. Ele trebuie completate cu date de natură microeconomică, furnizînd informații despre preferințele diferitelor cercuri de cititori, domeniile de literatură solicitate, motivația lecturii în scopul diferențierii tirajelor și determinării direcțiilor viitoare ale activității.

Cum nici un studiu nu este un scop în sine, rezultatele cercetărilor trebuie să devină fundamentele muncii editorilor, librarilor, bibliotecarilor. Dar, deocamdată, toamă cercetările lipsesc. Speculațiile în jurul acestor probleme, escistice nu sînt de nici un folos. Nici o reflecție despre evoluția circulației cărții, despre lectură nu este posibilă fără date statistice precise și la zi. Fără îndoială, cercetările vor urma. De aceea, discutarea instrumentelor de lucru, indispensabile cercetării, oapătă importantă primordială. Chiar modul de înregistrare a activității prin date statistice. Astăzi există tot atîtea sisteme de raportare, de evidențiere a rezultatelor, cîte sectoare sînt angajate în procesul de editare și răspândire a cărții:

editurile folosesc clasificarea E.P.D., librăriile — o clasificare proprie, rezultată prin modificări aduse celei editoriale, iar bibliotecile clasificarea zecimală universală. Între acestea sînt asemenea diferențe, încît o confruntare a datelor ar pune cercetătorul în postura școlarului care nu cunoaște regula reducerii la același numitor. În clasificarea E.P.D., de pildă, broșurile de popularizare a științei și tehnicii, ca și broșurile agrotehnice, sînt cumulate în aceeași grupă (III, respectiv 36, 37) cu literatura beletristică națională și universală — clasică și contemporană — și cu cărțile ilustrate pentru preșcolari, în timp ce în clasificarea de librărie ele constituie o grupă aparte.

Soluția cea mai potrivită este adoptarea, în toate sectoarele, a clasificării zecimale universale, cu toate că și în jurul acesteia se poartă discuții aprinse din pricina imperfecțiunilor ei. S-ar realiza în acest fel, totuși, limbajul comun indispensabil în această privință între editori, librari și bibliotecari. S-ar rezolva totodată și discuția continuă, nemulțumirile bibliotecarilor pentru erorile de clasificare constatate în caseta tehnică a multor cărți. Semnalările pe care bibliotecarii le-au făcut în paginile *Revistei bibliotecilor* (*) sînt probele superficialității reacțiilor din edituri în privința indicilor de clasificare imprimați în căsuța tehnică a cărții. Este de prisos să se insiste asupra importanței acestora, nu numai pentru realizarea statisticilor, dar și pentru prelucrarea cărților în bibliotecă. De aceea, serviciile de specialitate din edituri vor fi instruite în curînd, în cadrul unor cursuri speciale, asupra aplicării corecte a normelor de clasificare zecimală.

Este nevoie apoi să fie definite cu precizie noțiunile de broșură și carte, pentru ca datele statistice să fie comparabile. Operația este dificilă, pentru că discuția nu este încheiată nici în alte țări. Din acest motiv, chiar datele comunicate de *Anuarul statistic UNESCO* cuprind un însemnat procent de aproximare, întrucît nu toate țările definesc și clasifică în același mod tipăriturile. În orice caz, la noi, între cifrele consemnate de Biblioteca Centrală de Stat, pe baza depozitului legal — cărți și broșuri — și între evidențele statistice de la Centrala editurilor și difuzării cărții există mari deosebiri. Din cercetarea ambelor situații, rezultă că și una și cealaltă comportă îmbunătățiri fundamentale. Într-un caz se înregistrează chiar și dispozițiile, instrucțiunile multiplicare ale consiliilor populare, în altul se însumează în producția de carte și periodicele tipărite de Editura Academiei Repu-

*) Vezi articolul: *Din nou despre inadvertențe în indicii de clasificare zecimală cuprinși în nota tipografică*, semnat de A. Corvătescu-Tofan în nr. 4/1968 al *Revistei bibliotecilor*.

blicii Socialiste România, lăsându-se în schimb de o parte cărți publicate de albe instituții editoriale decât editurile de stat.

Trebuie semnalată, de asemenea, rămânerea în urmă pe planul evidenței statistice în privința modului de lucru. Unicul instrument este acum raportul de apariții, lunar, sub formă de borderou tipizat. Acesta este însă un instrument depășit, care nu servește decât la centralizarea oifrelor pentru dările de seamă statistice. El face dificilă munca de studii și cercetare a compoziției producției de carte pe infinițiile coordonate care pot interesa. A devenit necesară introducerea fișei perforate, care să permită prelucrarea rapidă, cu mijloace moderne, automatizate sau electronice, a aspectelor atât de variate ale unei producții alcătuite din unicate. Un astfel de fișior nu există acum nici la Biblioteca Centrală de Stat, care are rolul de furnizare a datelor despre tipări-turile intrate în depozitul legal, și nici la Centrala editurilor și difuzării cărții, ca sistem informațional în sprijinul deciziilor privind în primul rând aspectele economice ale producției și difuzării cărții.

Corcotașorul poate întâmpina dificultăți și în privința studierii aspectelor de amănunt care necesită accesul la depozitul legal. Dificultăți legate în primul rând de spațiul de depozitare au creat o situație care durează de multă vreme. Cărțile depuse pentru depozitul legal stau împachetate multă vreme, atât la Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România, cât și la Biblioteca Centrală de Stat. Este absolut necesar să fie completat fondul de carte al depozitului legal pentru perioadele noreprezentate în bibliografia națională și în statisticile oficiale și să se dea publicității datele statistice, pentru că în diferite articole cîmulă multe informații parțiale, fragmentare, adesea contradictorii, din care lipsesc însă tocmai elementele utile pentru urmărirea dinamicii dezvoltării tipăriturilor pînă în anul 1950, de cînd există cifre certe publicate în anuarele statistice.

Perfecționarea instrumentelor de lucru enumerate mi se pare a fi sarcina cea mai urgentă a instituțiilor specializate. Orice amîinare face mai dificilă misiunea acestora, pentru că, în unele cazuri, modificările introduse la un anumit moment trebuie însoțite de reconsiderarea datelor anterioare.

Numai după aceea se poate trece la corectarea științifică concretă și la analiza comparată, cu concluzii revelatorii pentru destinul cărții. Dar aceasta este o problemă specială, care cere o tratare amplă.

Ion MARINESCU

director general adjunct al Centrala editurilor și difuzării cărții

Căminul cultural și problemele muncii cu cartea la sate

Noua împărțire administrativ-teritorială a țării a determinat, în mod firesc, modificări corospunzătoare în structura rețelei de așezăminte culturale din mediul rural, în relațiile dintre aceste așezăminte și chiar în profilul și funcționalitatea lor. Una din aceste modificări a constituit-o, de pildă, adaptarea rețelei de instituții culturale, sub aspect organizatoric, la noile condiții administrativ-teritoriale. Căminul cultural comunal, cu filialele din satele aparținătoare, ca și biblioteca comunală, existentă în fiecare comună, cu filialele sale sătești, sînt consecințe directe ale noilor realități. Ele vor face posibilă folosirea mai rațională, mai judicioasă a forțelor umane și a resurselor materiale, în scopul satisfacerii cerințelor spirituale în plină creștere ale populației sătești.

În lumina Directivelor Congresului al IX-lea și ale Conferinței Naționale a partidului, conținutul întregii munci culturale-educative la sate, ca și la orașe, este orientat spre formarea multilaterală a omului contemporan, spre ridicarea conștiinței sale la nivelul etapei actuale de desăvîrșire a construcției socialiste în patria noastră, prin îmbinarea educației politice, științifice și estetice. Pătrunderca în agricultură a științei și tehnicii înaintate, modernizarea producției agricole pun cu stringență problema pregătirii profesionale a tărânimii, în scopul întregării sale în ritmul civilizației moderne.

În aceste condiții, rolul căminului cultural în viața satului crește în mod considerabil.

Căminul cultural, ca centru al vieții spirituale a satului, în afara activității sale specifice, tinde să integreze într-un proces unitar toate laturile și aspectele activității cultural-educative organizate prin diverse instituții sau mijloace de culturalizare: bibliotecă, cinematograful, muzeul, centrul de radiofonicare etc. al căror coordonator devine. În perspectivă și pe plan mai larg, căminul cultural va trebui să constituie pentru populația sătească nu numai o instituție educativă, ci și un mod de organizare a vieții cultural-artistice locale, de participare și integrare a maselor în sfera preocupărilor culturale, un instrument propriu al acestora pentru dezvoltarea și afirmarea capacității lor creatoare.

★

La prima vedere, s-ar părea că existența unui singur cămin cultural pe comună, cu sediul în satul de reședință și cu filiale în satele componente, ar putea constitui un pericol de uniformizare a activității culturale desfășurate pe raza comunci. Lucrurile nu stau însă așa.

Căminul cultural comun al are, față de filialele sale din satele aparținătoare, atribuțiuni speciale și anume: conducerea activității culturale pe întreaga comună, coordonarea tuturor forțelor culturale pentru o cit mai rațională folosire a lor, dirijarea și utilizarea chibzuită a resurselor economice menite să asigure dezvoltarea armonioasă a bazei materiale a activității culturale de pe întreg teritoriul comunci.

Activitatea culturală a filialei își menține, în raport cu căminul cultural comun, trăsăturile distincte, determinate de cerințele spirituale specifice, de particularitățile și tradițiile culturale ale satului respectiv. Filiala îndeplinește în localitatea respectivă toate atribuțiile căminului cultural.

Planul unic de activitate pe comună a căminului cultural se referă în primul rând la viața cultural-artistică a localității de reședință, dar în același timp cuprinde și obiective privilegiate la dezvoltarea spirituală a tuturor localităților sătești care o compun. La acțiunile organizate în sat cu concursul unor forțe culturale din reședința de comună sau la acțiunile cu caracter mai larg, în care sînt implicate mai multe sate componente (concursuri sau festivaluri locale, sărbători tradiționale de amploare etc.) care presupun o intervenție coordonatoare din partea căminului cultural comun. Directorul acestei instituții organizează și răspunde de activitatea căminului cultural comun, dar, în același timp, orientează, coordonează și controlează activitatea cultural-educativă de pe raza întregii comune.

Locul bibliotecii comunale în ansamblul sistemului instituțional-educativ

Premisele dezvoltării activității cu cartea în mediul rural, în condițiile actuale și de perspectivă ale satului socialist, locul pe care trebuie să-l ocupe biblioteca publică în ansamblul activității educative sau, pe plan mai larg, cartea, în contextul celorlalți factori și mijloace de influențare a conștiinței oamenilor, sînt în strînsă legătură cu tendințele obiective ale procesului cultural-educativ în societatea modernă, cu concepția generală asupra rosturilor și funcționalității instituțiilor de acest fel în sistemul educației permanente.

Constituind un proces unic, neîntreput, formarea și dezvoltarea personalității umane, prin întregul sistem de factori educativi, este o activitate ce cunoaște, pe măsura evoluției sociale, o evidentă amplificare și diversificare. În mod obiectiv, cerințele spirituale ale omului în societatea noastră, ca și modalitățile de satisfacere a lor se lărgesc treptat.

În ansamblul acestor modalități, cartea reprezintă și va reprezenta în continuare un factor esențial de civilizație prin care societatea consemnează și difuzează cultura, constituind în același timp unul dintre cele mai eficiente mijloace de înviorare instructiv-educativă. Importanța și locul deosebit al cărții în contextul mijloacelor de educație și de instruire a maselor rezidă în ponderea sporită pe care o are autoeducarea, autoinstruirea, în sistemul educației permanente. Nici unul dintre mijloacele de difuzare a culturii, de comunicație în masă nu oferă un teren și un cadru mai propice pentru participarea conștientă, intenționată, a omului la autoperfecționarea sa spirituală. Or, este știut că promovarea acelor forme și metode de muncă ce stimulează participarea conștientă și activă a oamenilor la însușirea valorilor culturale, la dezvoltarea capacității lor creatoare reprezintă una din tendințele fundamentale ale activității cultural-educative în toate compartimentele sale. Ca urmare a solicitărilor din ce în ce mai diferențiate și mai specializate ale agriculturii moderne, rolul cărții în mediul rural crește, devine și mai complex, pe linia integrării profesionale a țărănimii.

Este evident faptul că, în cadrul sistemului de factori educativi și al organizării însăși a activității cultural-educative, cartea și biblioteca au locul și funcțiile lor specifice, influența și acțiunea lor integrîndu-se organic în procesul general de educare și instruire a maselor, de formare și dez-

voltare multilaterală a personalității umane. Integrarea activității cu cartea în procesul cultural-educativ coordonat de câmpul cultural nu trebuie înțeleasă ca o pierdere a personalității distincte a bibliotecii, ca o contopire difuză a funcționalității sale specifice în ansamblul acțiunilor cultural-educative ale satului. În noile condiții, funcțiile specifice ale bibliotecii își găsesc un cadru mai propice de afirmare. Scopurile urmărite în activitatea de difuzare a cărții sînt integrate și subordonate astfel obiectivelor de ordin cultural-educativ mai largi. Mai mult chiar, activitatea specifică a bibliotecii este chemată nu numai să răspundă nemijlocit prin carte unor cerințe spirituale ale maselor, dar chiar să susțină și să completeze toate celelalte laturi ale activității cultural-educative, deoarece fiecare în parte recurge la surse tipărite și trimite spre astfel de surse.

Biblioteca comunală își desfășoară activitatea conform planului său de muncă. Obiectivele acestui plan trebuie să decurgă din obiectivele culturale generale care se pun pentru localitatea respectivă. Așa de pildă, faptul că pentru viața cultural-educativă dintr-un sat se pune cu stringență problema educării în spiritul unei abitudini înaintate față de muncă și față de avutul obștesc sau problema educației cetățenești sau cea a înținerii familiei etc. trebuie să determine și în activitatea bibliotecii publice o preocupare deosebită pentru realizarea obiectivului educativ respectiv, prin formele și metodele specifice muncii cu cartea.

Bibliotecarul comunal are un rol activ în stabilirea programului general de măsuri menite să contribuie la dezvoltarea și amplificarea vieții cultural-artistice locale.

Dacă obiectivele planului de activitate al bibliotecii comunale decurg în mod firesc din obiectivele generale ale activității cultural-educative desfășurate la nivelul căminului cultural, nu e mai puțin adevărat că și planul de muncă al acestuia trebuie să cuprindă, la rîndul său, problematica activității bibliotecii, ca latură inseparabilă a procesului cultural-educativ în ansamblul său.

În cadrul acestei interferențe între activitatea culturală în ansamblul său și activitatea specifică a bibliotecii, directorul căminului cultural comunal orientează și coordonează și activitatea bibliotecii. Răspunderea nemijlocită pentru conducerea, organizarea și desfășurarea activității cu cartea, pentru realizarea propriului plan de activitate, revine însă bibliotecarului comunal.

Sub raport organizatoric, actuala împărțire administrativ-teritorială a țării va asigura

condiții de îmbunătățire a muncii cu cartea în mediul rural. Reașezarea rețelei de biblioteci comunale în raport cu noile comune a determinat crearea unor unități bibliotecare mai puternice, cu o capacitate sporită de achiziționare a unei părți mai importante din producția editorială și, în consecință, cu posibilități largite de satisfacere a cerințelor de lectură în continuă creștere ale populației sătești.

Biblioteca comunală răspunde în mod nemijlocit de activitatea cu cartea în localitatea de reședință, iar la nivelul comunei, de problema compactării, de împrăștierea sistematică a fondurilor de carte ale bibliotecilor filiale, de îndrumarea de specialitate a bibliotecarilor voluntari din filiale, de controlul periodic asupra modului în care este folosit fondul de carte trimis filialelor, definindu-se astfel ca unitate centrală, în raport cu aceasta.

Așa cum am arătat, din punct de vedere al funcționalității, filialele căminului cultural dintr-o localitate sîntesească au, pe plan local, aceleași sarcini și atribuții cu căminul cultural comunal. Filiala respectivă reprezintă centrul vieții cultural-educative și artistice din satul aparținător, coordonatorul întregii activități desfășurate în acest sens, iar activitatea bibliotecii filiale, o parte integrantă a acesteia. Planul de muncă al bibliotecii va fi deci inclus în planul de activitate al filialei căminului cultural, dar răspunderea pentru realizarea obiectivelor propuse revine în primul rînd bibliotecarului cu muncă obișnuită, care, la rîndul său, face parte din conducerea filialei căminului cultural. În calitate sa de conducător al unei unități coordonatoare, directorul filialei căminului cultural va trebui deci să se preocupe de rezolvarea problemelor pe care le ridică activitatea cu cartea în satul respectiv.

Desigur că, în acest stadiu al procesului de reașezare a rețelei de instituții culturale la sate, toate considerentele de ordin practic organizatoric expuse mai sus compună un anumit coeficient de relativitate. Viața însăși, respectiv procesul activității cultural-educative și artistice în desfășurarea lui, va aduce corectivele necesare, clarificări mai depline în legătură cu toate aceste probleme.

Florian BANC

director adjunct al
Direcției așezămintelor
culturale

REALIZĂRI ȘI PROIECTE ÎN ORGANIZAREA BIBLIOTECILOR PUBLICE DIN JUDEȚUL BUZĂU

— interviu cu Alexandru
OPROESCU, inspector principal
cu problemele de bibliotecă la
Comitetul județean pentru cultură
și artă —

În luna octombrie a acestui an, la scurt interval de la încheierea ultimei etape a noii reorganizări teritorial-administrative a țării, etapa comunei, preocupările Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă s-au îndreptat spre studierea stadiului de organizare a rețelei bibliotecilor publice, în vederea armonizării dezvoltării rețelei pe plan republican și în vederea perfecționării muncii cu carte în mediul rural. Cum arată astăzi rețeaua de biblioteci a unui județ și cum a fost ea organizată? Cum a fost condusă această acțiune de către Comitetul județean pentru cultură și artă? În ce mod a fost concepută asigurarea cu carte a populației de pe întregul teritoriu județean? Cum vor arăta bibliotecile publice din județ în viitor — iată tot atâtea întrebări cărora am vrut să le găsim răspuns cu prilejul unei vizite făcute în județul Buzău. Datele pe care le-am avut la dispoziție despre activitatea bibliotecilor din acest județ — parte a țării cu o frumoasă dezvoltare economico-socială și cu puternice tradiții de cultură — ne-au determinat să avem o convorbire pe această temă la Comitetul județean pentru cultură și artă. În acest sens, ne-am adresat inspectorului de resort din cadrul comitetului, Alexandru Oproescu, solicitându-i răspunsuri la întrebările de mai sus, rugându-l totodată să sublinieze problemele ivite și soluțiile găsite în practica muncii desfășurate în județ în lunile care au trecut de la noua împărțire teritorial-administrativă a țării.

Rep.: Am dori să înfățișați cititorilor revistei noastre stadiul actual al

reorganizării rețelei de biblioteci în județul dv., amintind mai întâi obiectivele principale pe care și le-a propus Comitetul județean pentru cultură și artă în direcția dezvoltării muncii cu cartea și criteriile care au stat la baza acțiunii de reorganizare.

Al. Oproescu: Încă de la înființare, Comitetul județean pentru cultură și artă și-a propus realizarea, în cursul acestui an, a trei obiective majore: reorganizarea rețelei de biblioteci publice, potrivit noilor măsuri de împărțire teritorial-administrativă; asigurarea continuității și dezvoltării activității bibliotecilor din județ; organizarea activității bibliotecilor nou înființate și a celor care își vor restrânge funcțiile. Acțiune amplă și de mare răspundere pentru noi, reorganizarea rețelei de biblioteci a necesitat, mai ales în condițiile lipsei unor instrucțiuni precise din partea forurilor noastre conducătoare, studierea atentă a condițiilor concrete din județ și elaborarea unui plan amănunțit de realizare a sarcinilor care se conturau. Permanent, în acțiunile întreprinse de comitetul nostru, am avut în vedere două criterii principale: acoperirea întregului teritoriu al județului cu biblioteci publice, căutând prin aceasta să asigurăm condiții de lectură și siccării locuitor din orice localitate, și organizarea bibliotecilor în funcție de mărimea și importanța unităților administrative nou profilate.

Înainte de a prezenta, în mod succint, imaginea rețelei noastre de biblioteci, cred că sînt necesare cîteva date despre teritoriul județului Buzău. El cuprinde: municipiul

Buzău — reședința județului, orașul Rîmnicu-Sărat și un număr de 84 de comune, cu un total de 406 sate aparținătoare. În această structură, dispunem astăzi de o rețea de biblioteci publice formată din: Biblioteca municipală Buzău și Biblioteca orașenească Rîmnicu-Sărat — ambele foste biblioteci raionale, reorganizate astăzi pentru realizarea doar a sarcinilor de deservire a populației din localitățile respective (fără a avea funcții extra-teritoriale, de asistență de specialitate în rețea); 84 de biblioteci comunale și 357 de biblioteci filiale ale acestora. Din cele 84 de biblioteci comunale, 56 sînt provenite din foste biblioteci comunale, iar 28 funcționează în sate devenite acum centre de comună, unde înainte existau biblioteci sătești nefiliate. Referitor la filiale, cele 357 de unități provin din: biblioteci foste comunale (34), biblioteci sătești nefiliate (125), biblioteci foste filiale ale unor biblioteci comunale (61) și, în sfîrșit, un număr de 137 de filiale noi, preconizate a funcționa de aici înainte, pe baza unui fond mobil, în sate mici în care pînă acum nu a funcționat nici o bibliotecă. Pentru ilustrarea categoriilor de biblioteci din mediul sătesc, voi prezenta modul în care am organizat bibliotecile în două comune, diferite atît ca structură actuală, cit și ca situație trecută a bibliotecilor. Pe teritoriul comunei Puiesti, formată din satul de centru Puiesti și satele aparținătoare Nicoești, Dăscălești, Măcrina și Puiestii de Sus, există: bibliotecă comună la Puiesti (provenită din bibliotecă comună) și biblioteci filiale la Nicoești (anterior bibliotecă comună), la Dăscălești (fostă filială a bibliotecii comunale din Nicoești), la Măcrina (provenită din bibliotecă comună) și la Puiestii de Sus (anterior filială a vechii bibliotecii comunale din Puiesti). Într-un alt caz, al comunei Podgoria, formată din satul de centru Podgoria și satele aparținătoare Orația, Coțaciu și Pleșești, au fost organizate: bibliotecă comună la Podgoria (anterior bibliotecă sătească nefiliată) și filiale la Orația (fostă bibliotecă sătească nefiliată), la Coțaciu (anterior bibliotecă comună) și la Pleșești (fostă bibliotecă sătească nefiliată). În cazul comunei Podgoria, transformarea bibliotecii sătești în comună, în satul de centru, și a bibliotecii comunale în filială, în satul aparținător Coțaciu, a fost impusă de distanța mare (6 km) dintre satul de centru Podgoria și satul Coțaciu. La o asemenea soluție am recurs și în cazul altor comune, în care bibliotecă comună a fost organizată din bibliotecă sătească nefiliată, în timp ce pe teritoriul comunei exista bibliotecă comună într-un sat aparținător.

Proceedind așa cum reiese din cele două exemple, s-a ajuns ca astăzi întreaga rețea a județului să fie reorganizată, dispunînd de numărul de biblioteci amintit mai sus. Men-

ționînd că într-un număr de 49 de sate și cătune, cu o populație sub 200 de locuitori și aflate la distanțe mici față de satele mai mari ale diferitelor comune, nu am prevăzut organizarea de biblioteci filiale în cursul acestui an, rezultă că teritoriul județului a fost acoperit cu biblioteci publice în proporție de 87,9 la sută. Ne-am propus însă ca în următorii ani, pe măsura dezvoltării bibliotecilor existente, să găsim posibilități și pentru asigurarea lecturii în micile așezări neînvestrate cu bibliotecă.

Rep.: În prezentarea imaginii rețelei actuale a bibliotecilor din județ, ați menționat anumite tipuri de biblioteci. Am dori să cunoaștem cum ați ajuns la acestea sau, mai precis, cum a conceput Comitetul județean pentru cultură și artă funcțiile și organizarea bibliotecii comunale, ale bibliotecii filiale și circulația cărților între ele. De asemenea, ce probleme au ridicat transformările impuse de această reorganizare.

AL. Oproescu: Biblioteca comună a fost concepută ca unitate puternică — bibliotecă centrală pe teritoriul unei comune, important focar de cultură în mediul sătesc. Referitor la profilarea bibliotecilor comunale, documentele Conferinței Naționale a P.C.R. privind structura social-economică și culturală a noilor comune ne-au dat orientarea sigură a acțiunilor noastre. Pe această bază, ne-am propus să creăm în fiecare comună un fond de carte în măsură să satisfacă cerințele de lectură și de informare ale unei populații considerabil mărite, în raport cu populația vechilor comune, și cu preocupări și interese din ce în ce mai variate. Pentru realizarea acestui profil, într-o primă etapă a muncii noastre ne-am propus — și ne aflăm acum în plină desfășurare a acțiunii — să realizăm două sarcini principale: asigurarea bazei materiale (colecții corespunzătoare cerințelor prezente și în perspectivă, condiții adecvate de local și de mobilier) și organizarea tehnică potrivit funcțiilor unei bibliotecii moderne (amenajarea accesului liber la raft, întocmirea catalogelor alfabetic și sistematic, realizarea unor instrumente eficiente de propagandă a cărții etc.). Conducerea și îndrumarea acestei acțiuni se efectuează și în prezent în mod diferențiat, pentru bibliotecile provenite din biblioteci comunale și pentru cele provenite din biblioteci sătești nefiliate, în privința celor din urmă avînd de rezolvat probleme mai dificile, ca: dezvoltarea și completarea colecțiilor la nivelul celorlalte biblioteci comunale, înzestrarea lor cu local și mobilier, încadrarea cu bibliotecar salariați.

Deoarece am pornit de la biblioteci diferite (comunale, sătești neafiliate și filiale ale bibliotecilor comunale), bibliotecile filiale pe care le-am organizat nu au fost concepute în mod uniform. Ne-am propus să organizăm două categorii de biblioteci filiale: cu fond permanent și cu fond mobil. Au devenit filiale cu fond permanent bibliotecile comunale, sătești neafiliate sau chiar foste filiale, care dispuneau de un fond de cărți permanent, în localitățile în care există un număr mare de locuitori și vechi tradiții culturale. De pildă, biblioteca comună din Pătirlagele are 6 filiale, din care 2 provin din foste biblioteci comunale, iar 4 din biblioteci sătești neafiliate. Este interesant de reținut că fondul de carte existent pe teritoriul acestei comune se ridică acum la 28 000 de volume; în comuna Mercii, biblioteca comună din satul de centru, Mercii, are 3 filiale cu fond permanent, toate foste biblioteci comunale dezvoltate (la Lipia, Sărata-Monteoru și Izvozul dulce). Numărul filialelor cu fond permanent se cifrează la 220 de unități, reprezentând un procentaj de 61,6 din totalul de 357 de biblioteci filiale din județul nostru.

Biblioteci filiale cu fond mobil vor funcționa în 137 de localități — sate a căror populație variază între 200 și 500 de locuitori. În unele din aceste așezări, au funcționat și pînă acum filiale, cu fond mobil, ale fostelor biblioteci comunale, în altele însă, lipsite pînă acum de orice fel de bibliotecă, au fost nou înființate puncte de împrumut ale actualelor biblioteci comunale.

Și în stabilirea modului de circulație a cărților între biblioteca comună și filiale pornim de la această distincție pe care o facem între filialele cu fond permanent și cele cu fond mobil. Este de la sine înțeles că bibliotecile filiale care vor dispune de colecții proprii, permanente, departe de a fi lipsite de reîmprospătarea periodică a colecțiilor de la biblioteca comună, în vederea acoperirii unei arii tematice cît mai variate, vor beneficia de fondul circulant al bibliotecii comunale la intervale mai mari de timp și în cantitate redusă. Spre deosebire de acestea, filialelor cu fond mobil, a căror activitate se va desfășura exclusiv pe baza fondului circulant al bibliotecii comunale, le vor fi schimbate cărțile la intervale scurte (1—2 luni), în funcție de cantitatea lucrărilor transferate. Preconizăm, pentru cazul bibliotecilor comunale cu mai multe filiale, ca fiecare transfer de cărți de o anumită structură să treacă pe la fiecare filială. În sfîrșit, referitor la evidența colecțiilor din bibliotecile filiale, noi ne-am propus întocmirea unei evidențe centralizate, pe baza registrului unic de inventar, la biblioteca comună. La filialele cu fond permanent va exista un subinventar, iar pentru transferurile de cărți, afit la filialele cu fond permanent, cît și la cele

cu fond mobil, vom folosi o formă de evidență cît mai rațională și cît mai ușor de minuit.

Volumul mare de muncă cerut de transformările efectuate în vederea organizării bibliotecilor filiale și importanța deosebită a problemelor ivite în acest proces au făcut ca întreaga noastră activitate din ultima vreme să se desfășoare sub semnul imperativului „toată atenția filialelor”. Am extras din multitudinea problemelor ce ne stau în față cîteva care ni se par demne de a fi dezbătute și pentru care avem nevoie de sprijinul forurilor noastre conducătoare, deoarece pe plan local complexitatea lor ne depășește.

Prima problemă este aceea a mișcărilor de fonduri cerute, credem noi, de transformarea unor biblioteci (din comunale în filiale și din sătești neafiliate în comunale sau în filiale). Pentru soluționare, ne-am gândit la o redistribuire a fondului de carte, existent pe teritoriul fiecărei comune actuale, între bibliotecile reorganizate. Există însă cazuri în care redistribuirea fondurilor — și mă voi referi numai la transformarea unor biblioteci foste comunale, aflate în sate cu frumoase tradiții culturale, în biblioteci filiale — va duce la risipirea unor colecții bune, deja constituite. În aceste cazuri, nu vom lua deocamdată nici o măsură, părerea noastră fiind aceea că nu putem distruge colecții încheiate și, în consecință, trebuie să păstrăm în această formă unele biblioteci, chiar dacă nu se află în sate centre de comună. Așteptăm pentru situațiile de acest fel indicații ale forurilor noastre de îndrumare.

O altă problemă, de data aceasta mai grea și cu soluție mult mai dificil de întrezărit, este aceea a bibliotecarilor voluntari, destinați să conducă activitatea filialelor cu fond permanent. Instrucțiunile Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă în legătură cu aplicarea Hotărîrii Consiliului de Miniștri nr. 1629 din 17 iulie a.c. au dat posibilitatea încadrării unui număr foarte mic de bibliotecari voluntari cu indemnizație — numai la filialele aflate în sate cu peste 1 000 de locuitori din comune sub 4 000 de locuitori. În județul nostru sînt numai 6 astfel de cazuri, rămînînd ca marea majoritate a bibliotecilor filiale cu fond permanent să fie conduse de bibliotecari voluntari fără indemnizație. Pînă acum, am întîmpinat mari greutăți în recrutarea cadrelor voluntare, care, fără a fi stimulate material, cu o remunerație sub formă de indemnizație, să-și ia răspunderea gestionării unor astfel de filiale și sarcina organizării la nivelul cerut de noi a activității acestor biblioteci. Această situație, cu minime posibilități de rezolvare pe plan local, reprezintă una din cauzele principale ale întîrzierii încheierii procesului de reorganizare a rețelei de biblioteci a județului.

O altă problemă pe care o putem aminti este aceea a asigurării condițiilor de spațiu și de mobilier pentru toate bibliotecile din rețea. Spre deosebire de primele două probleme, pentru aceasta se pare că putem fi optimiști: experiența ne îndreptățește să avem încredere în sprijinul organelor locale din comune, care, în toate cazurile de până acum, ne-au înțeles și ne-au ajutat. Noua lege privind organizarea și funcționarea consiliilor populare ne dă astăzi certitudinea funcționării în comune a unor organe de conducere ce se vor îngriji de dezvoltarea muncii culturale, și deci și a bibliotecilor la sate, la nivelul tuturor celorlalte sectoare de activitate.

În sfârșit, consider că nu este lipsit de importanță să abordăm aici și problema conducerii și coordonării, pe plan județean, a activității bibliotecilor.

Rep.: Referitor la aceasta, noi am dorit să vă adresăm o întrebare separată. În plus, ne interesează să cunoaștem opinia Comitetului de cultură și artă al județului Buzău în legătură cu funcțiile bibliotecii municipale din reședința de județ în ansamblul rețelei județene de biblioteci publice.

Al. Oproescu: Este bine știut că sarcina conducerii, îndrumării și controlului activității bibliotecilor de pe teritoriul unui județ revine Comitetului de cultură și artă județean și, în cadrul lui, inspectorului desemnat special pentru aceasta. Pentru îndeplinirea obligațiilor care îmi revin în această funcție, comitetul nostru mi-a creat condiții favorabile de lucru, neatribuindu-mi în plus sarcini nespecifice, nefolosindu-mă în alte munci, așa cum, din păcate, se mai întâmplă în unele județe. Dar, și în aceste condiții, sarcinile muncii de îndrumare și control al activității bibliotecilor unui județ întreg, precum și acordarea asistenței de specialitate, depășesc capacitatea de muncă a unui inspector, făcând abstracție de volumul mare de muncă cerut de reorganizarea rețelei. De aceea, cu toate că pregătirea mea de specialitate, experiența de până la numirea mea în această funcție și pasiunea mea pentru munca de bibliotecă m-au ajutat foarte mult, am fost nevoit să apelez deseori la sprijinul atât al colegilor din cadrul comitetului (pentru rezolvarea unor probleme mai mult de ordin administrativ), cât și al cadrelor de specialitate de la Biblioteca municipală Buzău. În privința contribuției ocazionale a cadrelor din biblioteca municipală, părerea mea este că procedul acesta nu este cel mai bun și nu poate suplini serviciile unui corp de specialiști desemnați pentru a acorda asistență de specialitate în rețea. Și aceasta, din două motive: pe de o parte, salariații bibliotecii

municipale doar rareori pot răspunde chemării noastre fără a aduce prejudicii muncii lor — planificate — în bibliotecă, biblioteca municipală (cel puțin în cazul Buzăului) avînd un număr mic de salariați, insuficient chiar pentru rezolvarea sarcinilor bibliotecii municipale; pe de altă parte, este nevoie să lucrăm cu oameni care păstrează permanent legătura cu rețeaua, dezvoltarea activității cerînd rezolvări pe etape, urmărirea rezultatelor și îndrumarea de specialitate continuă, lucruri pe care nu le poate aduce solicitarea ocazională a cadrelor din biblioteca municipală. Această situație mă determină să subscriu părerii cu privire la extinderea funcțiilor bibliotecilor municipale din centrul de județ, înțelegînd prin aceasta existența unor cadre destinate îndeplinirii sarcinilor teritoriale. Chiar dacă nu se vor reînființa servicii metodice (și nici nu se vor numi astfel), nevoia unui nucleu de specialiști la biblioteca municipală pentru a lucra în rețea este o realitate. Simțim această nevoie în munca de zi cu zi și credem că soluția o vom găsi în reprofilierea bibliotecii municipale din centrul de județ ca bibliotecă centrală județeană, cu funcții locale și extra-teritoriale.

În lunile care au trecut de la reorganizarea bibliotecilor publice, ne-am străduit și pe alte căi să șuplinim lipsa unei contribuții sigure a specialiștilor din biblioteca municipală în rețea. O astfel de cale o reprezintă editarea trimestrială a unor materiale metodice, în a căror elaborare și redactare am reușit să atragem, cu activitate permanentă, câteva cadre bine pregătite profesional din Biblioteca municipală Buzău. Dar și în această acțiune, tratarea problemelor concrete ale procesului de reorganizare a rețelei — atât cît putea fi făcută printr-un material — a împărțit spațiul cu probleme teoretice, de ordin general, pentru care pe plan central, cu excepția consultațiilor din *Revista bibliotecilor*, nu există instrumentele necesare (manuale, tabele de clasificare etc.).

Rep.: Asupra situației actuale a rețelei în județul Buzău, ca și asupra realizărilor obținute și greutăților întâmpinate, ne-ați furnizat date și păreri interesante. Întrucît vizita noastră are loc în pragul unei perioade intense de muncă a bibliotecilor la sate — perioada de iarnă —, nu ne putem despărți fără a vă cere să ne împărtășiți cîte ceva din proiectele pe care le aveți în această direcție. Și, de asemenea, să ne spuneți dacă Comitetul județean de cultură și artă este preocupat de perspectivele dezvoltării activității bibliotecilor.

Aprovizionarea cu cărți prin librărie la Biblioteca orașenească Blaj

Din experiența noastră

Biblioteca orașenească este una din principalele instituții de cultură din orașul Blaj, cu un aport însemnat la îndeplinirea sarcinilor muncii politice și cultural-educative care se ridică pe plan local. În momentul de față, biblioteca publică din Blaj posedă cea mai numeroasă și mai completă colecție de publicații, în raport cu celelalte biblioteci existente în localitate.

Îndeplinirea sarcinilor sale este strict legată de modul în care se face aprovizionarea cu publicații noi. De această aprovizionare depinde — după părerea noastră — viața unei biblioteci, creșterea prestigiului ei, ridicarea pe trepte superioare a activității, garantarea viabilității sale peste ani și ani, atragerea unui număr cât mai mare de cetățeni spre lectură, chiar formarea gustului pentru o lectură aleasă și instructivă.

La înființare, în anul 1954, fondul de cărți al bibliotecii noastre era puțin numeros și destul de unilateral profilat: multă beletristică, foarte puține publicații de științe sociale și mai puține din alte discipline. În primii cinci ani de la înființare, achizițiile de cărți se făceau numai prin cotele. În toată această perioadă, deși fondul de cărți a crescut numeric, totuși nu s-a putut ajunge la o completare armonioasă cu publicații din toate domeniile. Din anul 1959, în urma unor îndelungate discuții, s-a reușit să se obțină ca de prevederile bugetare să dispună direct organele locale, fapt care a contribuit substanțial la ridicarea calitativă a aprovizionării cu publicații a bibliotecii noastre. Având fondurile bănești la dispoziția noastră și o librărie bine aprovizionată în localitate, asigurându-ne de bunăvoința și sollicitudinea cadrelor din comerțul cu carte, am început să reținem cărți zilnic și să le facturăm imediat, pentru ca ele să intre cât mai rapid în circuitul de prelucrare. Am ajuns astfel în concordanță de timp cu noile apariții editoriale și, deci, cu solicitările cititorilor. În curând această situație a atras atenția cititorilor, care au început să frecventeze biblioteca

Al. Oproescu: Activitatea bibliotecilor noastre în perioada de iarnă în care intrăm se va desfășura în condiții diferite față de anii precedenți. Încheierea reorganizării rețelei nu va avea loc înaintea acestei perioade și, în consecință, planul nostru de măsuri cuprinde și acțiuni legate de acest obiectiv. De asemenea, multe biblioteci din județ își vor desfășura munca în condiții noi sau, altfel spus, vom face cunoștință cu activitatea unor biblioteci noi, reorganizate. În prezent, în planul pe care l-am elaborat pentru perioada de iarnă au fost consemnate sarcini la nivelul noii configurații a bibliotecilor din rețea, sarcini a căror îndeplinire vizează întărirea unităților bibliotecare și perfecționarea muncii cu cartea la sate. Am prevăzut, în acest sens, ca o condiție primordială, dezvoltarea și organizarea colecțiilor de publicații, pe baza cărora numeroasele acțiuni de propagandă a cărții, de atragere la lectură a unui număr cât mai mare de locuitori ai satelor să aibă eficiență sporită. Și, pentru a da și un exemplu concret, voi aminti înscrierea în planul de măsuri pentru perioada de iarnă 1968/1969 a unei sarcini privind propagandă cărții la sate în sprijinul campaniei electorale pentru alegerile de deputați pentru consiliile populare din 2 martie anul viitor.

Referitor la un plan de perspectivă pentru bibliotecile din județul nostru, trebuie să mărturisesc că nu o dată ne-am pus întrebarea: spre ce se îndreaptă munca noastră actuală? Și aceasta, mai ales pentru că planurile după care am lucrat și continuăm să lucrăm și astăzi nu ne dau o viziune largă, în spațiu și în timp, asupra muncii noastre. Sîntem însă conștienți că tot ce lucrăm acum reprezintă trepte spre încheierea unei rețele moderne de biblioteci publice, proiect pe care însă deocamdată nu îl avem schițat. Intocmirea unui plan de perspectivă ne depășește, mai ales că el ar trebui încadrat într-o planificare la scară națională. Iată de ce astăzi simțim tot mai mult nevoia elaborării la nivel central a unui plan pe o durată mai mare de timp (5—10 ani) pentru bibliotecile noastre, bazat pe Directivele Congresului al IX-lea al P.C.R. și ale Conferinței Naționale a partidului nostru. Am da astfel mai mult sens muncii noastre, am privi — ca în toate celelalte domenii ale vieții sociale — mult mai senini spre viitor. Dorința noastră este aceea de a avea biblioteci care să țină pasul cu cerințele noii societăți socialiste, care să răspundă cu cinste sarcinilor ce vor urma. Imaginea concretă a activității viitoare ne-ar spori elanul, ne-ar îmbunătăți rezultatele prezentului.

Interviu realizat
de George VLĂDESCU

într-un număr mult mai mare. De asemenea, s-a realizat, în decursul timpului, completarea fondurilor cu publicații din domenii înabordate pînă atunci. Experiența acestui prim an dovedindu-se pozitivă, am continuat să aplicăm metoda și în anii următori, slirșind prin a încheia contract cu colectura numai pentru o sumă parțială, cea mai mare parte din alocații rămînînd la dispoziția noastră, împreună cu suplimentările de credite făcute la sfîrșitul fiecărui an, pentru a face achiziții direct de la librărie.

În anul 1968, am obținut ca întrecaga sumă alocată pentru completarea de cărți să fie pusă direct la dispoziția noastră, prin Consiliul orașenesc de cultură și artă.

Practica de pînă acum ne-a dovedit că biblioteca noastră n-a putut fi satisfăcută de modul în care a fost aprovizionată cu publicații prin colectură, pentru că ni se trimiteau titlurile pe care această instituție le credea de cuviință — de multe ori din stocurile greu vandabile sau dintre publicațiile rămase neplasate din anii precedenți — și pentru că stocurile noi de cărți ne parvneau cu mare întîrziere, o dată pe trimestru, în timp ce cititorii și le puteau procura imediat după apariție din librărie. La acestea se adăuga și inconvenientul că expedierea cărților se achită din același articol bugetar ca și achizițiile de cărți, iar suma reținută se ridică la o cifră însemnată — de exemplu, în anul 1964, biblioteca noastră a trebuit să cheltuiască peste 800 de lei pentru speze de transport, ambalaj etc., sumă care ar fi putut fi folosită pentru achiziționarea de noi cărți.

Chiar dacă, pentru anul 1969, s-a pus problema unei mai judicioase completări cu ajutorul precomenzilor, pe baza proiectelor de planuri editoriale și chiar dacă aceste precomenzi s-ar respecta întocmai, totuși nu s-ar putea satisface pe deplin cerințele de completare a fondurilor cu publicații. Foarte multe titluri noi care vor apărea în cursul anului viitor sau multe reeditări nu sînt prevăzute în planurile editoriale. În aceste cazuri, biblioteca nu-și mai poate cumpăra titlurile care poate la apariție nu le-a achiziționat și pe care la reeditare ar putea să și le procure, renunțînd, pentru a se încadra în prevederile bugetare, la alte titluri, care poate nu i-ar fi atît de necesare.

Aprovizionarea prin colectură ne-ar împiedica să mai completăm la zi fondul de bază al bibliotecii, să asigurăm o completare armonioasă, din toate domeniile, a fondului, ceea ce ar produce o discontinuitate în politica de achiziții începută de biblioteca noastră.

Pentru continuarea, în condiții optime, a întregirii fondului nostru de publicații, este imperios necesar să dispunem și pe viitor de prevederile bugetare alocate nouă, pentru a ne aproviziona direct de la librăria din localitate.

Este deosebit de important să se analizeze această posibilitate de aprovizionare care, credem, există în majoritatea bibliotecilor orașenești cu librării în localitate și să se găsească o soluție unanim acceptată, justă, favorabilă bibliotecilor. Ar fi de dorit ca librăriile să fie obligate să aprovizioneze în primul rînd bibliotecile, prevederile bugetare pentru procurări de cărți să fie alocate organelor locale în drept a răspunde de bunul mers al activității bibliotecilor, iar cărțile să poată fi alese și reținute direct de către bibliotecar, singura persoană îndreptățită a decide oportunitatea achiziționării fiecărui titlu de carte.

Elena MOLDOVEANU
Biblioteca orașenească Blaj

Nota redacției

Publicăm spre discuție materialul trimis de tovarășa Elena Moldoveanu. Rugăm pe cititorii noștri să-și exprime părerea asupra metodei aplicate la Blaj, în special, și asupra problemelor care se ridică în domeniul achizițiilor de carte, în general, considerînd că o redeschidere a discuțiilor asupra completării fondurilor bibliotecilor de orice grad, problemă des abordată în paginile publicației noastre în ultimii ani, este deosebit de oportună în momentul actual.

Redacția

Revistei bibliotecilor mulțumește pe această cale comitetelor județene de cultură și artă și bibliotecilor municipale pentru sprijinul acordat în recrutarea corespondenților voluntari din bibliotecile publice.

Din inițiativa Comitetului județean, de cultură și artă Iași și a Filialei Iași a Uniunii Scriitorilor din R.S.R., s-a organizat în orașul Iași, între 6 și 11 octombrie 1968, Festivalul de poezie Mihai Eminescu. Această manifestare și-a propus să contribuie la răspîndirea poeziei în rîndul masei, să facă cunoscute cititorilor creațiile poetice noi.

Deschiderea a avut loc în cadrul unei adunări solemne în sala Teatrului Național cu care ocazie au vorbit reprezentanți ai organelor locale de partid și de stat, delegații ai conducerii C.S.C.A., academicianul Victor Eftimiu, poetul Miron Radu Paraschivescu și prof. univ. dr. Gavril Istrati.

Au avut loc și alte manifestări printre care enumerăm: un simpozionul Fondul de aur al poeziei românești, recitalul de poezie și muzică (pe versuri ale poezilor români), un pelerinaj la mormintele unor poeți ieșeni, dezvelirea unor plăci comemorative pe clădirile unde au locuit Eminescu, Topircanu, Otilia Cazimir.

Alături de acestea, de un deosebit interes s-a bucurat și expoziția de carte și artă plastică deschisă în sala de expoziții din centrul orașului. Avînd concursul Bibliotecii centrale universitare din Iași și al Muzeului de artă plastică, organizatorii au urmărit să prezinte dezvoltarea poeziei românești de la începuturi și pînă în zilele noastre.

Un spațiu larg s-a acordat prezentării operelor poetice ale clasicii literaturii române și poeziei române moderne. O vitrină distinctă a fost rezervată dezvoltării poeziei după 23 August 1944, vizitatorii putînd urmări bogata producție editorială din anii construcției socialiste. Alături de aceasta o vitrină cu manuscrise, autografe ale poezilor care au participat la festival: Victor Eftimiu, George Lesnea, Șt. Aug. Doinaș etc. Alte câteva vitrine prezintă presa literară românească, de la *Curierul românesc*, *Dacia literară*, *Contemporanul*, *Convorbiri literare* pînă la presa de după 23 August: *Viața românească*, *Luceafărul*, *Iașul literar* etc.

Atrag atenția edițiile originale de un deosebit interes bibliofil, rarități editoriale din operele poezilor Văcărești, Anton Pann (prezent cu cîteva ediții din 1834), o ediție a fabulelor tipărite de Asachi în 1834, a poeziilor lui Bolintineanu din 1852, sau a operelor lui Vasile Alecsandri (1852 și 1896) ca și a operelor lui Eminescu din 1895.

Interesul pentru expoziție crește prin opere de artă plastică expuse. Sînt prezentate portrete de scriitori ieșeni, peisaje intrate în viața unor creatori locali, ilustrații la opere poetice, busturi. În aceeași perioadă la Biblioteca municipală Iași s-a organizat o expoziție de cărți Mihai Eminescu.

Livia MOSCOVICI

O importantă expoziție de cărți închinată Educației, învățămîntului și progresului social-științific a fost realizată de Biblioteca Centrală Pedagogică în localul său din str. Zalomii nr. 12 (oct. 1968). Cîrca 1300 de volume și 320 de periodice îmbrățișează aproape toate domeniile pedagogiei în secțiile: organizarea învățămîntului, preșcolari, învățămînt, discoteca didactică, pedagogie-probleme generale, sociologie pedagogică, probleme de educație, didactică metodică, psihologie-psihologie pedagogică, defectologie și probleme de modernizare a învățămîntului. O sală specială e destinată manualelor școlare din toate disciplinele. Remarcăm mai întîi noutatea publicațiilor, majoritatea datînd din anii 1966—1968. Biblioteca, de altfel, a inclus în standuri numai cărțile și revistele intrate în fondurile ei în perioada 1967—1968.

Multe titluri vizează acutele probleme ale tineretului contemporan și dificultățile pe care le întîmpină învățămîntul, de asemenea și o serie de alte probleme foarte importante pe care le pune pedagogia contemporană și pe care, din lipsă de spațiu, regretăm că nu le putem menționa. Este remarcabilă ponderea și actualitatea contribuțiilor românești în toate domeniile pedagogiei. Figurează în expoziție circa 120 de cărți românești și 26 de periodice apărute în ultimii doi ani. Se cuvine, fără îndoială, ca o asemenea acțiune să reprezinte un ajutor real cadrelor didactice și propaganda ei trebuie realizată la un nivel superior. Biblioteca a proiectat în acest sens, în colaborare cu inspectoratul școlar al Capitalei, vizitarea expozitelor de către grupuri numeroase de profesori. Meritul Bibliotecii Centrale Pedagogice ni se pare a fi de relevant, menționînd în plus acțiuni similare în țară a căror inițiativă a avut-o în acest an: expozițiile *Orientarea școlară și profesională* (Cluj), *Probleme generale ale educației* (Iași) și *Documentarea profesorului de limbă și literatură* (Constanța).

A. P.

În ziua de 1 octombrie 1968, Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România a fost sediul unei intime festivități prilejuite de retragerea la pensie a trei din vehicle ei cadre: Ștefania Camariano, Lucia Arvunescu și Ecaterina Zidaru. În mediul familiar al

Serviciului catalogării cărților, înconjurate de colegii din toate secțiile, cele trei harnice slujitoare ale cărții au fost felicitate la frumoasa încheiere a carierei, mulțumindu-li-se pentru munca lor rodnică depusă în instituția pe care o părăsesc.

Lucia Arvunescu a efectuat, ani la rînd, controlul multiplicării fișelor. Seriozitatea cu care și-a îndeplinit munca a făcut să i se încredințeze și stocurile de rezervă ale fișelor tipărite, ceea arhivă păstrătoare a actelor de stare civilă întocmite cărților, în care a ținut mereu o bună ordine.

Ecaterina Zidaru a lucrat la organizarea partizilor, a kilometrilor de cărți rînduite pe formate în lungul anilor. Se poate spune că a fost omul prin mîna căruia au trecut toate cărțile intrate în bibliotecă, mergînd apoi mai departe spre depozite, investite cu cota și marca de proprietate a instituției.

Pentru cea mai îndelungată activitate, închinată în întregime redactării fișelor bibliografice și organizării cataloagelor, i-au fost aduse mulțumiri, cu deosebire, Ștefaniei Camariano. Angajată în anul 1937, imediat după terminarea studiilor, s-a format sub îndrumarea unor vechi bibliografi, disoipoli ai lui Ioan Bianu, devenind astfel continuatoarea tradițiilor statornicite în bibliotecă de primul ei director. Priecerea și zelul dovedite în îndeplinirea îndatoririlor au contribuit ca, în timp, să devină ea însăși îndrumătoare celor mai noi, dăroră le împărțea cu multă dragoste și răbdare tainele multe și felurite ale muncii de bibliotecă. Nu se poate socoti numărul celor pe care, plină de modestie și mereu benevoitoare, i-a format, fiind pentru ei un demn model de competență, disciplină, conștiinciozitate și abnegație în muncă. În Serviciul catalogării mai ales, dar și în celelalte sectoare ale bibliotecii, lucrează astăzi bibliografi pregătiți sub controlul ei. În munca acestora se cunose roadele răbdării și pasiunii pe care experimentata bibliotecară le-a investit, de-a lungul anilor, în formarea fiecărui nou angajat, obligat, după o veche regulă instaurată aici, să-și facă ucenicia la catalogare. După cele trei decenii și mai bine petrecute, s-ar putea spune, la aceeași masă, Ștefania Camariano a părăsit instituția care îi devenise a doua familie, poate cu oarecare regret dar, sigur, cu mulțumirea de a fi lăsat în urmă buni înlocuitori, ereseuți și formați în spiritul tradiției moștenite din trecutul de muncă și înaltă cultură al primei bibliotecii a țării.

L. B.

Expoziția „ZIARE ȘI REVISTE ROMÂNEȘTI” din secolul al XIX-lea

Biblioteca municipală Brașov a găzduit o interesantă expoziție documentară de ziare și reviste românești din secolul al XIX-lea. Expoziția cuprinde periodice începând cu primul nostru ziar *Curierul Românesc*, apărut cu întreruperi în Țara Românească, între 8 aprilie 1829 și 19 aprilie 1848, 29 noiembrie 1859 și 13 decembrie 1859, din inițiativa lui I. Eliade Rădulescu.

În cele 10 vitrine sînt expuse peste 25 de ziare și reviste, mai puțin cunoscute publicului cititor, fiecare publicație avînd o notiță în care se indică anul apariției, conducerea revistei și principalii colaboratori pe care i-a avut.

Amintim, în ordinea cronologică a apariției publicațiilor, *Curierul de ambe sexe*, editat de I. Eliade Rădulescu între 1836 și 1847, ca supliment literar, artistic al ziarului *Curierul Românesc*, Albina românească (1829—1858), prima gazetă din Moldova, editată la Iași de cărturarul Gheorghe Lazăr din Avrig (de la a cărui naștere s-au împlinit anul acesta 145 de ani).

Gazeta de Transilvania, apărută la Brașov la 12 martie 1838, este primul ziar politic și cultural al românilor din Transilvania. A apărut din inițiativa și sub conducerea lui George Barițiu. *Gazeta de Transilvania*, cunoscută mai tîrziu sub numele de *Gazeta Transilvaniei*, își continuă apariția pînă în 1944, avînd ca principalii colaboratori pe Iacob Mureșianu, Andrei Mureșeanu, Aurel Mureșeanu, August Trebônium Laurian, Costache Negruzzi și Ion Eliade Rădulescu. Cu ocazia sărbătoririi a 130 de ani de la apariție, la Brașov s-a organizat o sesiune de comunicări științifice și o expoziție documentară.

De asemenea se poate vedea Foia pentru minte, inimă și literatură, editată tot la Brașov de George Barițiu, ca supliment la *Gazeta de Transilvania*, la început apărînd cu unele întreruperi între 2 iulie 1838 și 24 februarie 1865. Această publicație a avut ca principalii colaboratori pe Ion Ghica, Alecu Russo, Costache Negruzzi.

Un loc de frunte îl ocupă în cadrul expoziției Dacia literară, revistă de orientare patriotică și democratică, apărută la Iași (ianuarie-iunie 1840), sub conducerea lui Mihail Kogălniceanu care militează în paginile revistei pentru o unire pe tărîm cultural, menită să pregătească unirea politică. Revista a exercitat o influență foarte mare asupra dezvoltării literaturii din Țările Române. Asigurîndu-și drept colaboratori alți scriitori munteni cît și moldoveni, ea a adus o contribuție importantă la pregătirea unirii.

Amintim printre alte reviste expuse: *Magazinul istoric pentru Dacia* (București, 1845—1847), sub conducerea lui August Trebônium Laurian, care a avut un rol de seamă în cristalizarea ideologiei pașoptiste și în dezvoltarea istoriografiei românești; *Arhiva istorică* (Iași, 1840—1845), editată de Mihail Kogălniceanu; *Convorbiri literare* (Iași, 1867—1885, apoi București, 1885—1944); *Revista română* (București, 1861); *România literară* (Iași, 1855) editată de U. Alecsandri, promovînd literatura originală, iar pe tărîm politic unitatea națională și culturală a tuturor românilor; *Literatorul* (București, 1891—1919); *Contemporanul* (Iași, 1881—1891), prima tribună de luptă a clasei muncitoare; *Vatra* (București, 1894—1896) etc.

Sînt expuse și reviste apărute la Blaj și Brașov. Amintim în această direcție *Arhivul pentru filologie și istorie*, prima revistă românească de filologie, apărută la Blaj între anii 1867 și 1872, fiind editată de Timotei Cipariu.

Transilvania, foaia asociațiilor transilvănene pentru literatura română și cultura poporului român, a apărut sub direcția lui George Barițiu, la Brașov, între 1868 și 1878, continuîndu-și apariția la Sibiu între 1881 și 1945. Anul acesta, cu ocazia sărbătoririi centenarului revistei s-au organizat la Sibiu mai multe manifestări artistice și o expoziție documentară.

Tot la Brașov, a fost tipărită Școala și Familia, (1886—1887), revistă pedagogică și educativă, sub direcția lui Ștefan Iosif, profesor la liceul din Schei, tatăl poetului brașovean.

În cadrul expoziției figurează de asemenea reviste de valoare ca: *Familia*, *Telegraful român* și *Tribuna*.

Prin această expoziție, Biblioteca municipală a oferit cititorilor săi posibilitatea cunoașterii unor publicații valoroase care oglîdesc viața poporului nostru, lupta lui pentru libertate și cultură.

prof. Petru ISTRATE
președintele Comitetului
pentru cultură și artă
Brașov

**Pagini
din istoria
unei importante
biblioteci
muncitorești:
BIBLIOTECA
DIN REȘIȚA**

Cu două sute de ani în urmă, după încetarea ocupației turcești în Banat, a început la poalele Munților Carașului, pe Valea Bîrzavei, construirea unei uzine metalurgice, devenită ulterior faimoasa „Cetate de foc”. Primii muncitori ai Reșiței au fost iobagi care aparțineau — ca și întreg solul și subsolul regiunii Carașului — domeniilor coroanei habsburgice. Majoritatea lor erau români din satele apropiate sau veniți din Oltenia, căroră mai târziu li s-a adăugat și un număr de coloniști aduși din Alsacia, Lorena, Boemia, Croația și Ungaria¹⁾.

Situația de dependență politico-economică și exploatarea sîngeroasă a muncitorilor iobagi de către Casa Imperială de la Viena explică curajul și abnegația cu care muncitorii de toate naționalitățile din Reșița au participat la revoluția din 1848, luptînd luni de-a rîndul cu arma în mînă împotriva oștilor imperiale și aprovizionînd cu tunuri, puști, baionete și muniții armatele revoluționare²⁾. Deși înăbușită, lupta n-a fost zadarnică. Revoluția din 1848 a dus la desființarea iobăgici în Transilvania, deschizînd un capitol nou în istoria luptei maselor din această parte a țării: mișcarea muncitorească.

Dacă înainte de 1848 amărăciunea și revolta muncitorilor reșițeni se manifesta deseori prin acțiuni spontane și desperate, în a doua parte a secolului al XIX-lea lupta lor ia un caracter din ce în ce mai organizat. Primele organizații create imediat după revoluția din 1848 au avut un caracter de autoajutorare (Brudersladen-uri) sau un caracter cultural (cercuri de citit). De la început, tradițiile revoluționare, de luptă pentru drepturi politice și împotriva mizeriei, s-au împletit în mod firesc cu tradițiile culturale. În primele cercuri de citit erau studiate și discutate lucrările socialistilor utopici, căutîndu-se calea de ieșire din situația grea a muncitorilor în teoriile profund umaniste ale acestor primi reprezentanți ai socialismului. Cercurile de citit reprezentau de fapt embrionul bibliotecii muncitorești, constituînd un important mijloc de pregătire a viitoarelor lupte ale proletarilor reșițeni. În ultimele decenii ale secolului al XIX-lea, în condițiile desfășurării revoluției industriale în Transilvania, Reșița a cunoscut o dezvoltare rapidă, aprovizionînd cu oțel, fontă, arme, muniții, mașini, vagoane, șine, poduri și unelte agricole nu numai imperiul habsburgic, dar și vechea Românie. Concomitent cu dezvoltarea uzinei, a crescut și numărul muncitorilor, iar vechilor iobagi și coloniști le-a luat locul un numeros proletariat industrial modern. Acesta avea să înfrunte nu numai exploatarea nemiloasă a unei mari societăți aparținînd unor bănci franceze, austriece și maghiare, S.T.E.G., care a preluat domeniile din Banat ale statului austriac, ci și consecințele politicii de discriminare națională din imperiul austro-ungar, datorită căreia salariile din Reșița erau cu mult mai reduse ca cele din Budapesta și Viena, iar drepturile muncitorilor de asemenea mult mai restrînse³⁾.

În 1868, Carol Farkas, metalurgist din Reșița, unul din conducătorii de seamă ai mișcării muncitorești din Banat, a pus bazele filialei reșițene a Asociației generale a muncitorilor, care era în strînsă legătură cu Internaționala I⁴). Filiala organiza lupta muncitorilor pentru revindicări politice și economice, ducînd în același timp o largă activitate de lămurire ideologică și de culturalizare a proletariatului. În cadrul cercurilor de citit, care se înmulțiseră, muncitorii citeau primele lucrări ale socialismului științific, confruntînd ideile marxiste cu cele lasaliene și anarhiste⁵). Cercurile de citit au contribuit la dezvoltarea conștiinței de clasă, a spiritului combativ internaționalist al proletarilor reșițeni și la dezvoltarea pasiunii lor pentru frumos. Literatura și muzica umpleau, dădeau sens și luminau puținele lor ore libere.

În 1871, după înfrîngerea Comunei din Paris, prigoana împotriva mișcării muncitorești s-a întetit. Asociația generală a muncitorilor a fost interzisă, iar conducătorii ei arestați și expulzați din Reșița. Curînd însă, s-au întors proletarii reșițeni care au participat la Comună. Ei au înființat o asociație de autoeducare, polarizînd în jurul uneia mici biblioteci existente elementele cele mai valoroase ale mișcării muncitorești locale. Procesul de clarificare ideologică continuă. Muncitorii citeau și comentau reviste socialiste și în primul rînd, *Arbeiter Wochen-chronik*, editat de discipoli ai lui Marx⁶).

După desființarea asociației de autoeducare și expulzarea conducătorilor ei, activitatea politică și ideologică a acestora a fost continuată de secția locală a Partidului general al muncitorilor, înființat în 1880. Acesta a condus o serie de acțiuni revendicative, între care greva din 1881, a răspîndit ziare și reviste cu caracter marxist. În biblioteca muncitorilor apar în această perioadă și reviste editate de socialiștii din România: *Contemporanul*, *Emanciparea* și *Revista socială*⁷).

Proletarii reșițeni au salutat cu bucurie crearea, în 1889, a Internaționalci a II-a. În ultimul deceniu al secolului al XIX-lea, sub influența Internaționalci, au fost create și aici asociații profesionale, precursorile sindicatelor, care au organizat diferite acțiuni revendicative, între care două importante greve, în 1895 și 1899, militînd în același timp pentru drepturi democratice, pentru dreptul de organizare a muncitorilor, pentru dreptul de vot universal. Asociațiunile profesionale au continuat activitatea de ridicare a nivelului ideologic și cultural al muncitorilor⁸). Cînd, în primăvara anului 1900, a fost organizat la Reșița sindicatul muncitorilor metalurgiști, constructori și lemnari, aceasta a găsit un nucleu revoluționar bine încheșat, cu mare influență asupra muncitorilor, cu forme organizatorice încheșgate, bucurîndu-se de vechi tradiții, între care un loc de frunte l-a ocupat biblioteca muncitorească. Sindicatul

din Reșița a avut de la început legături strînse cu organizațiile similare din Transilvania, Banat și din vechea Romînic. Cunoscutul luptător I. C. Frimu ținea legături strînse cu muncitorii din Reșița, trimițîndu-le ziare, broșuri, materiale de propagandă și cărți beletristice în limba romîna⁹).

Primul statut al sindicatului din Reșița prevede, pe lîngă apărarea intereselor economice ale muncitorilor, educarea lor profesională, ideologică și culturală, organizarea în acest scop a unei bune biblioteci sindicale, în cadrul căreia să fie ținute conferințe cu caracter politic și de popularizare a științei¹⁰).

Mica bibliotecă creată în anii care au urmat revoluției din 1848 și Comunei din Paris, distrusă, confiscată și refăcută, păstrată cu grijă de membrii asociațiilor profesionale, devine o dată cu crearea sindicatului un permanent și din ce în ce mai important focar de cultură. Reviste, cărți și ziare romînești, germane, maghiare sînt păstrate în casa unui muncitor, sindicatul neavînd încă un sediu permanent și fonduri necesare închirierii unui local pentru bibliotecă. După un scurt timp, această bibliotecă, instalată într-o căsuță proletară înnegrită de fumul uzinei, devine principalul loc de întîlnire a muncitorilor. În 1901, în urma unei greve generale de 6 săptămîni, la care participaseră 4 000 de muncitori, sindicatul din Reșița a fost interzis. În bibliotecă și pe baza valorosului material politic și cultural al acesteia, se organizează așa-zisele Tischgesellschaften (adunări în jurul mesei), care purtau numele lui Marx, Petofi etc., cercuri de citit și, în același timp, centre pe baza cărora în 1903 se reorganizează sindicatul, în frunte cu muncitorul Iohan Standt, care, pătruns de un puternic spirit al internaționalismului și solidarității proletare, a avut, timp de aproape 40 de ani, un rol de seamă în organizarea mișcării sindicale reșițene¹¹). Lui i se datorează în parte și faptul că în primăvara anului 1904 sindicatul se mută într-un sediu propriu, în care o cameră este destinată bibliotecii. Aceasta a crescut în ultimii ani considerabil, datorită contribuției muncitorilor, unor acțiuni organizate pentru strîngerea de fonduri pentru cărți, precum și datorită unor sume primite de la centrala sindicală. Pe lîngă lucrări ale diferiților teoreticieni ai mișcării muncitorești internaționale, biblioteca este înzestrată cu cărți valoroase ale literaturii universale și cu ziare socialiste apărute la Viena, Budapesta și București.

Catalogul cărților bibliotecii este întocmit de muncitori. În fiecare seară, un alt membru al conducerii sindicatului este de serviciu la bibliotecă. În sala de lectură sînt ținute cu regularitate conferințe cu caracter socialist, au loc prelegeri de istorie, de geografie și de științele naturii, sînt organizate discuții asupra cărților citite¹²).

În 1908, cînd sindicatul este din nou interzis, activitatea bibliotecii continuă. Continuă

și mai intensiv munca ideologică. La aceasta contribuie faptul că, în perioada care a precedat izbucnirea primului război mondial, are loc un proces de polarizare și în mișcarea muncitorească din Reșița. Se întărește stînga în partidul social-democrat, crește influența elementelor combative consecvent revoluționare. Aceasta se manifestă și mai evident în ultimii ani ai războiului, cînd lupta pentru pace, libertăți democratice, eliberare socială și națională ia proporții foarte mari în întregul imperiu austro-ungar, grăbind destrămarea lui și eliberarea națiunilor asuprite. Muncitorii reșițeni au luat parte la nemăsurate acțiuni pentru pace, pentru solidarizare cu Marea Revoluție Socialistă din Octombrie. Prin greve și manifestații, ei au contribuit la izbucnirea, în octombrie 1918, a revoluției burghezo-democratice din Austro-Ungaria. Împreună cu ceilalți muncitori din Banat, ei au cerut unirea Transilvaniei cu România, în condițiile democratizării și transformării acesteia în republică¹³). Alături de delegații muncitorilor de la Anina, Brad, Roșia, Zlatna, Turda, Dej etc., purtînd drapelul roșu, delegații proletarilor reșițeni și-au manifestat această dorință și la marea adunare populară de la Alba Iulia, din 1 decembrie 1918¹⁴).

În scurt timp, ei și-au dat seama că eliberarea națională n-a adus după sine și realizarea năzuințelor sociale ale luptei lor. În anii care au urmat unirii Transilvaniei cu România, proletarii din Valea Birzavei au avut de înfruntat metode deosebit de feroce de exploatare și asuprire din partea reprezentanților marilor monopoli internaționale, în cîrdașie cu virfurile capitalului financiar din România, stăpîni ai U.D.R.-ului (care a luat locul vechiului S.T.E.G.). Lupta lor împotriva exploataților a fost îngreuiată prin existența la Reșița a unui aparat de reprimare foarte numeros și prin faptul că vreme îndelungată elemente oportuniste demagogice au reușit să dețină poziții cheie în mișcarea muncitorească locală.

Cu toate acestea, avînd în fruntea lor conducători curajoși și devotați intereselor clasei muncitoare, comunistii și sociali-democrații de stînga, muncitorii români, germani, maghiari și de alte naționalități din Reșița, au luptat în anii dintre cele două războaie mondiale cu hotărîre pentru apărarea drepturilor lor politice și economice, dînd dovadă de o conștiință de clasă ridicată, de multă demnitate, de combativitate și de spirit de organizare. La aceasta au contribuit în mare măsură și tradițiile lor revoluționare, pregătirea lor profesională și sotea permanentă de cultură, de cunoștințe.

În ciuda ocupării Reșiței, în 1919, de armate de ocupație sîrbe și franceze, în ciuda interdicției ulterioare a oricărei activități sindicale de către siguranța burghezo-moșie-

rească, biblioteca sindicală a fost păstrată. În 1921, ea a fost deschisă oficial într-un local compus din 2 camere, închiriat în acest scop. Pe atunci, biblioteca cuprindea aproximativ 600 de cărți și un număr apreciabil de reviste. Ca și înainte de război, bibliotecarii lucrau voluntar, fiind aleși în această funcție de adunarea generală a muncitorilor. Colective voluntare lucrau la întreținerea cataloagelor și tot ele se ocupau cu conservarea și repararea cărților. Colectiile creșteau vertiginos. Nici în anii crizei, cînd fondurile sindicatului au scăzut considerabil, n-a încetat procurarea de noi cărți, în valoare de zeci de mii de lei¹⁵).

În 1936, s-a produs un incendiu. Muncitorii au reușit să-și salveze biblioteca, scoțînd cărțile din flăcări. Nu pentru prima oară, în decursul a aproape un secol, ei erau nevoiți să-și apercă cărțile de distrugere.

La această dată, biblioteca poseda aproape 18 000 de volume și avea 2 000 de cititori permanenți. În rafturile de cărți se găseau *Capitalul* lui Marx, în trei limbi, diferite lucrări ale lui Engels, o parte însemnată a lucrărilor lui Lenin, cărți scrise de conducători ai mișcării muncitorești internaționale, ca Bebel, Jaurès, Kautsky, operele complete ale lui Dobrogeanu Gherca. Cărți de beletristică ale unor scriitori comuniști sau socialiști — Ilya Ehrenburg, Panaït Istrati, Jack London, Maxim Gorki, Alexandru Sahia, Willi Bredel, Mihail Șolohov, Upton Sinclair ș.a. — se găseau alături de cele mai valoroase lucrări ale realismului critic și de principalele opere ale literaturii universale¹⁶). Este semnificativ faptul că, cu ocazia perchezitiilor și confiscărilor de cărți, care au avut loc din ce în ce mai des după 1937, agenții de siguranță puneau pe lista cărților „ilegale și interzise”, pe lîngă lucrările clasice ale marxism-leninismului, și operele unor scriitori ca Lev Tolstoi, A. P. Cehov, Romain Rolland, Anatole France, G. B. Shaw și Thomas Mann¹⁷).

După ce biblioteca a fost mutată în nouă cămin cultural construit din banii muncitorilor, activitatea ei a crescut în amploare. La cursurile universității libere, la lecțiile de istorie, geografie, biologie, literatură, muzică, participau sute de auditori, în majoritatea lor tineri. Muncitorii dădeau o importanță deosebită atragerii acestora la activitatea bibliotecii. Așa cum în uzină toți își inițiau fiii în tainele meseriei, fiind mai exigenți cu ei decît maiștrii, tot așa îi învățau să jubescă și să prețuiască cartea. Cît de mult au înțeles proletarii reșițeni rolul științei și al culturii în dezvoltarea personalității și lărgirea perspectivelor omului, reiese și din faptul că, oricît de sărac ar fi fost un muncitor, el ținea ca mai toți copiii lui să urmeze în afara celor 4 clase obligatorii și 4 clase de liceu, înainte de a intra în școala de ucenicie.

Munca depușă la bibliotecă, mai ales în anii ascensiunii fascismului, a contribuit în mare măsură la faptul că nici legionarii, nici hitleriștii n-au reușit să-și creeze o bază de masă la Reșița. Sute de tineri au intrat ulterior în rindurile U.T.C.-ului ilegal și ale partidului, iar alții, deși neorganizați, au rămas antifasciști fermi și în anii cei mai întunecați ai dictaturii antonesciene¹⁸⁾. În toamna anului 1940, legionarii au confiscat sute de volume de literatură politică și beletristică și au pus mina pe colecțiile ziarelor comuniste, socialiste și antifasciste care se găseau în biblioteca muncitorească. Bibliotecarii au fost arestați și deforți justiției militare. Cu toate acestea, muncitorii au reușit din nou să-și salveze biblioteca. Într-o singură noapte, ei au golit toate rafturile și au dat cărțile pentru păstrare cititorilor. Spre marea cinste a muncitorilor reșițeni, majoritatea cărților astfel salvate au fost restituite bibliotecii, cu ocazia redeschiderii acesteia la scurt timp după victoria insurecției armate și răsturnarea dictaturii fasciste¹⁹⁾.

Astăzi, biblioteca muncitorească din Reșița, demnă continuatoare a tradițiilor culturale ale metalurgiștilor din Valca Bârzavei, este instalată în noul palat al culturii. Ea posedă aproape 73 000 de volume de literatură politică, beletristică, tehnică și de popularizare a științei, în limbile română, germană, maghiară și sârbă. 6 000 de cititori frecventează cu regularitate biblioteca. Sunt organizate diferite manifestări de propagandă a cărții: recenzii, montaje literare, simpozioane, întâlniri cu scriitorii, concursuri literare, conferințe cu caracter tehnic și științific. Nu sînt uitați nici copiii, cărora le stă la dispoziție o secție a bibliotecii, cu un fond de 5 822 de cărți²⁰⁾.

Sala de lectură e de obicei plină. Alături de muncitori în vîrstă, crescuți în tradiția dragostei pentru carte, în sala de lectură luminoasă, comodă și elegantă, sînt văzuți adesea și mulți tineri aplecați asupra cărților. Unii se pregătesc pentru cursurile serale ale liceelor sau pentru concursul de admitere în învățămîntul superior, alții citesc romane, nuvele sau versuri ale unor autori consacrați, deveniți clasici, sau ale unor autori contemporani, care vor deveni poate clasici.

Biblioteca muncitorească din Reșița, înfrîpată cu mai bine de un secol în urmă, continuă să servescă progresul pe un plan superior.

dr. Ecaterina CIMPONERIU

NOTE

¹⁾ Molin, Gheorghe. *Reșița*. Monografia orașului, uzinelor și domeniilor. Reșița, 1926, p. 8-10.

²⁾ Mihalk, Alexandru. *Reschitzas Rolle im ungarische Freiheitskämpfe*. [Rolul Reșiței în lupta pentru libertate din Ungaria]. Reșița, 1896, p. 16-26.

³⁾ *Din istoria Transilvaniei*. Vol. 2. Ed. a 2-a. Buc., Editura Academiei, 1962, p. 339-340.

⁴⁾ Copolu, Nicolae și Folea, I. *Climatul ideologic în care s-a dezvoltat mișcarea muncitorească revoluționară din România*. În împlinirea aniversării unor date memorabile. În: *Scinteia*, 38, nr. 7645, 4 oct 1968, p. 1-2; Căzâncianu, C. *Mișcarea muncitorească din România purtătoare consecventă a idealurilor de libertate și progres*. La aniversarea unor evenimente memorabile. În: *Scinteia*, 38, nr. 7852, 11 oct 1968, p. 1-2; *Adunarea festivă consacrată aniversării unor date memorabile din mișcarea muncitorească revoluționară din România*. Cuviintarea tovarășului Gheorghe Stolica. În: *Scinteia*, 38, nr. 7853, 12 oct 1968, p. 2.

⁵⁾ *A magyar munkásmozgalom történetének válogatott dokumentumai* [Documente alese ale mișcării muncitorești din Ungaria]. Vol. 2. Budapesta, 1954, p. 13.

⁶⁾ Arhiva Institutului de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R. Dos. 6812/72.

⁷⁾ *Din istoria Transilvaniei*. Vol. 2, p. 253.

⁸⁾ Gabriel Iosif. *Fünzig jährige Geschichte der banater Arbeiterbewegung* [50 de ani din istoria mișcării muncitorești din Banat]. Timișoara, 1928, p. 172.

⁹⁾ Arhiva Institutului de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R. Dos. 6812/72.

¹⁰⁾ Brătfaleanu, Victor. *25 Jahre Arbeiterbewegung in Reschitz* [25 de ani de mișcare muncitorească la Reșița]. 1903-1928. Reșița, 1929, p. 25-26.

¹¹⁾ Cimponeriu, Ecaterina. *Reșița luptătoare*. Buc., Editura științifică, 1965, p. 21.

¹²⁾ Brătfaleanu, Victor. *Op. cit.*, p. 33-34.

¹³⁾ *Înainte*. Timișoara, 12 ian 1919.

¹⁴⁾ Tiron Alban. *Douăzeci de ani de la Untre*. Vol. 1. Oradea, 1938, p. 206.

¹⁵⁾ *Bericht über die Jahre 1929-31 und Protokollen über die Verhandlungen der in Bukarest am 2 und 3 Oktober 1932 abgehaltenen Kongress* [Raport asupra anilor 1929-31 și proces-verbal despre tratativele care au avut loc cu ocazia Congresului ținut la București în zilele de 2 și 3 octombrie 1932]. Buc., 1932, p. 28-32.

¹⁶⁾ Arhiva Institutului de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R. Dos. 6812/72.

¹⁷⁾ *Ibidem*, Dos. 8944, f. 91-96.

¹⁸⁾ Cimponeriu, Ecaterina. *Op. cit.*, p. 201-203 și 217-219.

¹⁹⁾ Arhiva Bibliotecii din Reșița. Rapoarte 1945.

²⁰⁾ *Ibidem*. Rapoarte 1966 și 1967.

Ex libris

Ex libris-urile unor cititoare de vechi manuscrise românești

Știri prea numeroase despre știința de carte a femeilor de odinioară din țara noastră nu avem, dar, desigur, pe măsură ce se înainta în timp, creștea numărul acelor care știau să scrie și să citească.

Cărțile cu conținut religios au constituit cea mai veche lectură și astfel este explicabil de ce prima însemnare de proprietate de care ne ocupăm se referă la un *Liturghier* manuscris din secolul al XVI-lea. Nota o indică, de fapt, pe viitoarea posesoare a acestui frumos volum scris în Moldova, împodobit cu un frontispiciu din linii șerpuite împletite: „*Această carte anume Liturghie va fi în partea Măriiici*”¹⁾ (fig. 1). Alțeva în afara numelui acestei Măriiici nu știm; era, în orice caz, din familie de boieri, iar cartea ce-i revenea prin moștenire reprezenta mai mult o valoare materială, de menționat în catastriful de zestre, decât un instrument de lectură.

Însemnarea următoare, făcută pe un *Apostol* din prima jumătate a secolului al XVII-lea, este mai puțin zgârcită: „*Această carte ce să chiamă Pracsii au cumpărat monahiia Măriiia, starița ot Topolnita, drept 8 lei, bani derepți a molitvei sale, in zilele lui Io Duca vodă, vâleat 7188 (1680)*”²⁾

Tot din rîndul cinului călugăresc fac parte și smeritele oibitoare, uneori ele însele copiste ale volumelor pe care și-au lăsat înscris numele, spre pomenire. „*Această căr-*

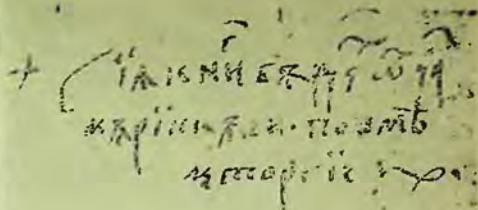

Fig. 1

Fig. 2

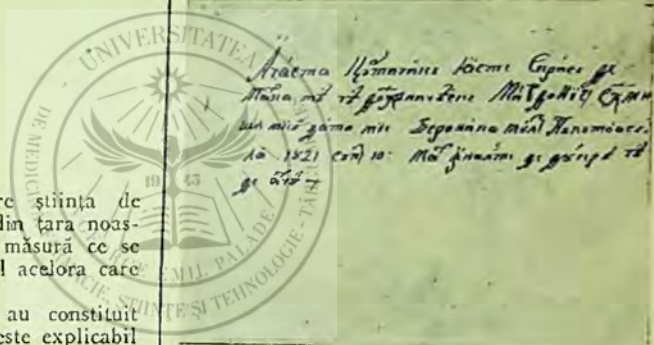
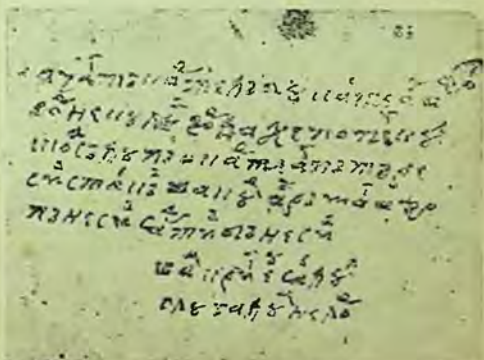

Fig. 3

ticică iaste scrisă de maica mea cea duhovnicească, Migdoniia shimonahia și mi-eu dat-o mie Veronica mult păcătoasa, la 1821 săpt. 10..." este notat la Văratec, pe un exemplar din Cuvinte ale sfinților părinți, prescris în 1804³⁾ (fig. 2). În aceeași mănăstire, pe o Alăută duhovnicească și trîmbișă cerească⁴⁾, însemna o altă călugăriță: „Această mică și sfîntă cărticică s-au scris de păcătoasa Veniamina Zigola... și cene a îndrăzni să mi-o e să n-aibă blagosloveniia lui Dumnezeu...”.

Din prima parte a secolului al XIX-lea au rămas două manuscrise, proprietatea „mult păcătoasei și nevrednicei Rahiila”, copiate chiar de ea, și anume, *Cuvinte ale lui Nil de la Sorsca*⁵⁾ și *Capete din cartea sfîntului Grigore Sinaitul*⁶⁾.

În unele însemnări care citează numele posesorilor, se descifrează adesea și gestul delicat de dăruire a cărții, ca o mărturie a sentimentelor ce leagă rudele sau prietenii între ei. Astfel, pe un exemplar din *Patimile Domnului nostru Iisus Hristos*, descifrăm însemnarea: „S-au scris această cărticică de mine mult păcătoasa monahia Aglaida... și am scris-o preiubirii meali priiatini monahia Trifina...”⁷⁾

În 1834, Scarlat Vîrnav copiază într-un volumaș lucrarea *Hrisun Engolpion*, pe care biv vel stolnicul Iordache Bogișcan o tradusesse din franceză, și lasă înscenat pe manuscris că „Această cărticică o am prezen-tarîsit-o sfînții sale maicii Espraxiei Vîrnav, spre neuitare”⁸⁾

Deși mai puțin numeroase, mențiunile de proprietate pe scrieri cu caracter profan ce au aparținut unor senei nu lipsesc nici ele, mai ales cele cu dată relativ mai recentă. Astfel, în 1842, un *Hronograf* scris în 1689 cu cheltuiala lui Iordache Cantacuzino, mare vistiier, ajunsese în posesia tot a unei călugărițe, care scria pe una din file: „A-ciasă carte ce să chiamă Hronograf, fiindcă mi-au dat-o milostivul Dumnezeu, am legat-o, am cirbit-o, după cum să vedi, am scris și eu aicea cu lacrimi, ca să mă pomîniți și pre mine păcătoasa și nevrednica Olimpiada shimonahia Hereasca...”⁹⁾

Printre preocupările de fiecare zi ale femeilor a fost dintotdeauna și pregătirea hranei pentru familie, așa încît este firesc ca în lucrările care le interesau pe cititoarele din trecut să figureze și cărțile de bucate. Despre una din acestea, de prin mijlocul secolului al XVIII-lea, „întru care să soriu mîncările de pește i raci, stridii, melci, legumi, ierburi și alte mîncări de sec și de dulce”, aflăm că „au fost a vornecului Iordache Popescul, scoasă după o carte a spătăresii Stancăi și acum au rămas a jupînesii Safta bănesii...”¹⁰⁾ (fig. 3). Probabil această Safta băneasa este aceeași persoană cu hăt-măncasa Safta Ruset, care posedă și un *Letopiset* moldovenesc prescris pe la 1732.¹¹⁾

Treptat, treptat, concepțiile se schimbă, evoluează, iar gustul pentru literatură cîștigă tot mai mult teren. Cititoarele nu se mai mulțumesc cu Alexandriile și Esopiile veacurilor precedente. Traducerile devin tot mai numeroase și în această categorie se încă-

Fig. 4

drează cărțile citate mai jos, cu însemnări care cuprind în același timp și formula de dedicație și de menționare a posesoarei.

Aga Alex. Beldiman scrie pe un exemplar din piesa de teatru în 3 acte, intitulată *Elisaveta sau cei surguniși în Siberia*, o suavă dedicație: „*Preiubită Elenco, priimește istorie aciastă mică... daru de la soțul tău și cetind nu da uitării că pentru a ta zăbavă am luat ostenială a o prescrie cu însuși mina me. 1815 iul. 13*”.¹²⁾ Tot din biblioteca Elenci Beldiman fac parte și cele două manuscrise, din 1823, ale *Istoriei lui Tarlo și a prietenilor lui*, din care volumul al doilea poartă însemnarea: „*s-au prescris de driapta me spre zăbava soțiilor mele Elenii Costandachi (Beldiman), ca, celindu să-i aducă aminte de mine*”.¹³⁾ Pe prima copertă, ca ex libris, o etichetă în formă de inimă înconjurată de o ghirlandă de flori poartă numele proprietarei, Elenco Beldiman (fig. 4).

Degetele care au ținut condiul înșirind slovele însemnărilor au dispărut de mult, dar numele acelor care au trudit să scrie și să citească au rămas peste veacuri, ca o mărturie a dragostei cu care ele s-au apropiat de carte.

Dalila ARAMĂ

NOTE

¹⁾ Biblioteca Academiei (prescurtat B.A.), mss slav 1—227 f. 4^v

²⁾ B.A., mss rom. 1252, f. 1—2^v

³⁾ B.A., mss rom. 1345, f. 1^v

⁴⁾ B.A., mss rom. 833, f. 52

⁵⁾ B.A., ms rom. 951, f. 158^v

⁶⁾ B.A., mss rom. 958, f. 166

⁷⁾ B.A., mss rom. 585, f. 74^{r-v}

⁸⁾ B.A., mss rom. 696, f. 2—6

⁹⁾ B.A., mss rom. 86, f. 15^v

¹⁰⁾ B.A. mss rom. 1120, f. 64

¹¹⁾ B.A., mss rom. 1289, int. cop. post.

¹²⁾ B.A., mss rom. 437, f. 48^v

¹³⁾ B.A., mss rom. 429, f. 139^v

BIBLIOTECI
DE PESTE HOTARE

SESIUNEA CONSILIULUI F.I.A.B.

Între 18 și 24 august 1968 a avut loc, în Germania Federală, la Frankfurt am Main, cea de-a 34-a Sesiune a Consiliului Federației Internaționale a Asociațiilor de Bibliotecari (FIAB). Tema sesiunii: *Cartea și biblioteca într-o societate industrială*.

Au participat 369 de delegați, din 32 de țări. Delegația țării noastre a fost compusă din prof. univ. dr. docent DAN SIMONESCUL, din partea Asociației bibliotecarilor din R.S.R. și prof. univ. ȘERBAN CIOCULESCU, membru corespondent al Academiei R.S.R., director general al Bibliotecii Academiei R.S.R.

Lucrările Sesiunii s-au desfășurat în clădirea Bibliotecii orașenești și universitare (Stadt-und Universitätsbibliothek), local modern, construit din oțel și sticlă.

Gazdele au asigurat o planificare precisă a lucrărilor și o desfășurare ireproșabilă a acestora, la nivel de tehnicitate modernă (cabine de interpreți pentru 4 limbi, cu difuzoare individuale, demonstrații cu computerul electronic pentru comunicarea automată a informațiilor bibliografice și documentare etc.).

La deschiderea festivă a Sesiunii, delegații au fost salutați de ministrul culturii din Landul Hessen, de primarul orașului Frankfurt și de reprezentantul asociațiilor de bibliotecari din R.F.G., dr. HANSJORG LÜBERKRÜB (director al Bibliotecii publice din Bielefeld), în al cărui discurs a fost prezentat sistemul de organizare al celor cinci asociații constituite într-o uniune, precum și sarcinile fiecăreia din ele.

Discursul prezidențial a fost rostit de președintele FIAB, Sir FRANK FRANCIS (director și bibliotecar principal al Bibliotecii Naționale a Angliei — British Museum) care a prezentat sarcinile de perspectivă ale Federației, sarcini ce decurg din programul pe termen lung al FIAB, *Les bibliothèques dans le monde* (1963), insistând cu precădere asupra celei mai însemnate și mai actuale probleme, cea a pregătirii profesionale a bibliotecarilor.

Secretarul general al FIAB, ANTONY THOMPSON (Anglia) a prezentat un raport asupra realizărilor din perioada iulie 1967 — iunie 1968, dintre care cele mai importante sînt publicațiile FIAB*, și lucrările efectuate în baza unor contracte cu UNESCO**).

PREBEN KIRKEGAARD (rectorul Școlii superioare de bibliotecari din Danemarca), trezorierul FIAB, a expus bilanțul anual al veniturilor și cheltuielilor.

Reprezentantul UNESCO, KENETH ROBERTS (Franța), a trecut în revistă activitățile noului Departament al documentării, bibliotecilor și arhivelor al UNESCO, creat în 1967 (reuniunea Comitetului consultativ internațional în domeniul documentării, bibliotecilor și arhivelor, recapitularea cercetărilor în curs și a publicațiilor Departamentului, realizările în domeniul planificării serviciilor de bibliotecă și de documentare, un proiect pentru dezvoltarea serviciilor bibliotecilor școlare în America Centrală și un seminar cu același obiect, examinarea formării profesionale pentru acest serviciu), precum și activitatea UNESCO în domeniile FIAB. A fost menționat proiectul, în curs de executare de către Departamentul progresului științei al UNESCO (I.C.S.U.), în colaborare cu Consiliul Internațional al Uniunilor Științifice, pentru elaborarea studiului asupra posibilităților de realizare a unui sistem de informare științifică.

În cadrul plenarei, J. E. MORPURGO (director, Național Book League, Londra) a făcut o expunere interesantă asupra problemelor cărții și lecturii în condițiile dezvoltării vertiginose a radioteleviziunii, ciberneticii și automatizării, intitulată *Books and libraries in an industrial society* (Cărți și bibliotecă într-o societate industrială). J. E.

* Actes du Conseil general, IFLA News, IFLA Communications GIAB, Libraries in the World (*Les Bibliothèques dans le monde* (1963), Repertoire of member associations, Telegod et Telex, Address Book, Statement of Cataloguing Principles Names of persons; national usages in catalogue entries, Union Catalogues — a directory).

** Bibliographie des répertoires nationaux de périodiques en cours. Exposé des principes du catalogue, An international system for bibliographical data in catalogue entries, A Manual of Library Legislation Planning Library Services, Handbook on Library Statistics. Les Normes minima relatives à la formation professionnelle des bibliothécaires et documentalistes. The International Standardization of the Techniques of Librarianship and Documentation.

Morpurgo a subliniat faptul că, în ciuda unor temeri aproape generale, „canta supra-victuiește, prosperă, crește în importanță, este chiar ajutată de inamicii ei”, iar mai de parte, pentru a întări ideea, a arătat că „cei care ne spun mereu că slova tipărită este sfîrșită, că publicul a învățat să privească, să asculte și să apese pe butoane și a uitat cum să citească, că achiziționarea facilă a cunoștințelor și a distracțiilor obținute din materiale vizuale sau prelucrate a măturat pentru todeauna practica uzată dar mai asiduă a lecturii și a reflecției, se înșală amarnic, pentru că, în ciuda lor, statisticile privind deprinderea de a citi, venite din toate țările mari industriale, arată cu totul altceva”. Și mai apoi, referindu-se la țara sa: „O treime din populația noastră este înscrisă la o bibliotecă publică, iar cărțile împrumutate de bibliotecile publice se cifrează la sute de milioane pe an și numărul lor crește neîntrerupt. Acum, în Anglia, ca și în majoritatea țărilor industriale, a devenit o problemă de politică publică și un principiu de pedagogie faptul că biblioteca școlară, fie ea pentru preșcolari, ca și pentru elevi de 18 ani, constituie o parte esențială a procesului de învățămînt”.

★
După plenara de deschidere, lucrările au continuat în cadrul secțiilor și comisiilor. Din păcate, dat fiind numărul redus al membrilor delegației noastre nu am putut participa la lucrările tuturor secțiilor și comisiilor, deși au fost dezbătute probleme deosebit de interesante.

Comisia pentru unificarea regulilor de catalogare

A fost prezentat raportul asupra pregătirii textului pentru ediția definitivă a *Listei internaționale a vedetelor uniforme pentru clasicii anonimi* (ROGER PIERROT) și a *Listei internaționale a formelor aprobate pentru catalogarea numelor de state* (SUZANNE HONORE). Pentru întocmirea celei dintii, țara noastră a comunicat, încă de la sfîrșitul anului 1967, o listă a operelor anonime din România, considerate clasice (capodoperele literaturii populare, cărțile populare, cronicile anonime, cărțile religioase).

A fost prezentat de asemenea un raport asupra stadiului actual al lucrărilor efectuate, în baza contractului FIAB-UNESCO, de M. GORMAN (Londra) în vederea întocmirii unui studiu comparativ al metodelor de catalogare descriptivă folosite de o serie de servicii bibliografice naționale (Statele Unite, Marea Britanie, Franța, Germania, Suedia și Iugoslavia), în scopul stabilirii unor norme internaționale.

Din partea Comisiei sovietice de catalogare, Galina Matveeva a prezentat un raport asupra proiectului de întocmire a unei liste de vedete uniforme pentru autorii colectivi mai importanți.

S-a pus în discuție posibilitatea organizării unei reuniuni a experților, în cadrul căreia să fie discutată dezvoltarea catalogării pe plan național și internațional de la publicarea lucrării *Exposé des principes adoptés par la Conférence internationale sur les principes du catalogue* (Paris, 1961).

O altă temă dezbătută în cadrul Comisiei, pe baza referatelor întocmite de F. G. KALTWASSER (director, Biblioteca de Stat a Bavariei—München) și FRANS DE VRIEZE (Biblioteca regală a Belgiei — Bruxelles), a fost *Programul catalogării prin cooperare* (Shared cataloguing) al Bibliotecii Congresului (Library of Congress), din punct de vedere al bibliotecilor europene.

Secția bibliotecii publice

Primul referat, *Legislația bibliotecilor publice din Québec*, susținut de GERARD MARTIN (director al bibliotecilor publice din Québec), a prezentat cea mai tânără lege a bibliotecilor din Canada, datînd din decembrie 1959, lege prin care a fost creată Direcția bibliotecilor publice din Québec, compusă din *Comisia bibliotecilor publice* (rol consultativ) și *Serviciul bibliotecilor*. Comisia are rolul de a studia cele mai bune metode de rezolvare a problemelor legate de menținerea și dezvoltarea bibliotecilor publice în Québec și de a raporta ministrului constatări, opinii, recomandări. Serviciul, care are caracter administrativ, veghează asupra aplicării legii, ajută Comisia în adoptarea celor mai bune experiențe din lume, în stabilirea celor mai nimerite obiective, are menirea să studieze situația actuală a bibliotecilor și să le dirijeze spre o perfecționare tehnică și o eficacitate maximă a deservirii publicului, să colaboreze cu municipalitățile, asociațiile de bibliotecari, societățile culturale, cluburile sociale și cu cetățenii pentru o tot mai largă dezvoltare a bibliotecilor.

Cel de-al doilea referat, *Legea bibliotecilor publice din Republica Irlanda*, susținut de ROBERT J. CASEY (bibliotecar șef, Dun Laoghaire-Dublin), a trecut în revistă principalele dispoziții legale care reglementează viața bibliotecilor publice din Irlanda, făcînd în continuare comentarii asupra actualiei organizării a bibliotecilor (datînd din 1925) și a mijloacelor de prevedere a modalităților de evoluție. Principala cauză a rămîinerii în urmă a bibliotecilor publice din Irlanda o constituie insuficiența veniturilor, precum și absența unor norme obligatorii pentru bibliotecii în ceea ce privește colecțiile, personalul și bugetul. Cum de fapt în Irlanda nu există decât un amalgam de legi asupra

bibliotecilor publice, votate de Parlamentul britanic între 1855 și 1920 și de cel irlandez între 1921 și 1947 (data ultimei legi referitoare la bibliotecile publice), se impune cu necesitate ca pe baza unei analize atente a sistemului de bibliotecii și pe baza stabilirii măsurilor necesare pentru ameliorarea situației să se voteze o nouă legislație.

În cadrul secției a fost difuzat și un referat cu privire la legislația bibliotecilor din R. P. Ungară.

De un deosebit interes a fost referatul prezentat de LESTER ASHEIM (director, Office for Library Education, Chicago) intitulat *Școlarizarea și calificarea specializată a bibliotecarilor în cadrul societății industrializate și computerizate*. (Este vorba de societatea modernă în care mașinile electronice sînt folosite în mai toate domeniile de activitate).

Autorul începe prin a defini biblioteca publică drept „un serviciu care răspunde de furnizarea unor informații care țin de instruire, cultură sau de ocuparea timpului liber, pentru toate vîrstele și toate grupurile populației... Colecțiile de cărți ale bibliotecii au drept scop să ușureze autoinstruirea, să îmbogățescă subiectele studiate, să satisfacă cererile de informații care rezultă din viața cotidiană, să sprijine activitatea de instruire, de cultură și activitatea civică a unor grupuri și organizații și să dea sugestii pentru folosirea sănătoasă și constructivă a timpului liber...”

Una din sarcinile esențiale ale bibliotecii publice este aceea de a sprijini necesitățile societății în domeniul educației permanente. Pornind de la această idee, raportul subliniază necesitatea ca în calificarea bibliotecarilor să fie asigurată o pregătire adecvată pentru acest rol. Bibliotecarul trebuie să fie tot atît de bine pregătit ca și cei cărora caută să le vină în ajutor, motiv pentru care pregătirea permanentă a bibliotecarului este cel puțin la fel de necesară ca și cea a persoanelor pe care le servește. Instruirea sa nu se poate termina în nici un caz în momentul în care își ia serviciul în primire. Cu cît are mai multe contingențe cu educația permanentă a altora, cu atît mai mult este necesar ca el însuși să fie permanent la curent cu ce e nou. O pregătire de specialitate preliminară, oricît ar fi de bună, nu poate să cuprindă modificările intervenite ulterior în organizarea, dezvoltarea și chiar în țelurile profesiei, nu poate să includă în mod suficient nici celelalte discipline care susțin profesia respectivă și nu poate să asigure dezvoltarea specialistului care e bazată pe maturizarea și pe acumularea de experiență. „Principiul o dată pentru totdeauna a fost de mult infirmat de toate profesiile cu orizonturi largi”.

Necesitatea continuării calificării bibliotecarilor provine din două motive:

— Răspîndirea instruirii în general, cei mai mulți oameni fiind preocupați de „instruirea permanentă”. În *The Structure of the Public Library Service...* (Anglia) se spune: „...Majoritatea studenților folosesc în prezent bibliotecile publice ca să-și completeze instruirea primită în școli, colegii, universități sau în instituții de învățămînt pentru adulți. De asemenea, persoane din toate categoriile sociale se adresează în tot mai mare măsură bibliotecilor publice, ca să primească informații din toate domeniile de cunoștințe. În măsura în care societatea noastră este tot mai bine instruită și are la dispoziția ei tot mai mult timp liber nu este nici o exagerare, dacă afirmăm că bibliotecile noastre trebuie să răspundă unor cerințe tot mai mari din partea publicului”.

— O altă cauză este introducerea unor tehnologii noi care influențează nu numai modul de muncă în cadrul bibliotecilor, dar și viața cotidiană a tuturor oamenilor. Efectul tehnologiei noi, teoria comunicației și știința informațiilor ating fiecare domeniu al serviciilor de bibliotecă, chiar și acelea în care mașinile nu sînt aplicate în mod direct, ceea ce face absolut necesară o îndemnare mecanică specială, dacă nu din partea bibliotecarului însuși, atunci din partea unui personal auxiliar, supravegheat și îndrumat de bibliotecar. Apariția unor mașini, a unor instalații și procedee noi face necesară efectuarea unei școlarizări a bibliotecarilor, pentru ca aceste cercetări ale științei și tehnicii moderne să poată fi folosite într-un mod just și eficient. Bibliotecarii eliberați, prin adaptarea noilor unelte la necesitățile bibliotecii, de o serie de funcții care în prezent le răpesc mult timp, vor putea astfel să-și închine munca, în cea mai mare parte, cititorilor pentru care vor continua să fie îndrumători și sfătuitori permanenți.

Secția bibliotecii naționale și universitare

Dr. CORNELIUS REEDIJK (bibliotecar șef, Koninklijke Bibliotheek, Haga) a prezentat o *Informare asupra stadiului actual al cercetării istorice în bibliologie și biblioteconomie. Raport preliminar*. Raportul arată că în urma unei decizii luate cu ocazia celei de-a 33-a Sesiuni a FIAB de la Toronto, secretarul Secției, dr. OTTO LOHMANN (director, Biblioteca de stat din Marburg-R.F.G.) a lansat, în februarie 1968, un chestionar către 114 biblioteci naționale și către asociațiile de bibliotecari din 58 de țări. Scrisoarea care însoțea acest chestionar sublinia necesitatea acoperirii cercetărilor în domeniul codicologiei, al istoriei tipăriturilor al bibliofiliei, al fiziologiei cărții și a părților ei componente, precum și cu privire la rolul manuscriselor și al cărții în istoria

culturii, în istoria socială, economică și politică. Deoarece 50 la sută din țările chestionate au trimis răspunsuri laconice și neconcludente, nu s-au putut trage concluzii în problema studiată, urmînd ca studiul să fie îmbogățit și definitivat ulterior.

În cadrul Secției a fost diluzat de asemenea referatul *Informații asupra rezultatelor consfătuirilor directorilor bibliotecilor naționale din țările socialiste, în anii 1967/1968*, întocmit de dr. JOSEF VINAREK (Praga).

Comisia pentru pregătirea profesională a bibliotecarilor

În cadrul programului UNESCO a fost prevăzută stabilirea unor norme minime pentru formarea profesională a bibliotecarilor și documentariștilor. Studiul, realizat sub patronajul FIAB și FID, i-a fost încredințat lui JACQUES LATHEVE (Bibliothèque nationale — Neuilly sur Seine), secretarul Comisiei pentru pregătirea profesională a bibliotecarilor, care a considerat util să prezinte la reuniunea de la Frankfurt cîteva elemente. Autorul a consultat programele principalelor școli de bibliotecari și documentariști și a despuiat revistele profesionale consacrate acestei probleme. După cel de-al doilea război mondial a început să se întrevadă o apropiere între cele două tendințe tradiționale în materie de învățămînt bibliotecar, care în general se opuneau: aceea care vede în formația profesională o formație pur practică și cea care preferă să pună accentul pe cultura generală. În stabilirea programului trebuie avut în vedere faptul că bibliotecarii de mîine se formează astăzi.

Trebuie avută în vedere, de asemenea, necesitatea unei culturi generale temeinice, fie dobîndită în prealabil și controlată cu ocazia recrutării, fie formată în paralel cu asimilarea cunoștințelor profesionale teoretice și practice. Este preferabil ca învățămîntul bibliotecar să fie atașat învățămîntului universitar. Controlul unei asociații profesionale sau anexarea la o mare bibliotecă prezintă de asemenea mari avantaje. Durata cursurilor este determinată de programă. Ca principiu de bază, este subliniată necesitatea pregătirii permanente a bibliotecarilor și documentariștilor, în pas cu progresul.

Subsecția bibliotecii pentru copii

Datorită importanței deosebite ce li se acordă pe plan mondial, problemele legate de bibliotecile pentru copii și tinoret au făcut anul acesta, obiectul unei conferințe speciale (16 și 17 august a.c.) care a precedat Sesiunea Consiliului FIAB. Concluziile celor două zile de discuții intense au fost comunicate apoi în cadrul Sesiunii.

Delegația R.S.R. a prezentat un referat privitor la activitatea și pregătirea bibliotecarilor care lucrează în bibliotecile pentru copii din țara noastră.

Atât cele 16 referate susținute, cât și viile discuții pe care le-au suscitât au fost deosebit de interesante prin mulțimea temelor și prin complexitatea lor.

Cum pe plan mondial la ordinea zilei se află problema educației permanente (the life-long education), intensificarea acțiunii educative prin intermediul cărții, încă din copilărie, pentru a înlesni etapele viitoare de educare, este deosebit de însemnată. Or, din acest punct de vedere, activitatea bibliotecară este încă departe de a răspunde cerințelor, cu atât mai mult cu cât deocamdată nu există o viziune unitară a specialiștilor în ceea ce privește organizarea bibliotecilor, selecția cărților și metodică muncii cu micii cititori. Din cele 16 state, care au prezentat referate, numai 8 au prevederi legale cu privire la bibliotecile pentru copii și doar 4 au servicii ministeriale care se ocupă de aceste biblioteci. Chiar și în cadrul aceleiași țări (Franța, Elveția, Olanda, R.F.G.) nu se aplică în toate provinciile aceleași măsuri. În toate domeniile științei bibliotecare, crește rolul cunoașterii și însușirii bibliografice, lucru valabil și pentru activitatea cu copiii și adolescenții. Preocuparea pentru informarea bibliografică asupra cărții pentru copii este și ea diferită. În Suedia și R.F.G. există institute care centralizează bibliografia cărții pentru copii din întreaga lume. În R.D.G. și Bulgaria există institute asemănătoare, dar cu scop de recomandare, de selecție.

Pregătirea bibliotecarilor diferă de asemenea de la o țară la alta. În general, în bibliotecile și secțiile pentru copii bibliotecarii sînt primiți fără o calificare specială; salarizarea și posibilitățile de avansare fiind foarte reduse, fluctuația cadrelor în țările occidentale este mare.

S-a admis că pregătirea bibliotecarilor din secțiile pentru copii trebuie să se bazeze pe două elemente:

— *Cunoașterea specificului cititorului copil* (studii de psihologie și pedagogie). Fiecare bibliotecar care lucrează cu copiii trebuie să urmărească dezvoltarea trupească și psihică a copiilor. El trebuie să fie capabil să înțelegă tot atât de bine un copil cu dezvoltare medie, precum și unul dotat excepțional sau unul înapoiat. Bibliotecarul trebuie să se inspire din metodele pedagogice folosite în școală, dar rolul lui nu e de pedagogie ci de completare a activității educative din școală. Tocmai de aceea trebuie să se dea bibliotecarilor posibilitatea să urmărească metodele pedagogice chiar în școală și, de asemenea, trebuie să fie întărită colaborarea bibliotecilor cu școala.

— *Cunoașterea cărții potrivite pentru fiecare vîrstă*. Trebuie avut în vedere că an de an crește într-o proporție alarmantă nu-

mărul de cărți și traduceri din literatura destinată copiilor, precum vertiginos crește și capacitatea copiilor de a citi cărțile în original. În ultimul timp s-a accentuat rolul publicațiilor în cunoașterea reciprocă a copiilor din toate țările.

Din păcate, în programul majorității institutelor superioare de învățămînt și al școlilor de calificare profesională, numărul orelor afectate istoriei literaturii pentru copii, ca și pentru metodică muncii cu cititorii în bibliotecile pentru copii este redus. Experiența unor țări ca Olanda, Suedia, Canada, Bulgaria arată necesitatea extinderii și intensificării pregătirii bibliotecarilor în acest domeniu.

Din concluziile acestor lucrări rezultă că dezvoltarea în viitor a bibliotecilor pentru copii și tineret, ca un corolar al dezvoltării învățămîntului în general, pune problema necesității stringente a unor cadre specializate în această muncă și în consecință, necesitatea organizării corespunzătoare a calificării și perfecționării profesionale.

★

În cadrul plenarei de închidere, cuvîntarea prezidențială concludivă a arătat că cele mai multe din problemele discutate continuă să rămîină în atenția diferitelor comisii care le vor aprofunda și vor fi reluate cu prilejul sesiunii viitoare care se va desfășura la Moscova.

★

În timpul Sesiunii au fost organizate trei expoziții: *Tirgurile de cărți de la Frankfurt, în secolele XV-XVII, Construcțiile de biblioteci în Germania Federală și Literatura exilului 1935—1945*, avînd drept expozate sute de cărți scrise în chip de protest în timpul exilului din perioada regimului hitlerist.

Ospitalitatea gazdelor s-a manifestat din plin și prin organizarea unor excursii documentare care au permis vizitarea noii filiale a bibliotecii din Frankfurt am Main situată în cartierul în construcție Frankfurt-Nord, și a modernei biblioteci publice din Heidelberg. La Mainz a fost vizitat celebrul „Museum Gutenberg” care oglindește, prin piese originale, istoria scrisului, a cărții și a tiparului. Excursia cu vaporul, pe Rin, ne-a prilejuit admirarea frumosului peisaj cu celebrele castele feudale și nu mai puțin celebrele vii de malul Rinului.

Programul oferit participanților a cuprins și o seamă de recepții în cadrul cărora s-au putut realiza contacte personale directe și s-au purtat interesante discuții pe teme biblioteconomice și pe alte teme culturale de interes general.

Cea de-a 34-a Sesiune a Consiliului FIAB a constituit terenul unei fructuoase colaborări internaționale în domeniul bibliologiei.

prof. dr. docent Dan SIMONESCU

Lectura publică în Franța ...

o mare cauză națională

Bulletin des bibliothèques de France (13° an., nr. 3, mars 1968) reproduce Raportul grupului de lucru*) însărcinat cu studierea problemei lecturii publice în Franța și cu stabilirea soluțiilor celor mai eficiente pentru a ieși din impasul în care se află, fiind pe cale să piardă competiția internațională în acest domeniu.

Pornind de la ideea că dezvoltarea lecturii publice este o chestiune de importanță națională, o problemă de stat, raportul începe prin a stabili care sînt principiile care trebuie să stea la baza unei politici a statului în acest domeniu, considerat pe același plan de importanță cu instrucția publică. Statul are datoria să asigure fiecărui cetățean lucrările a căror lectură îi poate fi agreabilă sau utilă, îmbogățindu-i personalitatea și pregătindu-l pentru rolul său în societate. Destinată în primul rînd educării adulților, bibliotecă publică are misiunea de a se ocupa, în aceeași măsură, de completarea operei de educație și de instruire efectuată de școală, prin dezvoltarea gustului de lectură la copii.

În continuare este schițată schema adminis-

trativă a lecturii publice în Franța, întreprinzîndu-se o comparație atît cu schema ideală, cît și cu situația existentă în alte țări cu un grad avansat de cultură. Ambele comparații sînt menite să dezvăluie o rămînire în urmă considerată alarmantă.

Dacă aproape toate orașele cu peste 15 mii de locuitori au cîte o bibliotecă municipală (în total există în jur de 600 de biblioteci municipale, fără a le socoti și pe cele din Paris care au un regim aparte) care se sprijină pe o rețea de biblioteci urbane și de filiale de cartier, în ceea ce privește situația bibliotecilor centrale departamentale de împrumut, care asigură prin bibliobuze lectura populației din mediul rural, lucrurile stau cu mult mai rău. Din 95 de departamente numai 39 posedă astfel de biblioteci, iar din totalul de 37 582 de comune cu mai puțin de 15 mii de locuitori, numai 16 435 sînt deservite prin intermediul bibliobuzelor, care cuprind în sfera lor de acțiune mai puțin de jumătate din populația la care se referă studiul.

Comparația cu alte țări este și mai dezavantajoasă. Statisticile cele mai optimiste dau un procentaj de cititori în raport cu populația totală de 4,6 în Franța, față de 40 la sută în Canada, 31 la sută în Danemarca și U.R.S.S., 30 la sută în Marea Britanică, 20 la sută în S.U.A. În ceea ce pri-

*) Grupul de lucru a fost creat prin hotărîrea unui Comitet interministerial, prezidat de G. Pompidou, la 18 nov. 1968, din reprezentanți ai bibliotecilor și ai diverselor ministere și organisme interesate de problemele activității editoriale și ale lecturii publice.

vește numărul de împrumuturi anuale pe cap de locuitor situația e la fel de defavorabilă: 0,74 în Franța**, 5,8 în Canada, 4,5 în U.R.S.S., 9,4 în Marea Britanie, 5,4 în S.U.A. și 7 în Danemarca. Situația investițiilor anuale pe cap de locuitor (în franci) denotă și la acest capitol o serioasă rămânere în urmă: 0,65 în Franța, față de 6,36 în Canada, 10,5 în Marea Britanie, 12,6 în S.U.A., 17,5 în Danemarca.

Raportul analizează cu sinceritate cauzele istorice, sociologice și psihologice ale situației de rămânere în urmă a lecturii publice în Franța, situație surprinzătoare într-o țară a cărei literatură este una din cele mai bogate din lume și unde analfabetismul este aproape lichidat de mai bine de o jumătate de secol.

Fondurile învechite ale bibliotecilor publice, datînd din timpul Revoluției franceze, care nu corespund decît unor sfere restrînse de interese, caracterul închis al bibliotecilor, bibliotecarii înșiși, o parte din ei mari orudiți, formați la École de Chartres, înclinați spre studii personale și neinteresați de munca cu publicul, sînt o seamă de cauze istorice.

Modul defectuos de organizare a învățămîntului obligatoriu, a cărui dezvoltare nu a fost legată de cea a unei rețele de biblioteci adaptate, este o altă cauză. Pentru o mare parte din populație, cartea înseamnă o „marfă școlară”, legată în trecut de „exerciții școlare respingătoare”, iar în prezent de oădări de biblioteci solemne și vechi. Refuzul lecturii este considerat, de aceea, drept un gaj al libertății, drept o dovadă a „maturității” în sfîrșit dobîndite de tinerii care încep să disprețuiască învățăturile sorise și să se bizuie doar pe cele practice.

Înainte de a stabili principiile de acțiune, raportul oferă o serie de contraargumente celor care consideră că ar fi prea tîrziu să se mai recupereze rămînerea în urmă în domeniul lecturii publice.

Se afirmă că inițiativa particulară, concretizată într-un însoțit număr de biblioteci de împrumut care deservesc grupe sociale determinate (bibliotecile comitetelor de întreprindere, ale caselor de tîneret, ale căminelor rurale, ale unor organizații profesionale etc.), ar fi substituit statul în această acțiune. În realitate, deși aceste biblioteci aduc mari servicii lecturii publice, ele nu pot totuși înlocui bibliotecile publice, finanțate de stat.

** La Paris, deoarece rețeaua de biblioteci publice are mai mare densitate și tradiție, situația este mai bună. Anual sînt înregistrate cca 3 ml. împrumuturi, ceea ce înseamnă 1,1 pe cap de locuitor.

care se adresează tuturor membrilor comunității, indiferent de meserie, clasă socială, religie. (Acest mod de a concepe biblioteca este în concordanță cu definiția dată în Charta UNESCO.) Cea mai indicată soluție, sugerată de grupul de lucru, ar fi armonizarea activității particulare, în domeniul lecturii publice, cu cea a statului.

Apariția și enorma dezvoltare a colecțiilor de tipul „Livre de poche” face să se nască întrebarea dacă lectura privată nu e suficientă pentru a satisface necesitățile. „Cartea de buzunar” nu ajunge însă pentru a atrage pe cei care nu citeș niciodată nimic, nici pe amatorii de romane ilustrate, nici pe cititorii așa-numitei „sous-littérature” (cărți fără valoare literară, pe teme erotice, polițiste etc.), deoarece se adresează în special celor care au deja deprîndera lecturii. În concluzie, nu poate fi lăsat totul pe seama acestor colecții de mare tiraj și de mare accesibilitate.

În condițiile în care mijloacele de informare audio-vizuală au luat o astfel de amploare, oferind cea mai bună și mai comodă inițiere, cea mai modernă sursă de cunoștințe, se afirmă că ele ar fi făcut din carte un obiect anacronic. În realitate, lectura devine mai mult ca oricînd indispensabilă, ca un veritabil antidot la asaltul continuu de informații, permițînd individului să se regăsească într-o liberă alegere.

Afirmația că lectura publică nu ar fi o necesitate generală este infirmată de realitate. Acolo unde toate forurile interesate (bibliotecarii, administrații ale municipalităților și departamentelor etc.) și-au unit eforturile, rezultatele obținute au fost remarcabile. Astfel, la Tours, spre exemplu, la o populație de 110 mii de locuitori s-au înregistrat 491 de mii de împrumuturi, adică 4,6 pe cap de locuitor, cifră competitivă cu realizările unor țări cu lectură publică dezvoltată.

Principiile de acțiune propuse în raport țintesc nu numai spre recuperarea rămînerii în urmă, ci chiar spre devansarea altor țări cu o lectură publică bine organizată și dezvoltată.

Raportul se oprește cu multă atenție asupra problemelor legate de personalul din bibliotecile publice, ale cărui sarcini nu se mai reduc doar la conservarea, completarea și organizarea colecțiilor, ci devin cu mult mai complexe, presupunînd din partea bibliotecarilor, pe lîngă cunoștințe de cultură generală (cel puțin la nivelul bacalaureatului), și o pregătire profesională corespunzătoare, atît în ceea ce privește tehnica biblioteconomică, cît și tehnica contactului cu publicul cititor.

Cum biblioteca publică nu este doar un centru de documentare, dar și unul de viață socială, de relații culturale, ea trebuie să contribuie cu mijloace specifice la educația permanentă și, în acest scop, să atragă și să rețină un întreg public, ceea ce presupune

din partea bibliotecarilor tact și acut simt al relațiilor umane.

Printre metodele propuse pentru realizarea acestei funcții fac parte: prezentarea unor cărți pe o temă de actualitate națională, regională sau locală, organizarea unor expoziții, nu numai despre scriitori și operele lor, dar și pe teme istorice, științifice, folclorice, economice..., urmate de consfătuiri cu cititorii, inițierea unor cluburi de lectură în cadrul cărora să se organizeze discuții, seri literare, ilustrații sonore sau vizuale ale unei cărți, studiul unei teme, întâlniri cu autorii sau cu interpreții unor spectacole teatrale sau cinematografice, concerte comentate, ore muzicale, proiecții de filme, utilizarea emisiunilor de radio-televiziune consacrate literaturii sau altor probleme de larg interes pentru organizarea unor acțiuni specifice etc. Între biblioteca publică și celelalte instituții social-culturale, trebuie să existe o permanentă colaborare, o armonizare a acțiunilor.

O deosebită importanță este acordată problemei cadrelor de bibliotecari. Un întreg capitol al raportului este dedicat pregătirii profesionale a bibliotecarilor. Se preconizează ca recrutarea bibliotecarilor să se facă din rândul absolvenților I.U.T. (Instituție universitară de tehnologie care pregătește cadre pentru funcțiuni deschise spre carierele sociale) pe baza unei preselecții, realizate prin intermediul unor teste și colocvii, după care vor urma concursuri externe pentru titlul de bibliotecar stagiar, urmînd ca abia după încă 3—4 luni de calificare în tehnica biblioteconomică și un stagiu de un an în munca de bibliotecă să fie titularizați. Paralel, vor fi promovați o serie de bibliotecari de stat, cu o vechime de 5 ani în muncă, care după o preselecție pe bază de concurs intern, vor primi înlesnirea să urmeze timp de doi ani, pe seama statului, cursurile I.U.T. Pentru funcțiile de conducere, bibliotecarii urmează cursurile superioare ale Școlii naționale de bibliotecari, ai cărei absolvenți au gradul de conservatori.

Raportul sugerează unele modificări ale statutului, dintre care cea mai interesantă mi se pare a fi asimilarea funcției de bibliotecar cu aceea a corpului de învățămînt, datorită rolului major pe care îl deține în procesul educației permanente.

Următorul capitol al raportului își propune să stabilească cea mai indicată structură a lecturii publice într-o țară modernă.

În orașele cu mai mult de 20 mii de locuitori trebuie să existe biblioteci municipale.

Locul unde se află biblioteca trebuie să fie cât mai cunoscut, drumul să fie marcat cu săgeți. Se recomandă ca localul bibliotecii să fie plasat în centrul activității urbane, în

apropierea celorlalte construcții culturale sau chiar în același local. E preferabil să fie evitate clădirile cu o arhitectură maiestuoasă care intimidază: localurile ușor accesibile care ferestre largi sau pereți translucizi, lăsînd să se întrevadă atît cărțile, cît și cititorii aplecați asupra lor, sînt menite să atragă un număr mult mai mare de vizitatori. Trebuie avută în vedere raționalizarea construcțiilor de biblioteci.

Accesul liber la raft este considerat ca o exigență primordială a lecturii publice.

E recomandată simplificarea operațiunilor de împrumut și eventual mecanizarea lor. Ar putea fi generalizat sistemul din Tours care înlocuiește incomodele fișe de împrumut cu înregistrarea pe bandă magnetică a numelui cititorului și a titlului împrumutat.

În cadrul bibliotecilor publice e bine să fie deschise, dacă există condiții, săli-anexă, afectate, de exemplu, tinerilor sau copiilor. (Biblioteca din Clamart este un exemplu ideal.)

În marile orașe, bibliotecile municipale vor avea un număr de filiale (cu colecții improspătate permanent) amplasate în locuri cit mai frecventate: în stații de autobuze, în metro chiar etc. În uzine și administrații se vor înființa de asemenea puncte de împrumut cu fonduri mobile. În cartierele periferice și în marile ansambluri de locuințe se va asigura deservirea cu cărți cu ajutorul unor bibliobuze urbane.

E bine ca bibliotecile publice să aibă orarii de funcționare cit mai convenabile, eventual, program continuu.

O problemă care rămîne la latitudinea municipalităților este cea a gratuității sau non-gratuității abonamentului de bibliotecă.

În orașele mici și în sate.

Deoarece nu întotdeauna și nu pretutindeni există condiții pentru deschiderea de biblioteci publice, se recomandă ca difuzarea cărților în orașele mici și în sate să se facă grație unei rețele de *biblioteci centrale de împrumut*, prin intermediul *bibliobuzelor*. E bine ca acestea să nu mai fie utilizate doar pentru transportul cărților destinate improspătării fondurilor mobile de la sate, ci să se admită accesul direct al cititorilor la rafturile din interiorul bibliobuzelor. Totodată trebuie încurajată acțiunea de reînnoire a colecțiilor bibliotecilor din micile orașe.

Relațiilor dintre lectura publică și școală le este închinată o analiză aparte. Vîrsta școlară fiind cea la care poate fi cel mai bine contractat gustul și obișnuința lecturii, ideal ar fi să existe biblioteci speciale pentru tineri, legate de bibliotecile publice sau independente. În lipsa acestora se pot folosi însă cu mult succes bibliobuzele școlare care efectuează împrumuturi directe. (La Indre et — Loire, un bibliobuz deservește zilnic

CONFĂTUIREA INTERNAȚIONALĂ DE LA SOFIA

25 de clase, adică 1 000 de elevi și revine la trei săptămâni, interval în care deserveste în medie cca 15 mii de copii, fără a ține seamă și de schimbările efectuate între timp între elevi.)

Armata fiind în Franța un mediu în care de obicei se pierde gustul pentru lectură, raportul se oprește și asupra măsurilor adoptate pentru a fi evitată această tendință, considerată un fel de „analphabétisme de retour”, măsuri constând în dotarea cu cărți a tuturor centrelor de viață militară colectivă — cazărmi, cămine, spitale, stabilimente industriale — și folosirea sistemului bibliotecilor mobile, sub forma unor lazi cu cca 25 de volume, destinate unităților în deplasare.

O problemă de rezolvat rămâne cea a ansamblurilor de locuințe, foarte slab dotate cu biblioteci publice.

O deosebită atenție este acordată în raport publicității bibliotecii. Dat fiind rolul pe care îl joacă în ceea ce privește cartea și lectura, radioteleviziunea franceză va trebui asociată la activitatea de dezvoltare a bibliotecilor publice. Radioteleviziunea poate asigura o judicioasă publicitate a bibliotecilor în cadrul emisiunilor sale, iar stimularea gustului de lectură poate fi realizată printr-o multitudine de cai, din care raportul reține câteva:

— Indicairea de bibliografii — înainte sau după emisiunile literare, dramatice sau științifice — va permite publicului să-și satisfacă mai bine, prin lectură, curiozitățile destepate de aceste emisiuni. Se recomandă ca bibliografiile să fie publicate în cadrul unor săptămânale specializate;

— Un excelent mijloc de stimulare a interesului pentru lectură îl constituie organizarea de jocuri și de concursuri radiofonice, fondate pe lectură;

— Emisiuni de interes cultural pot fi organizate cu mult succes chiar în cadrul bibliotecilor;

— La rîndul lor bibliotecarii pot sugera lecturi pregătitoare, urmate de discuții, în jurul programului de t.v.

În concluziile raportului se subliniază că întârzierile semnalate nu vor putea fi recuperate decât prin coordonarea eforturilor tuturor forurilor interesate de problema lecturii publice în Franța și doar pe baza unui plan de perspectivă pe o durată de 10 ani.

Deosebit de serios întocmit, raportul dezvoltă cu curaj și deplină sinceritate, trecînd peste reticențele firești care țin de „orgoliul național” al unui popor a cărui cultură ocupă un loc atât de important în civilizația umană, toate deficiențele existente în domeniul lecturii publice în Franța și propune judicioase măsuri de remediere a situației arătate, pentru înfăptuirea acestei „mari cauze naționale”.

Ioana TAUTU

În luna septembrie a acestui an, a avut loc la Sofia cea de-a treia *Confătuire internațională pentru construirea, utilizarea și modernizarea bibliotecilor din țările socialiste*, care a reunit specialiști în biblioteconomie și în construcții de biblioteci din R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R. D. Germană, R. S. F. Iugoslavia, R. P. Polonă, R. S. România, R. P. Ungară și U.R.S.S.

Problemele care, timp de trei zile, au stat în centrul dezbaterilor *Confăturii* au fost multiple și foarte interesante: *Tendințe progresiste în construcția clădirilor de biblioteci, Problemele proiectării clădirilor bibliotecilor mari și mijlocii, Principiile modernizării bazei tehnico-materiale a bibliotecilor, Concepțiile și sarcinile actuale în domeniul igienei, conservării și restaurării fondurilor etc.*

Referatele ținute, ca și discuțiile purtate, au relevat cerința ca la construirea bibliotecilor (sau la modernizările care pot fi făcute bibliotecilor existente) să se aibă în vedere, în primul rînd, operaționalitatea în servirea cititorilor. Trecîndu-se în revistă istoricul construcțiilor de biblioteci, s-a subliniat însemnătatea pe care a avut-o apariția, în a doua jumătate a secolului trecut, a acelor „public libraries” (biblioteci publice) și „college libraries” (biblioteci de institute), caracterizate prin spirit practic, prin accesul liber la raft („open shelves”), în care caz importanța săliilor mari de lectură se reduce, funcțiile acestora fiind preluate de săli de lectură specializate și dezvoltîndu-se totodată serviciile de referință.

După manifestarea insistență a estetismului, în primele decenii ale secolului nostru, prin anii 1930 a învins punctul de vedere al utilității, cînd primează latura funcțională a arhitecturii și începe mecanizarea transportului intern al publicațiilor. În fine, s-a apreciat concepția nouă, apărută după cel de-al doilea război mondial, potrivit căreia biblioteca nu este numai o clădire funcțională, ci și o importantă instituție de cultură. Între cei doi poli — funcție și formă — se situează clădirea de bibliotecă, monument de cultură

arhitectonică. Pe această concepție s-au axat orientările contemporane în domeniul construcției și modernizării bibliotecilor, expuse la *Consfătuire*. Printre aceste orientări, au fost subliniate: necesitatea amplasării bibliotecii în centrul orașului, la oarecare depărtare de căile de comunicații și, preferabil, într-o zonă verde, cu grija deosebită ca depozitul să fie amplasat în partea de nord a clădirii, sălile de lectură spre răsărit și să se aibă în vedere, apriori, extinderea orizontală sau verticală a clădirii, precum și asigurarea posibilității parcării autovehiculelor; forma volumului clădirii — orizontală (plată), cu avantajul grupării masive a încăperilor (dar și cu dezavantajul limitării posibilității extinderii); folosirea judicioasă și utilitară a spațiului interior, în care neapărat trebuie să existe „complexul anterior” (club, bufet, fumoaar, vestiar, expoziții cu ultimele achiziții etc.), „auditoriu”, folosit și ca sală de conferințe, și pentru expoziții (cu depozit pentru fotolii, vitrine și mese), sala de împrumut cu acces liber (în bibliotecile publice), „instalații de semnalizare”, „Telex” etc.

Toți participanții au subliniat necesitatea descentralizării sălii mari comune de lectură în săli separate, specializate, pentru diferite categorii de cititori. S-a subliniat, de asemenea — ca una din funcțiile importante ale bibliotecii moderne — posibilitatea ca aceasta să pună la dispoziția cititorilor nu numai cărți, dar și fotocopii, reprografii, după diferite documente.

În vederea realizării tuturor acestor sarcini importante, în condițiile unor explozii de informații, un mare rol capătă mașinile, mijloacele automate, mijloacele electronice etc., necesare în orice bibliotecă mare sau mijlocie.

Printre factorii care cer modernizarea bibliotecilor, au fost evidențiate în mod deosebit doi: a) creșterea colecțiilor tuturor bibliotecilor și b) dezvoltarea activității de informare a bibliotecilor, care reclamă prelucrarea unui volum uriaș de informații tehnico-științifice și de cultură generală.

În cadrul larg al modernizării, a fost inclusă și necesitatea raționalizării și diversificării tipurilor de construcții specializate, cum ar fi, de pildă, construirea, pe plan regional, a unor *biblioteci-depozite* (depository libraries), pentru fonduri cu circulație lentă, precum și elaborarea proiectelor de construcții tip pentru biblioteci, în funcție de mărimea colecțiilor.

Schimbarea continuă a funcțiilor bibliotecilor atrage după sine, cum este firesc, și o schimbare a modalităților de construire. În acest sens, s-a vorbit la *Consfătuire* despre „biblioteca viitorului”, care trebuie să fie o bibliotecă cu un profil bine stabilit, o bibliotecă specializată, avându-se în vedere că o singură bibliotecă, oricât de mare ar fi ea,

nu-și va constitui colecții complete în toate domeniile, pentru că nu va putea fi în măsură să prelucreze și să păstreze numărul imens de documente în continuă creștere.

Un loc important în cadrul *Consfătuirii* l-au ocupat și dezbaterile cu privire la necesitatea extinderii și perfecționării laboratoarelor de igienă și patologia cărții, în vederea consorvării colecțiilor valoroase, asupra cărora timpul influențează negativ, distrugându-le. În acest sens, delegația bulgară a prezentat nu numai un interesant referat, dar și laboratorul Bibliotecii Naționale „Kiril și Metodiu”, care a fost vizitat de delegații.

Consfătuirea a găzduit și o expoziție de proiecte ale clădirilor de biblioteci, în care s-au remarcat proiectele prezentate de delegațiile U.R.S.S. (prin monumentalitate) și ale Poloniei (printr-o linie arhitectonică modernă).

În vederea viitoarei întâlniri a specialiștilor în biblioteconomie și în construcții de biblioteci, *Consfătuirea* a recomandat delegațiilor următoarele teme: *Rețelele clădirilor de biblioteci sub aspect regional și urbanistic* și *Bibliotecile științifice ale instituțiilor de învățământ superior*. De asemenea, a recomandat să se aibă în vedere, în afara temelor principale, și alte probleme adiacente, cum ar fi, de pildă, problemele funcționale și artistice ale interiorului de bibliotecă, materiale noi de construcție folosite în interiorul bibliotecilor, perspectivele dezvoltării sistemelor de legătură interbibliotecare și intrabibliotecare, perspectivele reprografiei în bibliotecă etc.

În partea a doua a programului *Consfătuirii*, delegații au vizitat monumentală Bibliotecă Națională „Kiril și Metodiu”. De asemenea, participanților la consfătuire le-a fost oferită, din partea amabilelor gazde, o frumoasă și interesantă excursie prin R. P. Bulgaria, până la unul din orașele din sudul țării, Smolean. Pe parcursul acestei excursii, au fost vizitate o seamă de biblioteci comunale și orașenești, cum ar fi, de pildă, cele aparținând comunelor Kricin, Peruscița, Brestavița etc., sau cele aparținând orașelor Plovdiv și Smolean. Au impresionat mai ales ansamblurile culturale comunale, „citaliștele” — veritabile case de cultură, cu spațioase și elegante săli de spectacole, cu încăperi destinate diferitelor activități artistice, cu biblioteci spațioase și frumos amenajate, cu depozite de cărți etc.

La sfârșitul tuturor acțiunilor legate de *Consfătuirea internațională de la Sofia*, delegații au putut constata că au participat la o întâlnire utilă și interesantă, cu prilejul căreia au făcut numeroase schimburi de păreri spre folosul tuturor.

George RADU

Smeritul Dosoftei, mitropolitul de țara Moldovei

275 de ani de la moartea sa

Începînd cu secolul al XVII-lea își face apariția, în cuprinsul Țărilor Românești, un fenomen de importanță capitală în evoluția culturii noastre: creatorii literaturii scrise, religioase sau laice, recurg din ce în ce mai des la limba vorbită de popor. În Moldova, Io Vasilie Lupu așezase cu vigoare voievodală bazele acestui curent pe care, în a doua jumătate a secolului, îl va continua ierarhul țării, Dosoftei. Intreținut azi meritul mitropolitului: în primul rînd fiindcă, datorită în mare măsură activității sale scriitoricești, limba română începe s-o înlocuiască pe cea slavonă în biserică, adică în singura instituție sub egida căreia se elaborau pe atunci la noi, opere de circulație; în al doilea rînd fiindcă, traducînd în versuri psalmii lui David, a făcut prima încercare din literatura noastră de a versifica în românește o operă de larg suflu liric; iar în al treilea rînd fiindcă reintroduce tiparul și activitatea tipografică într-o perioadă cînd Moldova era lipsită de acest instrument de lucru, tiparnița lui Vasilie Lupu fiind demult risipită.

Nu se cunosc nici locul, nici data nașterii acestui luptător pentru promovarea limbii naționale¹⁾. Nu se cunoaște bine nici originea lui²⁾. Dintr-o însemnare autografă, găsită de Hasdeu³⁾ pe dosul unui document și atribuită lui Dosoftei, rezultă că numele de mir al mitropolitului a fost Dimitrie Barila, că pe tatăl său îl chema Leontari iar pe mamă Misira; că la 14 septembrie 1649 era ieromonah la mănăstirea Proбата. În privința anului nașterii, există iarăși o însemnare autografă, găsită de N. Iorga⁴⁾, din care rezultă că în 1684 mitropolitul avea 60 de ani, deci că s-ar fi născut în 1624.

Cît despre originea lui, presupunerile sînt multiple. Cea mai veridică pare aceea a biografului său, Ștefan Ciobanu⁵⁾, care deduce din înscrisurile publicate pînă la el că Dosoftei era român macedonean, înrudit cu Chiriac Papara, macedonean stabilit la Lwów și episcop al Școlii „Frăția ortodoxă” din același oraș. În școala aceasta se preda retorica și poezia în limbile latină, polonă, slavonă și greacă și acolo se presupune că ar fi învățat

¹⁾ *Istoria literaturii române*. Vol. I. Buc., Editura Academiei R.P.R., 1964, p. 437.

²⁾ Bianu, I. *Introducere la Psaltirea în versuri întocmită de Dosoftei*. Buc., Editura Academiei Române, 1887, p. VII.

³⁾ Hasdeu, B. P. *Arhiva istorică a României*. Vol. I, partea I, doc. nr. 167. Buc., Imprimeriile statului, 1865—1867, p. 118.

⁴⁾ Iorga, N. *Istoria literaturii religioase a românilor*. Buc., Socec, 1904, p. 178.

⁵⁾ Ciobanu, Ștefan. *Contribuțiuni privitoare la originea și moartea mitropolitului Dosoftei*. (Discurs de recepție la Academia Română, cu răspuns de Ioan Bianu). Buc., Editura Academiei Române, Discursuri de recepție, L. 1920.

⁶⁾ *Istoria literaturii române*. Buc., Editura Academiei R.P.R., 1964, p. 437.

Dosoftei⁹⁾. De acolo sau din altă parte, învățătura lui va fi fost prestigioasă, căci primul lui portretist, Ion Neculce, nu se sfiște să scrie despre el, cițiva ani mai târziu :

„Acest Dosoftei mitropolit nu era om prost de felul lui ; era neam de mazăl, prea învățat ; multe limbi știa, elinește, latinește, slovinește și alte. Adînc din cărți știa, și deplin călugăr, și cucernic, și blind ca un miel ; în țara noastră, pe acele vremi, nu se afla om ca acela...”

Portretul nu va fi fost departe de realitate de vreme ce-l găsim pe Dosoftei, în 1658, deci la numai 34 de ani, în scaunul episcopal al Hușilor ; apoi, în 1659, îl aflăm vladică de Roman ; iar în 1671 este uns mitropolit al Moldovei, o ascensiune frumoasă și rapidă, urmare desigur a virtuților care îl vor face în curînd cunoscut în răsăritul Europei.

În anii aceia, situația politică în Moldova era tulbură ; luptele pentru tron, după moartea lui Vasilie Lupu, erau înverșunate ; în 1671 începuse războiul turco-polon, care se desfășura pe pămînt moldovenesc ; răscoală lui Hincu și Durac adăuga tot sozul de nevoie. Așa, în 1673, Dosoftei se refugiază în Polonia, împreună cu Io Petriceicu Vodă, dar se întoarce în 1675 cînd, după o scurtă claustrare în mănăstirea Sf. Sava din Iași, își reia scaunul păstoresc pe care-l păstrează nespărut timp de 11 ani, pînă în 1686. Apoi se refugiază iar în Polonia, de data aceasta împreună cu regele Jan al III-lea Sobieski, o dată cu retragerea acestuia din fața turcilor și din Moldova. Este anul cînd, după legendă, are loc eroica apărare a Cotății Neamțului de către plăieși. Împreună cu mitropolitul țării, se refugiază atunci și numeroși moldoveni ; sint duse, de asemenea în Polonia, și comorile bisericesti ale mitropoliei, ca să fie scăpate de turci⁷⁾. Din tot ce s-a evacuat atunci nu se vor mai înapoia decît moaștele Sf. Ioan cel Nou, care se află și azi în biserica mitropolitană din Succava, așezate într-o raclă de argint vechi cizelat, de mare preț. În 1686, lui Dosoftei i se stabilește domiciliul în castelul regal din Stryi, lângă Lwów, unde de fapt va fi și sediul provizoriu al mitropoliei de Succava, în refugiu.

În vremea aceea, catolicii se luptau protutîndei cu înfocare pentru aducerea la catolicism a celor de altă credință ; aceeași luptă se ducea și în Galiția, împotriva ortodoxilor. Luptele acestea îl vor fi chinat cumplit pe mitropolit⁸⁾. În țară nu se putea

întoarce, fiindcă turcii îl vedeau cu ochi răi și sîliseră pe domnitorul de atunci, Io Constantin Cantemir, să ceară anatema împotriva lui de la patriarhul Constantinopolului. În scrisorile din această perioadă⁹⁾, Dosoftei pomenește de „sărăcia sa în străinătate”, de traiul său „în scribe”, de dorința de a se înapoia „în patria sa, în Succava”. Neizbutind să se repatrieze, mîhnit și deziluzionat, lăsat fără ajutor, se stînge la Jolkov,¹⁰⁾ la 13 decembrie 1693. După moartea lui, un decret regal trece administrarea mitropoliei Succavei (adică a clerului și a populației românești care se afla pe atunci în Galiția) în sarcina episcopiei de Lwów. Trecută astfel la catolicism, populația românească din jurul Lwówului se asimilează și dispăre.

După cum am mai menționat, activitatea de neobosit scriitor bisericesc a lui Dosoftei echivalează cu o luptă susținută pentru preponderența limbii române în viața culturală a țării. Traducerea în românește și tipărirea principalelor cărți de literatură religioasă în limba poporului au contribuit la formarea stilului cult al limbii române scrise, iar răsăpîndirea acestor traduceri în toate cele trei țări românești a contribuit la formarea conștiinței unității noastre naționale. Prima manifestare a lui Dosoftei pe acest plan a fost prelucrarea în versuri a *Psaltirei*, care s-a tipărit la Uniev în 1673. Importanța lucrării rezidă în faptul că e totodată și prima încercare din istoria literaturii române de versificare a unei opere de proporții. Opera lui Dosoftei nu este în întregime reușită, în parte fiindcă urmărește prea îndeaproape traducerea poloneză din 1579, a eruditului poet și umanist J. Kochanowski, în parte fiindcă folosește pentru prima dată în românește versul cult, neșlefuit și nemlădiat încă de înaintași. Cînd Dosoftei recurge însă la versul popular, poezia sa e curgătoare, izbutită. De aceea, unii psalmi versificați în formă populară de Dosoftei au intrat în literatura noastră orală.¹¹⁾ Astfel, psalmii 46, 48, 94 și 98 au circulat oral, sub formă de colinde și au fost culeși de Anton Pann, care-i credea creații populare, în *Cîntece de stea*. Iată psalmul 46 :

Limbile să salte
Cu cîntece-nalte.
Să strige-n țările
Glas de bucurie.
Lăudînd pre Domnul
Să cînte tot omul...

Unul din cei mai frumoși psalmi prolucreți este cel cu nr. 136, în care Ieremia își plînge dorul după țara pierdută :

⁷⁾ Clobanu, *Șt. op. cit.*, p. 19.

⁸⁾ În privința părerilor lui despre aceste lupte și în general despre Marea Schismă, v. Blanu, *I. Insemnări autografe dintr-o carte veche de Dosoftei*, Buc., 1915, p. 7. (Extras din Analele Academiei Române).

⁹⁾ Despre tradițiile privitoare la presupusa trecere a lui Dosoftei, înaintea morții sale, la unii, v. Clobanu, *Șt. Contribuțiuni...* p. 21.

¹¹⁾ *Istoria Românilor*, Buc., Editura științifică, 1964, vol. III, p. 303.

La apa Vavilonului,
Jelind țara Domnului
Acolo șezum și plînsăm
La voroavă... ne strînsăm.
Și cu inima amară
Prin Sion și pentru țară
Aducîndu-ne amînte
Plîngeam cu lacrimi hierbinte.

Alteori, Dosoftei crează el însuși poezie nouă, „scornind stiluri“, precum mărturiseste, inspirat de frumusețea temei psalmului 132 sau, după vorba sa, „prăvind acest psalm“ :

Cine-și face zid de pace
Turnuri de frăție
Duce viață fără greață
'Ntr-a sa bogăție.
Că-i mai bună depreună
Viața cea frățescă
Decît arma ce destramă
Oaste vitejească.

În general, prin prelucrarea sa, Dosoftei dovedește că avea un simț înăscut (dacă nu format prin studii) al muzicalității versului¹² românesc, fapt care explică de ce multe din versurile lui au intrat în circulație orală pe cele două versante ale Carpaților; lucrul acesta arată rolul avut de *Psaltira* tălmăcită de Dosoftei, importanța și influența ei în viața culturală a locuitorilor celor trei țări românești.

O însemnătate cel puțin tot atît de mare ca *Psaltira în versuri* o are altă traducere a lui Dosoftei, *Liturghierul* din 1679, lucrare de importanță fundamentală în ce privește introducerea limbii române în biserică, unde stăpînea limba slavonă. Psalmii nu foloseau

¹²Un studiu asupra metricii folosite de Dosoftei l-a făcut Gáldi, L. *Un grand disciple roumain de J. Kochanowski: le métropolitte Dosithée*. In: *Studia Slavica*, Budapesta, VI, 1-2, 1960.

slujbei bisericești, cultul și tradiția nu-i admiteau ca operă canonică; dar psalmii se puteau citi și cînta după slujbă sau acasă, ca un divertisment asemenea concertelor simfonice de astăzi. Dar cîți români aveau răgaz pentru așa ceva în a doua jumătate a secolului al XVII-lea? Liturghierul avea cu totul alt rol. Liturghiile se citeau cu glas tare, duminicile și de sărbători, în fața numeroșilor enoriași, știutori sau nu de carte, și tocmai lucrul acesta arată valoarea socială a unui liturghier tălmăcit în românește: cînd liturghia nu s-a mai ținut în slavonă, ci în limba celor de față, Liturghierul a înlesnit — dacă ni se îngăduie o expresie modernă — accesul la cultură al unor largi mase de oameni.

Dosoftei a avut și preocupări poetice laice, care sînt însă departe de valoarea celor bisericești, ca de pildă *Cronologia versificată a domnilor Moldoveni și Inceputuri*, cel din urmă fiind un manuscris semnalat de curînd, cuprinzînd o traducere din grecește a *Literaturii dramatice*.

La Stryi, în exil, Dosoftei a elaborat cîteva traduceri din grecește în rusește: *Impotriva ereziilor* de Simion, arhiepiscopul Tesalonicului, *Epistolele lui Ignatie Teoforul*, *Cuvîntările sfîntului Ioan Gură de Aur* și *Istoria bisericească* de Gherman, patriarhul Constantinopolului. Traducerile acestea n-au fost lucrate spre folosul țării sale, ele fiind destinate Rusiei, dar săvîrșirea lor dovedește încă o dată erudiția ierarhului moldovean.

Astăzi, cînd se împlinesc 275 de ani de la moartea celui care se intitula nu rareori, cu o patriarhală inocență, „smeritul Dosoftei, mitropolit de Țara Moldovei“, enumerarea datelor de mai sus, pe care le socotim mai importante în viața și activitatea sa, constituie un modest dar pios omagiu pe care îl aducem aceluia care a fost unul din cei mai zeloși trudituri pentru promovarea limbii românești în Moldova.

Șerban ANDRONESCU

ELENA FARAGO —

bibliotecară

90 de ani de la nașterea sa

Va fi interesant studiul, atunci cind se va găsi cine să-l întreprindă, asupra scriitorilor români care au fost și bibliotecari. Despre Eminescu, bibliotecar la Iași, s-a scris mult; despre St. O. Iosif, bibliotecar la Fundația universitară din București, s-a amintit în citeva studii. Dar mai sînt încă mulți sonitori — și nu dintre cei mai obscuri — care și-au cîștigat un timp existență ca bibliotecari la universitate, pe la vreo școală sau pe la vreo bibliotecă publică.

Pentru Elena Farago însă biblioteca n-a însemnat o soluție pecuniară într-un moment de strîmtoare, ci o activitate culturală ale cărei obiective coincideau cu idealul ei umanist și pe care a înțeles s-o desfășoare cu pasiunea pe care o punea în orice acțiune menită să îmbogățească sufletul celor mulți. Din anul 1921 și pînă în clipa morții, în anul 1954, viața ei este legată de Biblioteca „Th. Aman” din Craiova.

Stabilită la Craiova pe la 1907, ea și-a publicat aici primele volume de versuri și a devenit o figură reprezentativă a vieții culturale locale. În special în anii primului război și imediat după aceea, numele ei este prezent la orice manifestare culturală a orașului. Numirea ei ca directoare a Bibliotecii „Th. Aman” trebuie încadrată în atmosfera de intensificare a vieții culturale craiovene din acea perioadă. Biblioteca trebuia să devină un centru activ de propagare a dragostei pentru literatură și artă, a interesului pentru problemele științifice. Alegerea s-a oprit asupra poetei, numirea ei la bibliotecă fiind susținută de cercurile intelectualității craiovene. La scurtă vreme după aceea, biblioteca organizează un ciclu de cursuri care s-a bucurat de un răsunător succes. Expunerile se țineau cu regularitate, în fiecare luni și vineri, în sala cea mare a bibliotecii care funcționa în clădirea donată municipiului de familia pictorului Aman. S-au predat cursuri de istoria literaturii române, franceze, germane, spaniole, eline, latine, precum și un curs de istoria artelor*).

Prelegerile erau susținute de profesorii C. D. Fortunescu, I. Florescu, I. Dongorozi, I. V. Gerota, Al. Popescu-Tolega, I. I. Bujor, St. Ciuceanu și alții. Una din expunerile lui C. D. Fortunescu a fost dedicată Elenei Farago — poeta. Din dările de seamă ale bibliotecii rezultă că s-a putut realiza întregul program propus și că lecțiile au fost audiate de un public numeros.

Universitatea liberă craioveană, care din 1922 — la propunerea lui N. Iorga — a primit numele de „Prietenii științei”, își desfășura activitatea tot în localul bibliotecii. Dintr-un raport anual al acestei universități populare extragem:

„[Conferințele]... au avut loc în sala bibliotecii Aman, grație bunăvoinței d-lui primar al orașului și d-nei directoare a Instituțiunii Aman, mult apreciată noastră scriitoare, d-na Elena Farago**).

N-a făcut-o poeta numai ca gazdă primitoare, ci pentru a mări legătura bibliotecii cu cercuri cât mai largi de oameni dornici de cultură. Elena Farago, din primii ani de cînd a prelat conducerea bibliotecii, a luptat ca Așezămintele „Aman” să nu rămînă

*) Cf. *Arhivele Otteniei*, 1, nr. 1, ian. 1922, p. 99—100.

**) Cf. *Arhivele Otteniei*, 7, nr. 35, ian-feb. 1928, p. 160.

un simplu muzeu donat urbei, ci să devină o bibliotecă publică, cu un fond de publicații mereu sporit și pus la dispoziția unui număr cât mai larg de cititori. An de an, cercețind dările de seamă publicate în revistele locale, se poate constata această creștere a fondului și a numărului de cititori. Reproducem un pasaj dintr-o dare de seamă anuală, din care se pot urmări obiectivele pe care și le-a propus și pe care le-a realizat directorul bibliotecii:

«Biblioteca „Aman” și-a îmbogățit zestrea în acest an cu un număr de 959 volume. De la 1 ianuarie până la 1 decembrie 1926 s-au consultat de către cei 5 672 de cititori***) peste 5 000 de cărți. Față de trecut, constatăm un foarte mare progres datorat faptului că Direcția a putut cumpăra în acești din urmă trei ani — de când i s-au acordat fondurile de nevoie — multe tratate și lucrări pentru folosința studenților craioveni, care își petrec aici vacanțele. Din acest punct de vedere este de relevant cu laude ideea de a fi lăsat deschisă această singură bibliotecă publică, accesibilității oricui și pe timpul vacanțelor. Direcțiunea a luat și buna dispozițiune ca să se ia notă de titlurile cărților ce i s-ar indica de studenți ca necesare, pentru ca să și le procure, în marginea putinței****).

Elena Farago, deși desfășura în acei ani o intensă activitate de creație și publicistică, s-a ocupat totuși cu mult interes și competență și de organizarea și evidența fondului de publicații al bibliotecii. A verificat fondul preluat după vechiul inventar și a menționat în el toate schimbările survenite, lipsa unor publicații, deteriorarea altora; înlocuirile sau scăderile erau justificate în dreptul fiecăreia chiar de către directorul.

Este instructiv pentru orice bibliotecar să cerceteze acest vechi registru și să descopere scrisul Elenei Farago, oțet și ordonat; pe noi ne-a emoționat această categorică dovadă a conștiințozității și a spiritului de răspundere cu care privea ca funcția ce i se încredințase. Din câteva exemple pe care le vom da, se va putea vedea că operația de verificare era făcută de un om cu dragoste și cunoaștere de carte, minat nu numai de dorința de a justifica gestiunea, ci mai ales de grija de a proteja valorile existente în bibliotecă.

La pagina 157 a vechiului registru inventar, bunăoară, la înregistrarea nr. 2650 (Girleanu, Emil. *Din lumea celor care nu cuvîntă*), se poate citi mențiunea: „S-a mai luat un exemplar (ediție nouă) în 1936. E. F.”

***) În epoca respectivă, statistica nu consemna numărul cititorilor persoane fizice, ci doar frecvența.

****) Cf. *Arhivele Otteniel*, 6, nr. 29—30, apr 1927, p. 482.

(inițialele cu care atestă intervenția); la pagina 299, la nr. 4842 (Rebreanu I. *Ion*): „Cartea s-a deteriorat și [a fost] înlocuită din donația Fundației în 1937 (ediția a șasea) E. F.; la nr. 3638 (Iorga, N. *Istoria universală*): „lipsă a fost înlocuită cu Părvan, V. *Începuturile vieții române la grilele Dunării*. E. F.” (neputînd înlocui lipsa cu un exemplar din aceeași lucrare, introduce o altă carte de istorie, de același nivel). Cînd titlul care lipsea la verificare era neimportant, scăderea se făcea fără înlocuire, dar mențiunea conținea justificarea. Astfel, la pagina 154, la înregistrarea nr. 2563 (*L'Asa-prol*), citim mențiunea: „Deteriorată și scoasă din uz. Fără importanță. Era o simplă reclamă farmaceutică”.

Tot directorul a reorganizat catalogul bibliotecii. Înregistra cartea nouă în inventar și tot ea, scriînd personal la mașina de scris, îi întocmea fișa. Tot astfel a procedat și pentru vechiul fond al bibliotecii, fapt mărturisit chiar de către directorul la înregistrarea nr. 5357 din același registru inventar: „Toate aceste cărți au fost re-fișate pe autori și specialități la mașina de scris și reînventariate de mine personal pentru Primărie. El. Farago”.

O boală cumplită a obligat-o, timp de mai bine de douăzeci de ani, să nu-și mai părăsească camera. Locuia chiar în curtea bibliotecii și-și petrecea cel mai mult timp culcată. Alături de manuscrisele și corecturile tipografice ale cărților ei, se găseau totdeauna teancuri de volume, recent intrate în bibliotecă. Cînd durerile deveneau suportabile, se ridica din pat, se țira pînă la mașina de scris, întocmea fișe pentru fiecare carte și le preda bibliotecarei ajutoare să le introducă în fișiere.

În anul 1942, agravîndu-i-se boala, Elena Farago a fost înlocuită de la conducerea bibliotecii, dar a fost menținută ca director onorifică. Luptînd cu boala și cu singurătatea, Elena Farago n-a încetat pînă în ultima clipă să slujească bibliotecă, să se intereseze de bunul ei mers; ne-o mărturisesc bibliotecarii, și azi în funcție, care au fost colaboratorii ei apropiați.

Registrul inventar și fișele scrise de Elena Farago vor fi expuse, împreună cu alte mărturii, în casa memorială „Elena Farago”, care se organizează chiar în locuința în care a trăit, a suferit și a murit poeta. Sînt dovezi concrete, palpabile, incontestabile ale unei îndelungate și competente activități bibliotecare. Dragostea, recunoștința și pioasa amintire pe care i-o poartă în sufletele mii de cititori ai Bibliotecii „Th. Aman” din Craiova sînt dovezi tot atât de convingătoare pentru roadele acestei îndelungate activități.

„Insemnări ieșene”. 1936—1940. Indice pe materii, alfabetic și analitic. Iași, 1968. 459 p. (Biblioteca centrală a universității „M. Eminescu” — Iași. Serviciul bibliografic).

O nouă lucrare bibliografică de mari proporții vine să îmbogățească seria instrumentelor de acest fel, publicate de Biblioteca Universității ieșene, din care amintim indicii revistelor *Viața românească* și *Adevărul literar și artistic*, elaborați în 1966 și, respectiv, 1967. Apărută în luna iulie a.c., lucrarea este consacrată unei alte însemnate publicații a Iașului, și anume, revistei *Insemnări ieșene*.

Prefața acestui indice bibliografic — o adevărată pagină de istorie a presei românești și de istorie literară —, semnată de prof. univ. dr. docent N. I. Popa, oferă o mare bogăție de date referitoare la revista indexată. În peisajul publicistic, destul de bogat și variat, al Iașului din deceniul al IV-lea al secolului nostru, o dată cu mutarea *Vieții românești* la București, se simțea lipsa unei mari reviste culturale, „care să preia tradiția înscrisă de *Dacia literară*, *Propășirea*, *România literară*, *Convorbiri literare*, *Contemporanul* și *Viața românească*” (Prefața, p. 1). În acest moment, la 1 ianuarie 1936, *Insemnări ieșene* își începe viața ca publicație a asociației „Prietenii Universității din Iași” (intemeiată în 1935). Discuțiile purtate în ședințele asociației au conturat „programul și atitudinea acestei publicații care trebuia să continue linia progresistă a revistelor moldovene, ideologia democratică, științifică și de luptă socială de pe poziții populare”. Revista a apărut până în noiembrie 1940 (când a fost suspendată, la fel ca și *Viața românească*, de către regimul antonescian), având „mai întâi formatul unei publicații bilunare de câte două coli”, apoi periodicitate lunară (din ianuarie 1938). La conducerea periodicului ieșean s-a aflat un comitet de redacție, format din M. Sadoveanu, G. Topîrceanu și Gr. T. Popa (în această componență îl înțelînim până în mai 1937, când moare Topîrceanu; după această dată, comitetul va fi completat cu Mihai Codreanu).

Volumul publicat de Biblioteca universitară ieșeană reprezintă reunirea a trei indici bibliografici consacrați *Insemnărilor ieșene*: pe materii, alfabetic și analitic. Indicele pe materii, ocupînd cel mai larg spațiu din întreaga lucrare (p. 1—406), este alcătuit din 4 627 de notițe bibliografice, orînduite după o schemă ce urmează în mare clasificarea zecimală; în cadrul fiecărei diviziuni, arti-

cele bibliografiate se succed în ordinea alfabetică a numelor autorilor sau a titlurilor. Acordînd o atenție deosebită beletristicii (domeniu care formează profilul principal al revistei indexate), autorii au așezat la începutul indicelui grupele: I *Studii generale despre literatură*, II *Literatură română*, III *Alte literaturi*. Urmează în ordine grupele: IV *Generalități*, V *Filozofie*, VI *Științe și probleme sociale*, VII *Filologie*, VIII *Linguistică*, IX *Științe naturale*, X *Matematică*, XI *Medicină*, XII *Artă*, XIII *Jocuri*, XIV *Geografie*, XV *Biografii*, XVI *Distincții*, XVII *Revista revistelor*, XVIII *Redacționale*, XIX *Diverse*, XX *Iconografie*, fiecare din ele cu diviziunile proprii.

Indispensabile auxiliare ale unei lucrări de asemenea proporții și continuînd tradiția volumelor anterioare, indicii alfabetic și analitic completează firesc și necesar pe cel pe materii, fiind legați de acesta prin trimiteri la numărul curent al notitelor înregistrate. Indicele alfabetic (p. 405—434) cuprinde numele autorilor care semnează în revistă, iar cel analitic — numele personalităților, ale scriitorilor despre care s-a tratat în unele articole.

Instrument de informare de deosebită utilitate pentru munca celor care cercetează istoria dezvoltării noastre spirituale și culturale, elaborat într-o (înută) științifică remarcabilă, volumul întocmit de Cornelia Oprișanu și Maria Rezlescu marchează un nou pas în creșterea activității prestigioase a Bibliotecii centrale a universității din Iași.

G. V.

Îndrumări pentru organizarea bibliotecilor tehnice de întreprindere. Caiet metodologic. Buc., 1968. 87 p. rotaprint. (Institutul central de documentare tehnică).

Lucrarea, elaborată pentru uzul bibliotecilor din întreprinderi, face parte dintr-o serie anuală de 4 caiete de acest fel. Primul volum, purtînd semnătura prof. Ruxandra Băleanu, care depune de multă vreme o susținută activitate de îndrumare în acest domeniu, cuprinde 8 capitole: I *Organizarea și funcționarea bibliotecilor tehnice. Acte normative*; II *Completarea fondului bibliotecii tehnice*; III *Evidența fondului*; IV *Orînduirea și păstrarea fondului*; V *Descrierea publicațiilor*; VI *Cataloage de bibliotecă*; VII *Servirea publicului*; VIII *Mic glosar de termeni întrebuințați în munca de bibliotecă*. Autoarea nu se rezumă numai la indicațiile de tehnică bibliotecară privind diversele operații de organizare a fondului de documente (publicații și documente speciale), ci completează unele dintre capitole cu referiri la instrumentele de informare ce sînt necesare bibliotecarului (cataloage colective, acte normative etc.). La capitolul despre

dotarea cu mobilier a localurilor de bibliotecă, ar fi fost util să fie indicat și „nomenclatorul de mobilier pe funcțiuni”, elaborat de C.S.C.A.S.-I.P.C.T., aviz nr. 12904/67 P. R. 1383. De asemenea, ar fi fost necesar să fie prezentate și unele recomandări pentru organizarea fondului bibliografic al bibliotecii, atât în ce privește evidența, cât și modul de conservare (mai ales pentru bibliografiile deschise) a acestuia, astfel încât să poată fi ușor de cercetat de către orice beneficiar. Considerăm munca metodică întreprinsă de I.C.D.T., sub forma publicațiilor de îndrumare, care fiind foarte bine venită și de un real folos pentru bibliotecarii din întreprinderi. Totodată, instrumentele de acest fel elaborate de I.C.D.T. pot fi folosite și de către bibliotecarii celorlalte rețele, pentru părțile referitoare la aspectele generale ale muncii de bibliotecă. De aceea, credem că acțiunea de elaborare a unor astfel de lucrări la I.C.D.T. ar trebui să se bucule de un sprijin deosebit.

Paul CARAVIA

Bibliografia generală a etnografiei și folclorului românesc. Buc., Editura pentru literatură, 1968. XVI+740 p.

Această fundamentală lucrare de cercetare științifică — unică la noi pînă acum în ceea ce privește amploarea și domeniul cercetat — concepută în opt volume și divizată în patru părți, cuprinde rezultatele activității folclorico-etnografice românești începînd cu anul 1800 și pînă în zilele noastre.

Cele opt volume, mai precis șapte, de oarece volumul VIII va fi format dintr-un indice general al întregii bibliografii, au următoarea alcătuire: primul, se axează pe realitatea cercetărilor folclorico-etnografice de la noi dintre anii 1800—1891; volumele II și III pe cea dintre 1892—1918; volumele IV—VI vor cuprinde referințe folclorico-etnografice dintre anii 1919—1944, iar volumul VII va fi alcătuit din material bibliografic începînd cu anul 1945 și pînă la zi.

Alături de categoriile tematice ale prozei populare, ale cîntecului epic și liric, ale poeziei obiceiurilor, muzicii și dansului popular, cele 80 000 de referințe folclorico-etnografice fac din *Bibliografia generală a etnografiei și folclorului românesc* un valoros instrument de cercetare, a cărui menire este să înlesnească studierea întregii culturi populare din țara noastră, să permită investigarea ei sistematică și alcătuirea unor lucrări de sinteză, atât asupra stadiului actual al diferitelor domenii, cât și asupra evoluției lor istorice. Dar dincolo de valoarea sa ca instrument de lucru, *Bibliografia generală a etnografiei și folclorului românesc* constituie și o largă acțiune de valorificare a moștenirii noastre științifice în domeniul cerce-

tării culturii populare, lucrarea fiind în același timp un prim pas spre elaborarea istoriei cercetărilor de etnografie și folclor.

Lucrările pentru elaborarea acestei bibliografii, mult dorită și chiar încercată în trecut de unii cercetători și folcloriști de seamă ca: S. T. Kirileanu, N. I. Popescu, A. Goruțci, I. Breazu, I. Diaconu și alții, au fost reluate în 1957 și adaptate cerințelor moderne de cercetare științifică a culturii noastre populare de către un colectiv de cercetători din cadrul Institutului de etnografie și folclor și al Academiei Republicii Socialiste România, condus cu pricepere și perseverență de cunoscutul cercetător-folclorist, Adrian Fochi.

În privința conținutului și limitelor lucrării, colectivul de autori a pornit de la considerentul necesității obiective a cunoașterii întregului material folcloric și etnografic publicat la noi în această perioadă, atât în periodice cât și în volume.

Un merit deosebit al autorilor acestei lucrări îl reprezintă faptul că clasificarea faptelor de folclor cuprinse în prezenta bibliografie s-a făcut după o schemă întocmită pe baza specificului național al culturii populare românești și de istorie a celor două discipline științifice: folcloristica și etnografia.

Din punct de vedere tehnic, spre a asigura maximum de accesibilitate a materialului cuprins în această bibliografie și pentru străinătate, autorii au adoptat, în general, principiile și soluțiile clasificării bibliografice internaționale de etnografie și folclor. Spre a mări eficiența informativă, privind rezultatele muncii științifice a cercetătorilor și specialiștilor români în circuitul științific internațional, cuprinsul lucrării, care este de fapt schema de clasificare a materialului, este prezentat în trei limbi de circulație mondială: franceză, engleză și germană, iar pentru înlesnirea documentării interne s-au tradus în limba română toate textele tipărite în alte limbi.

Din această exhaustivă lucrare, a apărut acum cel dintîi volum, la alcătuirea căruia o contribuție însemnată și-au adus-o personalități ca regretatul savant I. Mușlea, care a și condus un timp echipa ce a lucrat la Cluj, Virgil Căndea, Teofil Bugnariu, Dan Bugeanu etc.

Volumul I se deschide cu un cuvînt înainte semnat de M. Pop, după care urmează o prefață alcătuită de A. Fochi, de abrevieri și de o interesantă listă, în ordine alfabetică, a tuturor periodicelor cercetate, și se continuă cu cele 8 330 de titluri de studii, culegeri și articole, cărora li se adaugă recenziile, notele, recitările etc., sporind astfel numărul referințelor bibliografice la aproximativ 11 000. În mare parte, acest material provine din publicații periodice, iar pentru că scopul principal al lucrării este de a identifica cât mai exact materialul publicat, au-

torii au preconizat folosirea ortografiei vremii cu toate inconsecvențele ei.

Spre a informa pe cititori despre importanța diferitelor materiale, unele titluri sînt însoțite de scurte comentarii aplicative în care se fac aprecieri asupra valorii științifice a acestora, judecîndu-se autenticitatea fenomenelor prezentate, iar indicarea tuturor republicărilor ușurează accesul cercetătorilor la fondurile tuturor bibliotecilor din țară.

Pentru înlesnirea consultării lui de către cercetători și specialiști, volumul este însoțit de utili indici de nume de persoane, de denumiri geografice și etnice, precum și de indici tematici pe probleme, care făcîndu-l mai ușor utilizabil, îi sporesc mult valoarea științifică.

Acest remarcabil instrument științific de cercetare, care a fost visul multor generații de folcloriști și etnografi din trecut, a devenit o realitate abia în zilele noastre. Așa după cum este gândit și realizat, el se adresează unui mare număr de cititori și: fiind prima lucrare la noi în ceea ce privește amploarea și domeniul cercetat, se înscrie în bibliografia obligatorie a specialiștilor și folcloriștilor. Lucrarea nu poate scăpa nici atenției istoricilor și criticilor literari, cercetătorilor, muzicologilor, sociologilor, profesorilor și studenților filologi.

Dumitru LAZAR

Peignot, Jérôme. *De l'écriture à la typographie*. [De la scriere la tipografie]. Paris, Editions Gallimard, 1967. 245 p. (Collection „Idées”).

Într-o epocă în care se fac diverse încercări de a se ajunge la alte forme de redare vizuală a ideilor, pe lângă cea clasică a scrierii și a tiparului, Peignot participă cu o impresionantă pledoarie în favoarea acesteia din urmă, avînd intuiția particulară a unor adevăruri pe care nu le întinsecă tonul de ușoară exaltare ce le învăluie uneori. Este un studiu de estetică a scrierii și a caracterelor tipografice, în cadrul larg al istoriei civilizației. De altfel, după părerea autorului, a te ocupa de istoria literelor nu este altceva decît a face istoria umanității, scrisul fiind unul din cele mai frumoase reflexe ale acesteia.

Scrierea unui popor este o operă de artă în care regăsim gîndirea și temperamentul acestuia, „vibrația sa cea mai intimă”, expresia tendințelor sale spirituale și o modalitate proprie de reconstituire a lumii. Apariția alfabetului grec, de pildă, care are la origine scrierile semitice, demonstrează, prin inovațiile aduse — inversarea sensului scrierii și ideea valorificării caligrafice a scrierii, adoptarea celor șapte caractere speciale pentru reprezentarea vocalelor —, nevoia de echilibru, de simplitate și de abstractizare a gîndirii grecești.

Caracteristicile unei scrieri se datorează, în parte, limbii pentru care a fost creată, de aceea, mai ales în vremea noastră, deosebirile de limbă împiedică, în general, preluarea unor forme de litere imaginare pentru o altă limbă. (Așa își explică Peignot, de pildă, de ce nici un ziar francez n-a adoptat caracterele de tip Morison ale ziarului Times, cu toate evidentele calități ale acestora.)

Deși este greu să se urmărească evoluția literelor, deoarece uneori diversele curente grafice se suprapun sau sînt înregistrate întoarceri la tipuri de litere mai vechi (dificultatea este și mai mare în privința literelor mici, care se prezintă într-o multitudine de forme), se precizează, pînă la apariția tiparului în Europa în secolul al XV-lea (zece secole după ce fusese inventat în China și Coreea), cinci perioade în evoluția stilului literelor: *perioada romană*, *perioada stilurilor naționale* (în Franța, litera merovingiană; în Spania, cea vizigotă; în Italia, tipul lombard; în Anglia, stilul anglo-saxon-irlandez), *perioada literelor carolingiene mici* (care se apropie de literele romane cursive), *perioada gotice* (Peignot subliniază o analogie de dialectică între scrierea gotică și arhitectura contemporană acesteia, care s-a numit tot gotică), *epoca scrierilor umaniste din secolul al XIV-lea și a gotice* noi.

În privința stilului literelor, autorul nu acordă mare importanță momentului apariției tiparului, deoarece Gutenberg nu a făcut decît să preia literele gotice folosite în Germania pentru manuscrise. Imprimeria nu este din acest punct de vedere, decît „o metodă de reproducere” a unor forme existente. Iar întrucît privește mecanizarea scrierii, introdusă de tipar, considerată în efectele sale psihologice, aceasta a creat ceea ce Peignot numește „paradoxul tipografic”: în liniile scrierii reproduse mecanic nu se mai simte prezența mîinii care le-a trasat, literele nu mai sînt legate unele de altele prin căldura umană, constituind, din această pricină, o oarecare barieră în transmiterea complexă a gîndirii unui autor.

„Litera în sine” nu este altceva decît o modalitate de a da formă spațiului; alb — și aceasta formează una din frumusețile sale. Interpretările diferiților autori nu sînt numai imaginație, ci reprezintă în același timp încercări de a găsi sensuri psihologice și filozofice. Astfel, după părerea lui Peignot, „unele litere creează sentimentul că încearcă să întîrzie mersul evenimentelor. Uneori, ca în cazul literelor de tip Caslon, acestea generează chiar un adevărat conflict între ele și utilizarea lor. Greoaie și bine proporționate, literele se înfățișează ca și cînd, pe măsura mijloacelor lor, s-ar zbate să dea mereu mai multă greutate cuvintelor cărora ele contribuie să li se dea viață”.

Între stilul literelor și stilul autorilor pot fi stabilite concordanțe care recomandă în chip evident întrebuițarea anumitor litere pentru editarea lucrărilor unor autori. Astfel, tipul de literă Garamond, care „exprimă ceea ce este măreț în rațiunea pozitivă și nobil în sentiment, este demn să-i reprezinte pe Ronsard și du Bellay, Descartes, Retz, Mme de la Fayette, Pascal, Fénelon, Saint-Simon, Racine, Montesquieu și Vauvenargues”. Caracterile Plantin sînt potrivite pentru un text filozofic, pentru tipărirea lui Montaigne, de pildă. Simplitatea caracterelor Didot le apropie de stilul lui Chateaubriand, dar ele par rigide în comparație cu stilul voltairian.

Analiza diverselor forme de litere și a semnificației lor ajunge la o concluzie care ni se pare îndreptățită: cea mai importantă calitate a unei litere este discreția, lipsa intenției de a se face remarcată, pentru a lăsa loc conținutului textului. Această „transparentă” a literelor, cum o numește Béatrice Warde, reprezintă perfecțiunea în materie tipografică în concepția lui Peignot.

Dacă există totuși un domeniu în care mesajul intelectual rămîne în urma formelor tipografice, arată autorul, acesta este domeniul textelor publicitare, ale căror caractere grafice sînt „non-sensuri”, uneori adevărate „monstruoziități tipografice”, „organizarea unei dezordini grafice” menite să atragă atenția.

Faptul că diversele tipuri de scriere au fost create pentru anumite limbi, precum și tendința de a se păstra aceste forme, nu împiedică însă apariția unor teorii și a unor formule grafice cu intenția de universalitate. Încercarea specialiștilor de la Dutch Standard Institution, din 1963, care au utilizat logica matematică, a avut ca rezultat scrierea de tip NEN 3225, pe care autorii ei o consideră ca „cel mai democratic dintre toate caracterele care au fost desenate vreodată”.

Printre alte teorii contemporane, se menționează propunerea de a se simplifica alfabetul, suprimîndu-se aproape 15 la sută din semnele lui, pentru ca cititorii să nu mai confunde anumite litere.

Ideea alfabetului fonetic (cel dintîi alfabet de acest fel a fost creat în 1903, de Robert Bridges) stă la baza unei serii întregi de studii.

Ceea ce provoacă o adevărată revoltă din partea autorului sînt, în general, încercările de a grăbi ritmul natural al scrisului și cititului. Citești și scrii așa cum respiri. Cultura individului nu este o problemă de viteză, ci o coincidență de ritmuri, a căror modificare înseamnă o imixtiune în viața interioară.

Existența literelor nu trebuie să fie compromisă. Este ceea ce riscă însă să facă foto-compoziția, „literele de lumină” („lumitype”), care modifică profilul literelor, ceea ce a reușit să facă Reginald Piggott, care, plecînd

de la ideea că alfabetul din secolul al XV-lea nu corespunde spiritului secolului al XX-lea, a simplificat literele, reducîndu-le din lărgime.

Mai mult decît orice, Peignot critică teoriile care vor să înlocuiască scrierea cu imaginea și cuvîntul, susținînd că se poate comunica mai direct astfel decît prin semne. O scriere, spune el, cuprinde în semnele sale și sunete, fiind deci întotdeauna mai mult sau mai puțin fonică, dar întoarcerea la sistemul de comunicare în întregime fonic înseamnă haos. Marshall McLuhan, susținătorul acestei teorii, „n-a înțeles, afirmă Peignot, că oamenii au nevoie de morală și că cea mai frumoasă pe care și-o pot da și în același timp primi este cea a scrierii... Umanitatea n-ar fi ceea ce este dacă oamenii n-ar fi scrieri... Scrierea este adevărata conștiință a umanității”.

O completă înlocuire a scrierii este într-adevăr de neconceput. Dar așa-numitele mijloace audio-vizuale, spunem noi, nu sînt în realitate decît metode de proiectare a conținutului unor texte scrise. De altfel, adeseori, după ce au trecut prin canalele de transmisie audio-vizuale, informațiile se întorc, în parte, sub forma notițelor luate de auditori, la înfățișarea scrisă.

Marele avantaj al alfabetului, după părerea noastră, este nu numai abstractizarea, ci și posibilitatea unei interpretări obiective a semnelor, care prin ele însele nu creează probleme, așa cum se întîmplă cu ideogramele, deși se poate discuta asupra felului în care literele convin unui text, din punct de vedere al stilului lor. Înlocuirea alfabetului cu forme care să dea naștere la idei ar crea incertitudini inacceptabile pentru gîndirea subtilă, complexă a epocii noastre, care uneori trebuie să fie foarte exact exprămată. Se poate spune că semnele lui Michaux, care — așa cum arată Peignot — se situează la jumătatea drumului între ideograme și litere, fiind „poezie în stare pură”, atrag tocmai prin situația lor de creație unică, prin ceea ce transmite lumii autorul lor, și nu ca limbaj care să poată fi generalizat.

Volumul lui Jérôme Peignot este completat cu un dicționar biografic al marilor tipografi, cu un glosar și cu bibliografia folosită de autor, satisfăcînd astfel eventuala dorință a cititorului de a afla amănunte privitoare la evoluția scrisului și a tiparului.

Ileana BĂNCILĂ

Meadow, Charles T. The analysis of Information Systems [Analiza sistemelor informaționale]. London, John Wiley, 1967. 301 p.

Cartea poartă subtitlul *Introducere în regăsirea informațiilor pentru programatori* și

face parte din seria de lucrări din domeniul științei informației, publicate de editura John Wiley.

Partea întâi a lucrării, intitulată *Regăsirea informațiilor și comunicațiilor*, tratează subiectul ca proces de comunicație și studiază transmiterea și circulația informațiilor în cazul special al unei biblioteci. Se acordă o atenție deosebită limbajelor folosite în acest proces, adică limbajelor artificiale cu ajutorul cărora sînt întocmite indexurile și în care beneficiarii își formulează întrebările. Aceste limbaje trebuie să fie ușor înțelese de beneficiari — bibliotecari, documentariști — și trebuie să poată fi stăpinite cu ușurință de către mașină. Structura limbajelor de acest fel este amplu analizată de autor, care prezintă pe larg sistemele de clasificare: ierarhice, pe subiecte, cu ajutorul cuvintelor-cheie. C. T. Meadow prezintă limbile sintactice, bazate pe descriptori, și relațiile dintre ele, precum și logica limbilor informaționale. Autorul scoate în evidență rolul dicționarilor într-un sistem informațional și studiază tipurile de dicționare, precum și metodele de căutare în ele.

Cititorul este introdus în arta de alcătuire a indexurilor și ia cunoștință de modul de folosire a termenilor și a descriptorilor, pentru obținerea „lărgimii” și „profunzimii” necesare unei maxime expresivități. Autorul explică rolul diverselor părți din structura documentului (vocabulary, syntax, format) în procesul de indexare. În legătură cu problema selectării termenilor de indexare pe baze statistice, autorul prezintă metodele automate de indexare și de întocmire a rezumatelor. El ilustrează, cu ajutorul unor curbe reprezentate grafic, diferența dintre semnificația, frecvența și puterea de rezolvare a cuvintelor în propoziție. Relativ la regăsirea informațiilor astfel înregistrate, Meadow arată cum trebuie formulate cererile și traduce în limbajul propriu-zis al mașinii, cum decurge procesul de căutare în calculator, cum se apreciază relevanța, cum se schimbă întrebările etc.

Eficacitatea sistemelor informaționale în bibliotecă face obiectul unui alt capitol, autorul punînd mai puțin accentul pe factorii cantitativi, exacti și măsurabili, și mai mult pe factorii calitativi, prin calitate înțelegîndu-se absența erorilor. Eroarea se definește ca o „diferență de păreri între două mecanisme”, fie chiar între om și mașină. Erorile provin din interpretări diferite, prin care omul își formulează cererea, iar mașina execută instrucțiunile extrase din această cerere. În sensul acesta, „eroarea” nu este sinonimă cu „greșeală”. După cauzele erorilor de regăsire, autorul arată că o mare frecvență a acestora duce la degradarea sistemului, beneficiarii pierzîndu-și încrederea în

metodele de regăsire pe subiecte. Autorul caută să măsoare cu metode exacte costurile ascunse, provenite din erori de regăsire, din achiziții necorespunzătoare și din alți factori calitativi, estimînd totodată și valoarea pe piață, valoarea în folosință și valoarea atribuită a instalațiilor automate de regăsire a informațiilor. El tratează, în continuare, folosirea informațiilor regăsite și programele ciclice de regăsire.

Partea a doua a cărții, intitulată *Organizarea informației*, studiază structura evidenței înregistrate în memoria sistemului. Ambiguitățile, alți pozitive, cit și semantice, pot da naștere la erori. Sînt prezentate metodele de codificare, mediile de memorizare, problemele echilibrului „citire-seriere”, accesul rapid la evidență. Sînt tratate apoi unele probleme de programare (adresarea instrucțiunilor, evidențierea datelor, ordinea comenzilor, înlănuirea informațiilor, ramificarea programelor), autorul explicînd deciziile logice pe care le ia calculatorul în procesul de căutare.

Un capitol aparte abordează problema stocării și măsurării informațiilor structurale. Informația nu este definitivă, dar este discutată sub aspectul entropiei, care este acceptată ca măsură a informației. Informația regăsită poate apărea sub formă de tabele, de formule, de texte. Autorul cercetează măsura informațiilor apărute sub diferite forme, precum și factorii de comparație. Cu ajutorul a numeroase scheme de organizare și scheme logice, el ilustrează diversele tehnici de căutare în evidența documentelor.

Cea de-a treia parte a lucrării, *Minuirea evidenței*, se ocupă exclusiv de problemele bibliotecilor automate, de posibilitățile de exploatare a memoriei electronice, de plasare a evidenței în diferite secvențe, de sortarea documentelor etc. Căutarea este definită ca procesul prin care se obține acces la înregistrările ce corespund întrebărilor. Ținerea la zi a evidenței se execută cu ajutorul mai multor operații de actualizare, descrise fiecare, cu multă atenție, de către autor. Se insistă mai mult asupra actualizării dicționarului. Prin controlul ulterior al răspunsurilor de către beneficiar, pot apărea unele sinonime care nu au fost incluse în dicționar. Prin operațiile de actualizare pot fi adăugate aceste sinonime și poate fi completată indexarea încrucișată, fiecare termen din limbaj fiind un argument și totodată o parte din definiția altor termeni de care este legat. Analiza costurilor legate de actualizarea evidenței într-o bibliotecă încheie acest ultim capitol și, în același timp, lucrarea *Analiza sistemelor informaționale*.

E. NISTOR
și
E. ROMAN

Constantinescu-Iași, P. Lupta pentru formarea frontului popular în România. Buc., Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1968. 169 p.

Intellectual cu vederi largi, democratice, activist al mișcării muncitorești și membru al P.C.R., P. Constantinescu-Iași este în măsură să evidențieze în mod științific — consultând abăt izvoarele documentare ale vremii — cit și propria sa activitate — lupta necesită desfășurată în această perioadă de partidul comunist pentru formarea unui larg front de luptă împotriva fascismului, în vederea salvării independenței și suveranității naționale a poporului român.

Autorul evidențiază, în primul rând, că în România exista la acea dată o bază reală pentru crearea frontului popular antifascist, concretizată, prin urmare, în numeroasele mișcări greviste care au continuat după eroicele bătălii de clasă ale muncitorilor feroviari și petroliști din ianuarie-februarie 1933, în nemulțumirile tot mai mari ale populației sătești, în sfârșit, în poziția fără echivoc, adoptată de cele mai diverse pături sociale, de respingerea totală a ideologiei și practicilor teroriste ale organizațiilor fasciste din interior — în primul rând ale Gărzii de fier.

Tot în acest prim capitol, este consemnată, pe scurt, activitatea și rolul pe care diverse organizații, create și îndrumate de P.C.R. ca: Comitetul Național Antifascist, Liga Muncii, Blocul Democratic, Frontul Plugarilor, Madosz-ul ș.a. l-au avut în lupta organizată și condusă de partidul comunist împotriva organizațiilor fasciste.

Autorul analizează, în continuare, activitatea organizatorică desfășurată de Partidul Comunist Român pentru crearea Frontului popular antifascist, lupta pentru crearea unității de acțiune a clasei muncitoare, activitatea propagandistică a P.C.R. și rezultatele sale pentru educarea și îndrumarea maselor muncitoare, întruniri și manifestații antifasciste ș.a.m.d. Cititorii pot urmări astfel strădanile partidului comunist de a mobiliza în jurul platformei sale de luptă antifascistă toate forțele sociale progresiste și patriotice din societatea românească, participarea membrilor săi la întrunirile și manifestațiile de masă organizate în această perioadă, demascarea ideologiei retrograde și agresive a fascismului, în general, a acțiunilor teroriste și criminale ale Gărzii de fier, luări de poziție în presa democrată a vremii ș.a.m.d.

Atitudinea pe care diverse partide și grupări politice au adoptat-o față de propu-

nerile P.C.R. în legătură cu necesitatea creării F.P.A.F. este de asemenea analizată multilateral în paginile lucrării. Primul act de înjghebare a unui front popular, arată autorul, a avut loc în septembrie 1935, concretizat în acordul de la Băcia între Frontul Plugarilor și Madosz. O lună mai târziu, a urmat un acord similar, încheiat între organizația de masă a partidului comunist, Blocul Democratic, și Partidul Socialist condus de C. Popovici. Este subliniat, de asemenea, aportul Frontului Studențesc Democrat, organizat și condus de P.C.R., la lupta pentru realizarea F.P.A.F.

La începutul lunii decembrie 1935, se face un nou pas însemnat pe linia realizării unității de acțiune în lupta antifascistă, prin încheierea cunoscutului acord de la Tebza între Blocul Democratic, Frontul Plugarilor și Partidul Socialist, la care au aderat Madosz-ul și unele organizații locale ale P.S.D.

Programul de luptă antifascistă care a fost dat publicității cu acest prilej și rezultatele obținute de organizațiile semnatare în alegerile parțiale din Hunedoara și Mehedintzi din primăvara anului 1936 sînt pe larg reliefate în paginile lucrării.

În partea finală a lucrării, autorul analizează factorii care au împiedicat realizarea deplină a Frontului Popular Antifascist în România. Printre aceștia, rețin atenția: politica obstructionistă a partidelor istorice, Național-Tărănist și Național-Liberal, față de propunerile și acțiunile concrete ale P.C.R., acordul de neagresiune încheiat între Maniu și Garda de fier cu prilejul alegerilor parlamentare din decembrie 1937, unele lipsuri și greșeli ale P.C.R., cit și măsuri represive îndreptate de guvernanti împotriva mișcării muncitorești din România, împotriva partidului comunist.

O. MATICHESCU

Popișteanu, Cristian. România și „Antanta” Balcanică. Buc., Editura politică, 1968. 360 p.

Pericolul agresiunii fasciste, accentuat indoeșchi după acapararea puterii politice de către hitleriști în Germania, a pus probleme noi pentru politica externă a statelor din Balcani. Eforturile pentru stăvilirea acestei agresiunii au dus la apropierea și, în cele din urmă, la încheierea unei înțelegeri politice a unor state din Balcani, cunoscută în istorie sub denumirea de „Înțelegerea” sau „Antanta” — Balcanică.

În linii generale, tematica lucrării cuprinde: izvoarele istorice feudale ale colaborării popoarelor din Balcani; *Chestiunea orientală* și implicațiile politice pe care ea le ridică pentru lupta de eliberare națională a acestor popoare de sub dominația otomană; Balcanii în anii 1878 și 1914; scurte considerațiuni privind mișcarea muncitorească din Balcani în preajma și în timpul primului război mondial.

Luorarea se oprește și asupra unor probleme privind viața politică a statelor din Balcani după pacea de la Versailles, politica de menținere a statu-quo-ului în sud-estul Europei promovată de statele semnatare ale „Micii Antante“, poziția marilor puteri față de problemele politice din Balcani și primele tratative de creare a unui pact regional. În această ordine de idei, sînt interesante considerațiunile autorului privind conferințele balcanice din anii 1930—1933, re-crudesconța fascismului și eforturile statelor din Balcani de a-și consolida pozițiile politice pe plan internațional, închegarea propriu-zisă a Înțelegerii Balcanice și implicațiile sale pe plan internațional.

În partea finală a cărții, găsim o serie de considerații privind agresiunea politică a statelor fașoiste asupra popoarelor din Balcani, destrămarea Înțelegerii Balcanice și locul său istoric în lupta popoarelor acestei regiuni pentru stăvilirea ofensivei fascismului.

O. M.

Știința despre știință. Buc., Editura politică, 1968, 380 p.

Volumul reprezintă traducerea lucrării *The Science of Science* publicat în 1964 la Londra, ca un omagiu la aniversarea a 25 de ani de la apariția lucrării lui J. D. Bernal, *Funcția socială a științei*, care a marcat zorii unei noi discipline — știința sau „știința despre știință“. El cuprinde articole cu caracter variat — de la portret pînă la abordarea implicațiilor de ordin social ale științei — scrise de cunoscuți oameni de știință din diverse țări, ca o mărturie publică a prieteniei și stimei ce o nutresc pentru eminentul om de știință.

Suscită interesul, printre altele, articolele *După douăzeci de ani* de J. D. Bernal, *Știința despre știință* de D. J. de Price, *Transmiterea informației științifice* de Herbert Coblans, *Viitorul științei* de Piotr Kapița, *Știința ca satisfacție spirituală* de R. L. M. Syngé, care relevă aspecte interesante privind caracteristicile științei, informația științifică, problemele planificării științei etc.

Atragom, în mod deosebit, atenția bibliotecarilor asupra articolului pe care Herbert Coblans, redactor șef al revistei *Revue Internationale de la Documentation*, îl dedică informației științifice, preluînd, în contextul documentării moderne, o serie de probleme ale documentației, de care J. D. Bernal s-a ocupat în *Funcția socială a științei*, sau cu alte prilejuri, cu privire la metodele fundamentale pentru publicarea informației științifice, necesitatea unor centre de informare sau de prelucrare a datelor, metode de an-

chete prin care să fie apreciată folosirea literaturii de specialitate de către cercetătorii științifici.

Se intenționează ca drepturile de autor, realizate din publicarea acestui volum, să fie folosite pentru înființarea unei fundații „Știința despre știință“ oare, urmărind să promoveze aplicarea unor metode științifice în ceea ce privește înțelegerea științei însăși și, în mod deosebit, a legăturilor ei cu societatea, își propune, ca program, organizarea unor întruniri și publicarea unor lucrări pe această temă, acordarea unor burse de studii, organizarea unor prelegeri anuale „Bernal“ în diverse țări.

E. P.

O CARTE DESPRE VIRSTA MAJORATULUI *)

Vîrsta majoratului conferă tinerilor din țara noastră o serie de drepturi și posibilități pentru a-și pune în valoare, pe deplin, talentul și capacitatea, pentru a-și realiza aspirațiile cele mai cutezătoare. Drepturile acestea implică însă și răspunderi pe plan superior, raporturi noi cu societatea, care determină o angajare, un efort al fiicăruin tînăr pentru a da victii un rost, un sens înalt, în concordanță cu epoca istorică pe care o trăim, epoca desăvîrșirii construcției socialiste.

În lucrare sînt dezbătute multilateral fenomenul majoratului cu multiplele sale implicații psihologice, sociologice, pedagogice, juridice etc., precum și probleme de mare interes ca: tineretul și politica, importanța cunoașterii legilor, a drepturilor și a îndatoririlor tinerilor, alegerea drumului în viață, formarea personalității etc.

Volumul cuprinde și o amplă informație cu privire la raportul dintre maturizare și majorat — stabilirea de-a lungul istoriei omenirii a momentului cînd cei tineri sînt chemați să participe și să răspundă alături de cei vîrstnici la îndatoririle sociale. Referiri largi sînt făcute și asupra rolului familiei, al școlii și al activității de producție în educarea tineretului, asupra caracteristicilor integrării tineretului în societate.

Autorii subliniază grija cu care partidul, școala, familia, organizația U.T.C. se ocupă de creșterea unui tineret pe care să-l caracterizeze energia și pasiunea în îndeplinirea sarcinilor, prin înaltul simț de răspundere față de îndatoririle sociale, un tineret animat de profunde sentimente patriotice, al cărui ideal în viață să fie slujirea cu abnegație a intereselor popoului, a cauzei socialismului.

*) Popescu, Tudor R. și Brudaru, Dan. *La vîrsta majoratului*. Avem 18 ani. Buc., Editura politică, 1968. 296 p.

Adresată, în principal, tuturor factorilor răspunzători de educația tineretului (activul larg al U.T.C., cadre didactice, părinți) dar și tinerilor ajunși la vîrsta majoratului, această carte convinge printr-o demonstrație vie, alorță, prin ilustrații sugestive.

Nicolae TUE

Lévy-Strauss, Claude. *Tropice triste*. Buc., Edicura științifică, 1968. 440 p.

Interesul stîrnit de *Tropice triste*, o amplă relatare de călătorie în ținuturile puțin cunoscute ale Americii Latine, se datorează mai ales punerii în lumină a uneia dintre personalitățile marcante ale științei contemporane, etnologul Claude Lévy-Strauss. Luorare cu caracter autobiografic, numită chiar de unii critici, ca Jean François Revel, „un clasic al autobiografiei”, *Tropice triste*, care e publicată în 1955, înfățișează cercetările întreprinse de savant încă din 1934, pe cînd funcționa ca profesor universitar în Brazilia, și continuate în timpul războiului și după terminarea lui în rîndurile triburilor indiene. Cartea nu urmează firul succesiunii cronologice a faptelor ci, prin revoniri și analogii, lasă liber curs impresiilor, comentariilor și interpretărilor. Structuralismul, al cărui reprezentant de frunte este Lévy-Strauss, care-l aplică, obținînd rezultate extrem de însemnate, în domeniul antropologic, își pune ampronta, firește, nu numai pe analizele sale etnologice ci și pe considerațiile de ordin filozofic, psihologic și lingvistic. De fapt, prin asemenea incursiuni pe un tărîm sau altul sînt amintite și diferite momente din viața memorialistului din perioada studiilor sau din cariera de profesor. Astfel încît imaginea omului ne apare în toată complexitatea ei, împletind elementele biografice cu cele ale concepției despre lume, etape ale activității sale profesionale cu închegarea și evoluția convingerilor. Dar, deși conține, cum e lesne de închipuit, o serie de referinți științifice, *Tropice triste* rămîne o operă care se înscrie în patrimoniul literaturii, la granița dintre confesie și memorial de călătorie, scrisă cu o mare putere de sugestie și evocare, cu o rafinată atîță descriptivă.

Primul capitol ne duce înapoi în dramaticul an 1941, în plină furie războinică, cînd pasul călătorului părăsește sălbăciția unei civilizații bîntuite de morbul fascismului pentru a studia umanitatea în coaja frustă a societății primitive. După ce scapă de opreliștile hitleriste și ajunge în America, Lévy-Strauss dedică realităților cu care vine în contact cîteva pagini defanitorii. Cu o inteligență ascuțită și cu un spirit de observație fără ousur, el surprinde, zugrăvind arhitec-

tura și urbanistica orașelor, atmosfera specifică și trăsăturile esențiale ale unei lumi care, fără a mai fi de mult nouă, e lipsită de tradițiile țărilor europene. Scuturîndu-se de orice prejudecată și regret pascist, martorul este receptiv la ceea ce constituie modernul, factorul de progres al acestei lumi, dar privirea sa critică pătrunde ușor pînă îndărătul fațadei, spulberînd ce e doar modă perisabilă, snobism sau fals novatorism într-o societate nesigură încă pe valorile culturale. De asemenea, el respinge cu mare vehemență tendințele de căutare a pitorescului, senzaționalului și exotismul de prost gust, stoarse din viața de cruntă mizerie a unor populații primitive. Condamnă violent în special „înelșătoria povestirilor de călătorie” ce „întrețin iluzia existenței unor lucruri care nu mai sînt...” și aceasta pentru a scăpa de copleșitoarea realitate căs-au scurs 20 000 de ani de istorie”. La Lévy-Strauss aspectele realității înconjurătoare sînt zugrăvite cu o nedezmintită veracitate, lăsîndu-ne să vedem pînă în amănunt ade-vărata față a „Tropiceilor triste” care-și merită pe deplin epitetul. Dar dacă el ne introduce în universul cercetătorului, clasînd științific caracteristicile unor colectivități aflate în stadiul de dezvoltare al comunei primitive, sub datele precise ale etnologului simțim, din desfășurarea episoadelor, vibrînd o adîncă dragoste față de această omenire în suferință, o solidaritate umană de nedzdruncinat. În ultima filă a cărții găsim următoarele impresionante notații: „După cum un individ nu este singur în grup, după cum o societate nu este singură printre celelalte, omul nu e singur în Univers. Cînd curcubeul culturilor omeneste se va fi pierdut în vidul creat de furia noastră, cit timp vom exista și va exista o lume, acest arc fragil care ne leagă de inaccesibil se va menține, arătîndu-ne calea cea opusă sclaviei”. Grezul umanitar și încrederea în progres domină fiecare cuvînt al autorului, stau la baza tuturor strădaniilor sale.

Tropice triste ne poartă prin regiunile Mato Grosso și Amazonia Meridională, zone unde este foarte greu de pătruns, și ne descifrează tainele unor pete pînă nu demult albe pe harta continentului. În posesia unei cunoașteri temeinice a studiilor de specialitate dar și a unor scrieri contingente utile cum sînt memoriile lui Bougainville sau ale altor exploratori, Lévy-Strauss scoate în evidență noile descoperiri, puîndu-le în legătură cu cele existente. Pe nesimțite, urmînd întîmplări și expediții, căpătăm o informare amplă asupra populației cercetate din punct de vedere social, istoric, cultural. Munca de etnolog a contribuit, după cum se știe, la o substanțială îmbogățire a datelor despre triburile din America de Sud și mai ales despre kaingang, caduveo, nambikwara, tupikavahib. Aceste date, cu care plin de com-

potență dar fără ariditate ne pune în contact, îi slujesc autorului la realizarea unei sinteze a vieții și culturii populațiilor de la Tropice, la stabilirea obârșiei comune a amerindienilor și alte concluzii generalizatoare pe care le va expune sistematic în urma unor ample demonstrații în studiile sale de specialitate: *Antropologia structurală* (1958), *Totemismul astăzi* (1962), *Gîndirea sălbatecă* (1962) și primele două volume din *Mitologie* (1964, 1966).

Documentul viu, convingător, pe care își întemeiază cercetătorul speculațiile și teoriile, ne este conturat într-un stil cînd ironic, cînd dramatic, cînd sobru, cînd înipnat în lucrarea *Tropice triste* primită pretutindeni de aprecieri unanime și bucurîndu-se în zilele noastre de o mare popularitate. Pe bună dreptate scria cronicarul ziarului *Le Monde*, Jean Lacroix: „Pentru mulți astăzi lectura *Tropicelor triste...* nu e numai o deschidere a inteligenței lor dar și o răscolire a sufletului”.

Sanda RADIAN

UN CRITIC LITERAR: VLAD SORIANU

Pe marginea volumului *Glosse critice* *).

Încerc să explic motivele pentru care mi-a făcut o excelentă impresie cartea *Glosse critice* a tinărului critic Vlad Sorianu.

În primul rînd, într-o vreme de acut subiectivism, chiar de personalism, în problemele criticii literare, e laudabilă tendința autorului de a găsi un fundament științific, judecăților de valoare, mai ales prin estetică și filozofie. Referințele la cei mai de seamă esteticieni și filozofi ai artei moderne sînt numeroase și sprijină cu finețe observațiile critice asupra scriitorilor noștri contemporani.

În afară de aceasta, mai ales în înțelegerea poeziei, Vlad Sorianu se remarcă printr-un spirit critic în care echilibrul, măsura nu dăunează nuanței. Arătînd că accesibilitatea poeziei nu trebuie realizată prin discursivitate, prin claritate directă, criticul e împotriva ermetismului cu orice preț, a experimentelor false, a izolării arrogante, a neîncredorii în semenii noștri. Toți sîntem de acord că modalitățile noi ale poeziei contemporane reprezintă un proces firesc de îmbogățire, de înnoire, de rafinare a exprimării unui mesaj uman, dar asta nu înseamnă încurajarea exhibiționismului, a bizaroriilor, a modelor capricioase.

Am mai putea adăuga necesitatea de a se lua atitudine împotriva exclusivismului în problema diferitelor modalități și stiluri ale

poeziei. Unii sînt cu totul de partea unei poezii necantabile, anuzicale, considerînd în mod absolut prozodia liberă oa unuial virtor al poeziei, alții socot că fără versul olasic rămînem numai în domeniul prozei. Absolutizarea unor asemenea rigide punote de vedere nu e de natură să lase liberă desfășurarea talentelor în toată diversitatea lor creatoare.

Spiritul cumpănit al lui Vlad Sorianu reiese și din poziția față de etorna problemă a legăturii dintre artă și idealurile etice. Valoarea antîstică a operei literare nu se naște în prim plan din funcțiile etice, filozofice, sociale, dar nu stă nici în caracterul total autonomizat estetic al operei.

Îmi place să cred că o asemenea atitudine echilibrată a criticului de la revista *Ateneu* se integrează în tradiția vechii școli critice a Moldovei, ilustrată de G. Ibrăileanu, neuitatul meu profesor de la Universitatea din Iași, nu numai printr-un studiu memorabil, ci prin toată acțiunea sa de la *Viața Românească*.

Lucrînd în orașul natal al lui Bacovia, Vlad Sorianu aduce lumini noi în cartea sa la exegeza mării poezii bacoviene. Se devaluie sensuri filozofice ale poeziei, limitate de obicei la expresia singulară a unei excepționale sensibilități. Solitudinea tragică a lui Bacovia e provocată și de teama de a fi fost ultragiat de lumea „crimelor burgheze”.

Vlad Sorianu subliniază preferința bacoviană pentru pictural care-l singularizează în cadrul curentului simbolist. Dar oare culoarile în poezia lui Bacovia nu sînt stări de suflăte, tot valori muzicale? Verdele arul, poetul îl vede, dar îl și aude. Iar galbanul e culoarea sufletului ars.

Sînt notate cu un condei subtil calitățile artistice de lirism rafinat, de fină ironie, ale poeziei lui Perspicius, recent reditate.

Preferințele merg spre poezia gravă a lui Ion Brad, cea de nobilă sensibilitate a lui A. E. Baconski, spre luminozitatea din versul lui Radu Cîrneci.

Am aceeași opinie: Ioanid Romanescu e un poet de vocație. L-am cunoscut și cu în preajma Otîlicii Cazimir, domnița Moldovei, cum o numea George Lesnea, animatoare a tinorelor talente. În acea lumină: un tinăr înspăimîntător de timid, dărîndu-mi cu sfială un sul de *Cîntece de rob*, cîntece ale veșnicei robii — dragostea.

Dar acestea nu sînt decît fugare notații pe marginea unei cărți care merită o discuție mult mai amplă, în orice caz o lectură atentă, cu certitudine fecundă.

* Sorianu, Vlad. *Glosse critice*. Buc., Editura pentru literatură, 1968, 216 p.

Manu, Emil. *Prolegomene argeziene*. Buc., Editura pentru literatură, 1968.

Prolegomenele reconstituie, în primul rând, profilul spiritual al lui Argezi. Înțelegerea nu este inedită. Pompiliu Constantinescu sau, mai recent, Dumitru Micu au fost preocupați, nu fără rezultate, de biografia interioară a poetului și de unitatea creației sale. Concepută ca o suită liberă de eseuri și articole, cartea lui Emil Manu este mai ales o investigație documentară având drept obiect principal publicistica. Situată în contextul unei vieți literare și gazetărești de peste 70 de ani, aceasta uimește ca înțelegere, varietate, originalitate.

Reparcurem universul ideologic: umanismul profund, non-conformismul, concepțiile estetice, participarea directă la înălțarea culturii noastre naționale pe treptele universalității. Emil Manu dovedește pătrunderea din creația beletristică, de ficțiune, a atitudinilor și tehnicilor din panflete și tablete, dar, în același timp, ca și George Călinescu, pledează pentru situarea lor fără echivoc printre poeme.

O carte care se distinge prin bogata, ueneri inedita investigație bibliografică, prin erudiție și spirit fin de asociere, prin obiectivitatea judecăților. Am fi dorit în acest sens mai multă zgîrcenie în privința unor superlative, evitarea citorva repetiții. De exemplu, se reamintește mereu faptul că poetul debutează în *Liga ortodoxă* din 30 iulie, 1896.

O lucrare care își atinge, o credem, scopul propus: de a iniția o cercetare de structură la nivelul complexității operei argeziene.

C. ȘERBAN

Popescu-Teiușan, Ilie. *Ateneul Român*. Buc., Meridian, 1968. 47 p.+38 ilustr.

Au trecut 100 de ani de când la București a fost fondată Societatea culturală „Ateneul Român”, care avea să înzestreză Capitala cu frumosul palat ce-i poartă numele, ce și azi, în noul peisaj urbanistic, se înfățișează ochilor ca un impresionant monument arhitectonic.

Unirea Moldovei cu Țara Românească în 1859 a fost un eveniment istoric hotărâtor pentru dezvoltarea ulterioară a vieții socio-economice a țării noastre. Reformele social-politice ale lui Alexandru Ioan Cuza și, mai ales, legea instrucției publice, promulgată la 25 noiembrie 1864, creaseră o stare nouă de spirit, care obliga autoritatea școlară să se gândească la lărgirea mijloacelor de propagare a cunoștințelor în popor.

Pe linia promovării culturii de masă s-a situat și inițiativa particulară a lui Constantin Esarcu, V. A. Urechia și Petre S. Aurelian de a deschide, la 28 ianuarie 1865, o serie de lecturi publice care aveau să însemne începutul activității Societății culturale „Ateneul Român”. Ea se va constitui formal la 24 noiembrie 1865, prin aprobarea statutului de funcționare. Printre cei trei fondatori principali rolul cel mai însemnat l-a avut Constantin Esarcu (1836—1898).

Acțiunile Ateneului aveau să joace un mare rol în cultivarea ideii unității naționale pe întreg teritoriul țărilor românești. O primă formă de activitate a Societății culturale „Ateneul Român” au fost lecturile sau conferințele publice. În scopul apărării și dezvoltării învățământului democratic, membrii societății au înființat, în august 1866, *Societatea pentru învățătura poporului român*. Obiectivele principale ale societății au fost promovarea învățământului normal, înființarea școlilor de adulți și a celor profesionale. Tezaurul Ateneului se pot cuprinde în două cuvinte: instrucția și educația poporului. La 7 mai 1868 a fost constituită, din inițiativa lui E. Wachmann, *Societatea filarmonică română*, iar în anul 1872 a luat ființă Societatea amicilor belle-arts-urilor, la îndemnul lui Constantin Esarcu, Grigore Cantacuzino, Alexandru Odobescu.

Activitatea culturală a Ateneului a stîrnit un viu interes în rîndul cărturarilor din diferite orașe care au solicitat afilierea și sprijinul pentru înființarea unor asociații locale după modelul Ateneului.

S-au înființat astfel atence în diferite orașe din țară. Pînă să aibă sediul ei propriu, Societatea culturală „Ateneul Român” s-a folosit pentru diferitele manifestări culturale ce le-a organizat de așa-zisul salon al conferințelor, pe care Ministerul Instrucțiunii Publice îl avea în casele lui Costache Ghica de lângă grădina Cișmigiuului. În „Sala de la Cișmigiu” avea să-și desfășoare activitatea, timp de 23 ani, Ateneul.

Perspectiva unui local propriu al Ateneului se deschise o dată cu prima donație făcută de Carol Rosetti. Construcția s-a făcut sub conducerea arhitectului francez Albert Galleron și sub supravegherea unei comisii tehnice, formată din Gr. Cerchez, C. Olănescu, Ion Grigore Cantacuzino, Ion Mineu și arhitectul francez P. Gottereau împreună cu C. Băicoianu, arhitectul diriginte al lucrărilor palatului Ateneului.

La începutul anului 1888, ciclul de conferințe anuale s-a deschis în noul local. Prima conferință a fost rostită de Al. Odobescu în ziua de 14 februarie

CALENDAR

ianuarie - februarie - martie 1969

7 IANUARIE — 25 de ani de la moartea (1944) geologului și paleontologului român ION SIMIONESCU (n. 1873).

Simionescu, Ion. *Flora României*. Prefață de prof. Miltiade Filipescu. Ed. a 3-a. Buc., Editura tineretului, 1961. 360 p. cu ilustr. + 6 f. pl.

10 IANUARIE — 170 de ani de la nașterea (1799) lui PETRACHE POENARU, pedagog iluminist român, unul din organizatorii învățământului național (m. 1875).

Vezi: Dima-Drăgan, Corneliu. *Petrache Poenaru și problemele organizării bibliotecilor publice în Țara Românească*. In: *Călușa bibliotecarului*, 17, nr. 1, ian 1964, p. 58-60.

11 IANUARIE — 1946. Proclamarea Republicii Populare Albania.

14 IANUARIE — 35 de ani de la moartea (1934) lui IOAN CANTACUZINO, savant român, medic și bacteriolog, fondator al școlii române moderne de microbiologie și medicină experimentală (n. 1863).

Tăutu, Petre. *Ion Cantacuzino*. Biografie. Buc., Editura tineretului, 1965. 312 p. + 8 f. pl. (Oameni de seamă).

15 IANUARIE — 90 de ani de la nașterea (1879) lui ȘTEFAN GHEORGHIU, militant de seamă în mișcarea muncitorească din țara noastră (m. 1914).

Vezi: Ștefan Gheorghiu, *inflăcărat militant revoluționar al clasei muncitoare (1879-1914)*. In: *Călușa bibliotecarului*, 17, nr. 3, mar 1964, p. 188; *Luptători pentru pace, socialism și fericirea poporului*. Vol. 1, Buc., Editura tineretului, 1955. 344 p. cu ilustr.; *Din istoricul formării și dezvoltării clasei muncitoare din România*. Până la primul război mondial. Sub redacția conf. univ. N. N. Constantinescu. Buc., Editura politică, 1959. 540 p.; *Mișcarea muncitorească din România. 1893-1900*. Buc., Editura politică, 1965. 456 p.

16 IANUARIE — 75 de ani de la nașterea (1894) ECATERINEI TEODOROIU, eroină a poporului român în primul război mondial (m. 1917).

Tăutu, Nicolae. *Ecaterina Teodoroiu*. Piese în 3 acte (5 tablouri) și un prolog. Buc., Editura militară, 1958. 72 p. + 1 f. portr.

19 IANUARIE — 20 de ani de la moartea (1949) lui A. S. SERAFIMOVICI (pseudonimul lui Popov), scriitor sovietic rus (n. 1863).

Povestiri. Buc., E.S.P.L.A. — Cartea rusă, 1959. 188 p. *Torentul de fier*. Ed. a 2-a; Buc., E.S.P.L.A. — Cartea rusă, 1959. 232 p. (Biblioteca Țăranului muncitor); *Opere alese*. Buc., E.L.U. 1963, XV + 608 p.

21 IANUARIE — 45 de ani de la moartea lui V. I. Lenin (1924).

Palatul Ateneului, deși, inițial, fusese conceput în stil neoclasic, datorită greutăților financiare și împrejurărilor în care s-a realizat, are un vădit caracter eclectic.

Peretele circular al sălii de conferințe și concerte a fost decorat printr-o mare frescă de către pictorul Constantin Petrescu între anii 1933 și 1937.

Lucrarea se încheie cu o amplă bibliografie și o serie de ilustrații reușite, cu imaginile fondatorilor, ale conferențiarilor celebri, diferite fotocopii, detalii de arhitectură exterioară, diferite imagini de interior, detalii din fresca sălii de concerte a Ateneului.

Victoria POPOVICI

Cosma, Viorel. *Filarmonica George Enescu. 1868-1968*. Buc., 1968. 312 p. + 36 p. ilustr.

Apariția monografiei lui Viorel Cosma în cadrul aniversării a 100 de ani de la înființarea Filarmonicii și sub auspiciile acesteia, era mai mult decât necesară. Ea își îndeplinește rolul, căutând să înunțunecheze cât mai multe informații edite și inedite. Prima parte a lucrării este un istoric al Societății, împărțit pe perioade de timp, începând de la ideea, care de-abia mijea, a înființării Societății Filarmonice și mergând pînă în zilele noastre. Autorul nu omite nici cel mai neînsemnat element. fapt ce nu împiedică urmărirea unui fir conducător și viziunea de ansamblu. Astfel aflăm despre strădaniile muzicienilor români pentru înființarea și propășirea primei orchestre simfonice românești, în scopul răspîndirii gustului pentru muzica simfonică și popularizării clasicii. De asemenea ni se perindă prin față — în lumina împrejurărilor timpului — personalități de vază ale artei interpretative muzicale din țară și din străinătate. Totul este luminat de o ilustrație bogată și grăitoare — portrete, documente, afișe — până abilită a autorului făcînd să predomine caracterul narativ, deși materialul vast și anid ar fi impus un stil sec, analitic. Pe lângă acestea, ideea grupării în partea a 2-a a volumului a repertoriului de tutror programelor Filarmonicii, apoi discografia, filmografia, personalul etc. indică intenția autorului ca lucrarea sa să aibă și un caracter documentar.

Simona ODOBESCU

24 IANUARIE — 110 ani de la Unirea Principatelor Române (1859).

Gîndirea social-politică despre Unire (1859). Buc., Editura politică, 1966. 360 p.

Vezi și: Maciu, Vasile. *Condițiile Unirii Moldovei și Țării Românești*. In: *Revista bibliotecilor*, 19, nr. 1, ian 1966, p. 50; Răuș, Lidia și Stoica, Ion. *Unirea Țărilor Române*. (Bibliografie selectivă). In: *Revista bibliotecilor*, 19, nr. 1, ian 1966, p. 51—55.

27 IANUARIE — 50 de ani de la moartea (1919) lui ADY ENDRE, poet revoluționar maghiar (n. 1877).

Poeme. In românește de Eugen Jebeleanu. Buc., E.S.P.L.A., 1955. 228 p. + 1 f. portr.; *Nuvele*. Cuvînt înainte de Méliusz Iózsef. Buc., Buc., E.L.U., 1961. 216 p.

28 IANUARIE — 1943. Apare ziarul patriotic ilegal *România liberă*.

— 50 de ani de la moartea (1919) lui FRANZ MEHRING, militant al mișcării muncitorești germane și internaționale, istoric și publicist, teoretician de seamă al marxismului (n. 1846).

Despre materialismul istoric. Buc., Editura de stat pentru literatură politică, 1957. 88 p.; *Karl Marx. Istoria vieții sale*. Buc., Editura politică, 1959. 740 p. — 2 f. portr.

30 IANUARIE — 1945. La Congresul general al Sindicatelor unite din România s-a constituit Confederația Generală a Muncii.

Hăgan, Trofin. *Sindicatelor unite din România. 1944—1947*. Buc., Editura politică, 1968. 245 p.

31 IANUARIE — 25 de ani de la moartea (1944) scriitorului francez JEAN GIRAUDOUX (n. 1882).

Război cu Troia nu se face Teatru. Prefață de Ion Biberi. Buc., E.P.L., 1966. XXIV + 488 p. (Biblioteca pentru toți, 343).

1 FEBRUARIE — 1933. Sub conducerea P.C.R., muncitorii petrolști din Valea Prahovei se ridică la luptă.

Vezi: Răuș, Lidia. *Eroicele lupte din ianuarie-februarie 1933*. *Bibliografie selectivă*. In: *Revista bibliotecilor*, 19, nr. 2, feb 1966, p. 69-70.

— 1946. Proclamația Republicii Ungare.

— 20 de ani de la moartea (1949) lui N. D. COCEA, scriitor și ziarist român (n. 1880).

Pamflete. Ed. îngrijită și prefațată de Eugen Campus. Buc., E.S.P.L.A., 1956. 364 p. cu ilustr. + 1 f. portr.; *Pamflete și articole*. Vinul de viață lungă și alte scrieri. Buc., E.S.P.L.A., 1960. XXVIII + 402 p. + 1 f. portr. (Biblioteca pentru toți, 48); *Vinul de viață lungă*. Nuvele și schițe. Note de călătorie, amintiri. Prefață de Cornelia Ștefănescu. Buc., E.P.L., 1963. XVII + 294 p.; *Vișelul de aur*. (Articole și pamflete). Antologie, prefață și note finale de Ioan Mihut. Text stabilit și adnotat de Aurelia Birlă. Buc., Editura tineretului, 1964. 216 p. cu portr. (Biblioteca școlară).

Campus, Eugen. N. D. Cocea. *un maestru al pamfletului literar*. Buc., E.S.P.L.A., 1955. 106 p. (Mica bibliotecă critică); Ene, Virgiliu. N. D. Cocea. Buc., Editura tineretului, 1966. 168 p. + 8 f. pl.

2 FEBRUARIE — 80 de ani de la nașterea (1889) biologului român TRAIAN SĂVULESCU (m. 1963).

Porumbul. Studiu monografic. Redactor principal: acad. Traian Săvulescu. Buc., 1957. 938 p. cu ilustr. + 28 f. pl. (Academia R.P.R. Institutul de cercetări agronomice); *Flora Republicii Populare Române*. Redactor principal: acad. Traian Săvulescu. Vol. 1—8. Buc., 1952—1961. (Academia R.P.R.).

Omagiu lui Traian Săvulescu cu prilejul împlinirii a 70 de ani. Buc., 1959. XXXVIII + 180 p. cu ilustr. + 1 f. portr. + 1 f. tab. (Academia R.P.R.).

3 FEBRUARIE — 15 ani de la moartea (1934) scriitorului român IONEL TEODOREANU (n. 1897).

Masa umbrelor, întoarcerea în timp. Buc., E.S.P.L.A., 1957. 408 p. + 1 f. portr.; *Ușta copilăriei*. Buc., Editura tineretului, 1966. 136 p. + 1 f. portr.; *La Medeleni*. Roman. Ed. îngrijită și prefațată de Nicolae Cloban. Vol. 1—4. Buc., E.P.L., 1967. (Biblioteca pentru toți. 377—380).

4 FEBRUARIE — 120 de ani de la moartea (1849) scriitorului român COSTACHE CONACHI (n. 1777).

Scrieri alese. Ediție, prefață, glosar și bibliografie de Ecaterina și Alexandru Teodorescu. Buc., E.P.L., 1963. LII + 324 p. + 1 f. portr. (Scriitori români).

— 160 de la nașterea (1809) poetului român VASILE CÎRLOVA (m. 1831).

Poezii. In: *Primii noștri poeți*. Culegere de versuri. Buc., E.S.P.L.A., 1954. p. 253—271. (Biblioteca pentru toți); *Poezii*. In: *Primii noștri poeți*. Ed. îngrijită și note de Teodor Virgolică. Buc., Editura tineretului, 1958, p. 192—216. (Biblioteca școlară).

5 FEBRUARIE — 30 de ani de la moartea (1939) matematicianului român GHEORGHE ȚIȚEICA (n. 1873).

Vezi: 23 de ani de la moartea matematicianului român Gheorghe Țițeica. In: *Călăuza bibliotecarului*, 17, nr. 2, feb 1964, p. 126; *Calendar, Octombrie—noiembrie—decembrie 1963*. In: *Revista bibliotecilor*, 21, nr. 9, sep 1968, p. 571.

6 FEBRUARIE — 50 de ani de la moartea (1919) lui I. C. FRIMU, militant de seamă în mișcarea muncitorească din România (n. 1871).

Luptători pentru pace, socialism și fericirea poporului. Vol. 1. Buc., Editura tineretului, 1955. 344 p. cu ilustr.; Copoiu, Nicolae. *Refacerea Partidului Social-Democrat din România. (1900—1910)*. Buc., Editura științifică, 1966. 300 p. + 12 f. pl.; *Documente din istoria mișcării muncitorești din România, 1916—1921*. Buc., Editura politică, 1966. 791 p. (Institutul de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R.).

12 FEBRUARIE — 75 de ani de la nașterea (1894) OTILIEI CAZIMIR, poetă română (m. 1967).

Intuneric. Din carnetul unei doctorese. Buc., Editura tineretului, 1956. 127 p.; *Versuri*. Cu o prefață de Const. Clopraga. Desen de G. Topirceanu. Buc., E.S.P.L.A., 1957. 315 p. + 1 f. portr.; *Prietenii mei scriitori...* Buc., E.S.P.L.A., 1960. 176 p. (Scriitori români); *Partidului de ziua lui*. (Versuri). Buc., Editura tineretului, 1961. 44 p.; *Baba ierna intră-n sat...* Poezii. Ilustrații de Ana Blițan. Buc., Editura tineretului, 1963. 23 f.; *Poezii*. Ilustrații

de Maria Constantin. Buc., Editura tineretului, 1964. 92 p.; *Poezii*. (1928—1963). Cu o prefață de Const. Ciopraga. Buc., E.P.L., 1964. XXI + 346 + 1 f. portr.; *Versuri*. Cuvint înainte de Constantin Ciopraga. Cu un portret de G. Topirceanu. Buc., Editura tineretului, 1965 183 p. (Cele mai frumoase poezii); *A murit Luchi*. Cum am cunoscut eu lumea. Ilustrații de Adriana Mihălescu. Buc., Editura tineretului, 1966. 144 p.; *Albumul cu poezii*. Copertă și ilustrații de Lena Constante. Buc., Editura tineretului, 1967. 64 p.; *Baba iarna într-un sat*. Ilustrații de Iacob Desideriu. Buc., Editura tineretului, 1967. 64 p.

13 FEBRUARIE — Se împlinesc 200 de ani de la nașterea (1769) lui I. A. KRILOV, fabulist rus (m. 1844).

Fabule. În românește de Tudor Arghezi. Buc., Editura tineretului, 1957. 136 p. (Biblioteca școlară); *Despre munca literară*. Buc., Editura Cartea rusă, 1958. 75 p. (Mica bibliotecă critică); *Fabule*. În românește de Tudor Arghezi. Prefață și note de Tatiana Nicolescu. Buc., Editura tineretului, 1961. 152 p. (Biblioteca școlară).

15 FEBRUARIE — 1907. Izbucnește marea răscoală a țăranilor împotriva claselor exploatare.

Badea, M. și Pincioiu, I. *Răscoala țăranilor din România — 1907*. Buc., Editura politică, 1967. 152 p.

Vezi și: Vlădescu, George. 1907 în literatura română. Bibliografie selectivă. In: *Revista bibliotecilor*, 20, nr. 1. ian 1967, p. 44—45.

— Se împlinesc 135 de ani de la nașterea (1834) lui VASILE ALEXANDRESCU-URECHIA, istoric și scriitor român (m. 1901).

Vezi: Oprea, N. *Biblioteca regională „V. A. Urechia” din Galați a împlinit 75 de ani*. In: *Revista bibliotecilor*, 19, nr. 1, ian 1966, p. 40—43; Auerbach, W. *Sesiune festivă la Galați*. In: *Revista bibliotecilor*, 19, nr. 1, ian 1966, p. 44; Hincu, Gheorghe. *Cartea românească veche*. Bibliografie. Galați, 1965. 191 p. (Biblioteca regională „V. A. Urechia”).

— 1100 de ani de la moartea (869) cărturarului slav CILIRIL, creatorul alfabetului chirilic (n. 827).

Vezi: Andronescu, Șerban. *Cadmos*. *Scurtă istorie a scrisului*. Buc., Editura științifică, 1966, p. 328—341.

16 FEBRUARIE — Ziua ceferiștilor.

— 1933. În zilele de 15—16 februarie au avut loc eroicele lupte ale muncitorilor de la Atelierele „Grivița”, conduse de P.C.R.

Deac, Augustin și Matei, Gheorghe. *Februarie 1933*. Ecolul internațional al eroicelor lupte ale ceferiștilor și petrolușilor. Buc., Editura științifică, 1967. 304 p. cu ilustr. + 14 f. facs.

Vezi și: Rașu, Lidia. *Eroicele lupte din ianuarie—februarie 1933*. Bibliografie selectivă. In: *Revista bibliotecilor*, 19, nr. 2, feb 1966, p. 69—70.

21 FEBRUARIE — 1905. S-a constituit primul sindicat din țara noastră.

Din istoricul formării și dezvoltării clasei muncitoare din România. Până la primul război mondial. Sub redacția conf. univ. N. N. Constantinescu. Buc., Editura politică, 1959. 540 p.

— 1948. *Între 21 și 23 februarie au avut loc lucrările celui de-al VI-lea Congres al P.C.R., care a realizat unitatea deplină politică, ideologică și organizatorică a clasei muncitoare*.

25 FEBRUARIE — 1890. A apărut ziarul *Munca*, organ politic muncitoresc.

Presa muncitorească și socialistă din România. Vol. 1. (1865—1900). Buc., Editura politică, 1964. 1388 p.

26 FEBRUARIE — 100 de ani de la nașterea (1869) N. K. KRUPSKAIA, activistă a partidului comunist și a Statului sovietic, pedagog, animator al vieții culturale și a bibliotecilor din Uniunea Sovietică, soția lui V. I. Lenin (m. 1939).

Despre literatura pentru copii și îndrumarea lecturii micilor cititori. Articole și cuvintări. Buc., 1955. 132 p. (Ministerul Culturii, Direcția generală a așezămintelor culturale). (În ajutorul bibliotecarului); *Lenin ca propagandist și agitator*. Buc., Editura politică, 1958. 31 p.; *Opere pedagogice alese*. Vol. 1. Buc., Editura de stat didactică și pedagogică, 1959. 352 p. + 1 f. portr.; *Amintiri despre Lenin*. Buc., Editura politică, 1960. 456 p. + 10 f. pl.; *Scrisori către pionieri*. Buc., Editura politică, 1962. 96 p. cu ilustr.; *Lenin și partidul*. Buc., Editura politică, 1963. 256 p. + 1 f. portr.

Lenin despre bibliotecă. Cu prefețe, articole și adnotări întocmite de N. K. Krupskaja. [Pentru uzul intern al bibliotecilor]. Buc., 1955. 94 p. (Ministerul Culturii Direcția generală a așezămintelor culturale). (În ajutorul bibliotecarului); *Recd. John*. *Zece zile care au zguduit lumea*. Prefețele scrise de V. I. Lenin și N. K. Krupskaja. Buc., Editura politică, 1962. 408 p. + 1 f. pl.

28 FEBRUARIE — Se împlinesc 215 ani de la nașterea (1754) lui GHEORGHE ȘINCAI, istoric și filolog român, iluminist din Transilvania, unul dintre fruntașii Școlii Ardeleni (m. 1816).

Vezi: Cornea, Paul. *Gheorghe Șincai (1754—1816)*. In: *Revista bibliotecilor*, 19, nr. 11, nov 1966, p. 691—693.

— Se împlinesc 100 de ani de la moartea (1869) lui ALPHONSE DE LAMARTINE, scriitor romantic francez (n. 1790).

3—5 MARTIE — 20 de ani de la adoptarea de către Plenara C.C. al P.C.R. a rezoluției privitoare la sarcinile partidului în lupta pentru întărirea alianței clasei muncitoare cu țăranimea muncitoare și pentru transformarea socialistă a agriculturii (3—5 martie 1949).

6 MARTIE 1945 — Masele populare de la orașe și sate, sub conducerea P.C.R., au instaurat puterea democrat-populară în țara noastră.

8 MARTIE — Ziua internațională a femeii.

— Se împlinesc 100 de ani de la moartea (1869) lui L. H. BERLIOZ, compozitor și critic muzical francez, reprezentant al romantismului revoluționar (n. 1803).

Memoriile lui Hector Berlioz cuprinzând călătoriile sale în Italia, Germania, Rusia și Anglia (1803—1865). Traducere, studiu introductiv și note de George Sbircea. Buc., Editura muzicală a Uniunii compozitorilor din R.P.R., 1964, 640 p. + 1 f. portr.

Nicolescu, Mircea. *Berlioz. Viața unui compozitor romantic.* Ed. a 2-a. Sibiu, Editura muzicală a Uniunii compozitorilor din R.P.R., 1964, 216 p. + 4 f. pl.; Rey, Etienne. *Viața sentimentală a lui Berlioz.* Traducere și prefață de Jean-Victor Pandelescu. Buc., Editura muzicală a Uniunii compozitorilor din R. S. România, 1967, 132 p.

9 MARTIE — 25 de ani de la moartea (1944) lui GRIGORE ANTIPA, biolog român, întemeietorul Muzeului de istorie naturală din București (n. 1867).

Băcescu, Mihai C. *Grigore Antipa. 1867—1944.* Buc., 1967, 32 p. + 5 f. pl. (Anniversaires de l'Unesco. Commission nationale de la République Socialiste de Roumanie pour l'Unesco); Balacescu, eGeorge și Gilorțeanu, Cornelia. *Grigore Antipa (1867—1944).* Biobibliografie. Studiu introductiv de prof. C. Moțaș. Buc., Editura Academiei, 1961, 84 p. (Biblioteca Academiei R.P.R. Seria de biobibliografie, 13)

11 MARTIE — 425 de ani de la nașterea (1544) lui TORQUATO TASSO, poet italian (m. 1595).

Amintă. Traducere și note de Romulus Vulpescu. *Epistolarul.* În românește de G. Lăzărescu. Studiu introductiv și îngrijirea ediției: Nina Façon. Buc., E.S.P.L.A., 1956, 367 p. + 1 f. portr. (Clasici literaturii universale).

14 MARTIE — 1883. A murit KARL MARX, întemeietorul socialismului științific.

Vezi: Șor, Anghel. *Karl Marx savant și luptător.* 150 de ani de la naștere. În: *Revista bibliotecilor*, 21, nr. 5, mai 1968, p. 298—300; *Cotendar.* *Aprilie—mai—iunie 1968.* În: *Revista bibliotecilor*, 21, nr. 3, mar 1968, p. 184.

— Se împlinesc 115 ani de la nașterea (1854) lui ALEXANDRU MACEDONSKI, scriitor român (m. 1920).

Poezii. Ed. îngrijită și studiu introductiv de Mihai Dragomir, Ed. a 2-a. Buc., E.S.P.L.A., 1958, 212 p. + 1 f. portr. (Biblioteca pentru toți); *Poezii.* Buc., E.P.L., 1962, 222 p. cu portr.; *Poezie și proză.* Antologie, note și prefață de Mircea Zăciu. Ed. a 2-a, revăzută și adăugită. Buc., Editura tineretului, 1965, 340 p. cu portr. (Biblioteca școlară); *Opere.* Studiu introductiv, ediție îngrijită, note și variante, cronologie și bibliografie de Adrian Marino. Vol. 1—2. *Poezii.* Buc., E.P.L., 1965, Vol. 1, 446 p. + 11 f. pl.; vol. 2, 413 p. + 17 f. pl. (Scriitorii români); *Versuri.* Ed. îngrijită și prefață de Adrian Marino. Buc., Editura tineretului, 1967, 255 p. cu portr. (Cele mai frumoase poezii); *Excelsior.* *Poezii.* Ed. îngrijită de Adrian Marino. Prefață de Marin Mincu. Buc., E.P.L., 1968, LXX + 397 p. (Biblioteca pentru toți, 466).

Marino, Adrian. *Viața lui Alexandru Macedonski.* Buc., E.P.L., 1966, 624 p. + 12 f. pl.;

Marino, Adrian. *Opera lui Alexandru Macedonski.* Buc., E.P.L., 1967, 760 p.

15 MARTIE — 15 ani de la moartea (1954) lui EMIL ISAC, poet și publicist român (n. 1836).

Poezii alese. Buc., E.S.P.L.A., 1954, 199 p. cu portr. (Biblioteca pentru toți); *Poezii alese.* [Cu un portret de Iser]. Buc., Editura tineretului, 1956, 104 p. (Biblioteca școlară); *Scrieri alese.* Ed. îngrijită de Ion Brad. Prefață de Mircea Zăciu. Buc., E.S.P.L.A., 1960, 298 p. + 1 f. portr.; *Versuri.* Cuvint înainte de Ion Brad. Buc., Editura tineretului, 1964, 220 p. cu portr. (Cele mai frumoase poezii).

17 MARTIE — 150 de ani de la nașterea (1819) scriitorului român ALECU RUSSO (m. 1859).

Cintarea României. Prefață de George Sanda și G. G. Ursu. Buc., Editura tineretului, 1962, 248 p. cu portr. (Biblioteca școlară); *Piatra-Teiului.* Scrieri alese. Ed. îngrijită și tabel cronologic de Geo Șerban. Prefață de D. Păcurariu. Buc., E.P.L., 1963, XXVII + 348 p. + 1 f. portr. (Biblioteca pentru toți, 172); *Piatra-Teiului.* Scrieri alese. Ed. îngrijită și prefață de Geo Șerban. Ed. a 2-a revăzută și adăugită. Buc., E.P.L., 1967, XXXIII + 358 p. (Biblioteca pentru toți, 172).

Virgolicl, Teodor. *Alecru Russo.* Buc., Editura tineretului, 1964, 200 p. cu facs. + 8 f. pl. (Oameni de seamă).

18 MARTIE — 1871. Proclamarea Comunei din Paris.

Comuna din Paris. Ed. îngrijită de Jean Bruhat, Jean Dautry și Emil Tersen (Traducere). Buc., Editura politică, 1962, 372 p. cu ilustr.

— 125 de ani de la nașterea (1844) compozitorului rus N. A. Rimski-Korsakov (m. 1908).

Cronica vieții mele muzicale. Buc., Editura muzicală a Uniunii compozitorilor din R.P.R., 1961, 440 p. cu note muzicale + 18 f. pl. Stasov, V. V. *Articole despre Rimski-Korsakov.* Ed. îngrijită și adnotată de V. A. Kisețova (Traducere). Buc., Editura Cartea rusă, 1955, 168 p. + 1 f. pl.

20 MARTIE — 75 de ani de la moartea (1894) lui KOSSUTH LAJOS, om politic maghiar, organizatorul și conducătorul revoluției de la 1848—1849 din Ungaria (n. 1802).

21 MARTIE 1922 — Crearea de către Partidul Comunist Român a organizației comuniste a tineretului din țara noastră — U.T.C.

23 MARTIE — 150 de ani de la moartea (1819) lui AUGUST von KOTZEBUE, scriitor german (n. 1761).

24 MARTIE — 475 de ani de la nașterea (1494) lui GEORGIUS AGRICOLA (pe numele său adevărat Georg Bauer), savant german, părintele mineralogiei (m. 1555).

30 MARTIE — 125 de ani de la nașterea (1844) lui PAUL VERLAINE, poet francez, precursor al simbolismului (m. 1896).

Versuri. În românește de G. Georgescu. Prefață de N. N. Condeescu. Buc., E.L.U., 1967, 119 p. + 1 f. portr. + 1 f. facs.

COTAREA PUBLICAȚIILOR

(II)

Vom enumera, în continuarea consultației precedente*), principalele probleme legate de cotarea publicațiilor după principiul sistematic-alfabetic.

a) *Ortografia cotei.* Avind forma unei fracții, cota se scrie pe două rânduri, cu o linie orizontală despărțitoare la mijloc, care însă nu este obligatorie:

$$\frac{859}{P22} \text{ sau } \frac{859}{P22}$$

Cota se înseamnă pe fișa cu descrierea principală sau complementară în felul următor: indicele cotei în colțul din stânga sus, deasupra primului rând; semnul de autor dedesubt, pe al doilea rând:

859	Blaga, Lucian
B56	Versuri.
859-1	

În colțul din stânga jos se notează indicele de clasificare zecimală neprescurtat, care indică locul fișei în catalogul sistematic.

b) *Indicii de cotă.* Aceștia nu se memorează, după cum nu se memorează nici semnul de autor. Ei se stabilesc cu ajutorul *Tabelii principale de clasificare zecimală*, unde sînt tipăriți în aldine la fiecare diviziune și subdiviziune și cu ajutorul — mai limitat — al *Tabelii prescurtate*, despre care am vorbit mai înainte.

Dintre toți indicii auxiliari, în cotare se folosesc numai indicii de loc, deoarece așezarea cărților în raft se face în ordinea subdiviziunilor pe care aceștia le indică:

9 (498) Istoria României

9 (673) Istoria Angolei

c) *Semnul de autor.* La scrierea semnului de autor, litera nu se separă de numărul convențional care îi urmează: A36, P57: excepție fac literele I și O, care, pentru a nu se confunda cu cifrele I (unu roman) și 0 (zero), se despart de numărul convențional printr-o liniuță: I-68, T65-0

1) *Notarea numelui autorilor*

— Cînd autorii au același nume și au activat în același domeniu, cota lor va fi identică. Pentru a se face distincția necesară așezării fără confuzii în raft, se adaugă la semnul de autor inițiala prenumelui lor (scrisă cu literă mare):

859
D30L Demetrius, Lucia. *Cumpăna.*

859
D30V Demetrius, Vasile. *Țicți zdrobite.*

— Cînd autorii au același nume, însă au activat în domenii diferite, nu se pot produce confuzii de așezare, deoarece cărțile vor avea locuri deosebite în depozit, așa cum li se fixează prin indicele de clasificare respectiv. Se recomandă ca, înainte de cotare, să se corecteze catalogul, pentru a ști dacă trebuie sau nu să se adauge la semnul de autor inițiala prenumelui.

— La numele compuse și în cazul în care publicația este scrisă de doi sau trei coautori, semnul de autor se dă după primul nume:

A36 Alecu-Ungurcanu, Maria

A58 Anghel, Dimitrie și Iosif Ștefan Octavian

La fișele complementare pentru al doilea și al treilea coautor, se trece tot semnul de autor al primului coautor.

— Operele aceluiași autor, cu același indice de clasificare, se deosebesc între ele prin adăugarea la semnul de autor a inițialei titlului (scrisă cu literă mică):

P90d Preda, Marin. *Desfășurarea.*

P90m Preda, Marin. *Moromeții.*

*) Vezi: Tenea, Ecaterina *Cotarea publicațiilor (I)*. În: *Revista bibliotecilor*, 21, nr. 11, nov 1968, p. 700-703.

— Dacă și titlurile operelor încep cu același cuvânt, se adaugă la semnul de autor inițialele primelor două cuvinte din titlu (scrise cu litere mici):

S13o Sadoveanu, Mihail. *Opere complete*.*)

S13oa Sadoveanu, Mihail. *Opere alese*.

— La numele de autori străini, semnul de autor se dă după ortografia adoptată în limba română, aceeași în care s-a stabilit vedeta uniformă.

C34 Cehov, A. P. (nu T84 Tschecow A. P., forma în limba germană).

2) *Notarea numărului edițiilor și al volumelor.* Numărul edițiilor diferite ale unei opere se poate marca prin adăugarea la semnul de autor a unui exponent („semn de putere”):

C84p² Creangă, Ion. *Povești*. Ed. a 3-a.

— Numărul volumului, în cazul publicațiilor ce apar în mai multe volume, se poate marca prin scrierea numărului de ordine al volumului, în cifre arabe, sub semnul de autor:

S13o Sadoveanu, Mihail. *Opere complete*.

1

Vol. 1.

S13o Sadoveanu, Mihail. *Opere complete*.

2

Vol. 2.

3) *Notarea titlului la anonime*

— La scrierile anonime, semnul de autor se dă după primul cuvânt din titlu:

M88 Momente din istoria poporului român.

— Când, în același domeniu, se întâlnesc două titluri începând cu același cuvânt, la semnul Cutter se adaugă inițiala celui de-al doilea cuvânt din titlu (scrisă cu literă mică):

B87i Bucureștii în literatură.

B87v Bucureștii vechi. Evocări.

— Când titlul începe cu un număr (cifre romane sau arabe), semnul de autor se stabilește după cum se pronunță acel număr:

D71 23 August.

— Când titlul începe cu un cuvânt monosilabic sau cu a, al, se face o legătură convențională între primul și al doilea cuvânt din titlu, iar semnul de autor se dă după silaba care a rezultat:

S26 *Să trăim în pace și prietenie* (semnul de autor s-a dat după silaba Săt).

A35 *Al XII-lea Congres internațional al viei și vinului* (semnul de autor s-a dat după silaba Ald).

— Când titlul începe cu articolele nehotărâte un, o (limba română), articolele hotărâte le, la, les (limba franceză), der, die, das (limba germană) etc., semnul de autor se stabilește după cuvântul următor; articolele se omit:

*) În cazul operelor complete, se menționează numai inițiala primului cuvânt din titlu, — o —, pentru ca aceste ediții să fie intercalate înaintea tuturor celorlalte volume de opere, opere alese etc.

T63 *Un tip nou de calculator electronic.*

F67 *La flore des Alpes.*

E64 *Die Erde.*

d) *Operele clasice marx-leninismului și lucrările despre ei.*

— Numele lui Marx, Engels, Lenin sunt cuprinse în indicii de clasificare:

3C1 Marx și Engels

3C2 Lenin

— Cotarea operelor lor și a lucrărilor despre ei se va face după următoarea schemă:

	Marx— Engels	Lenin
Opere complete	3C1	3C2
Opere alese	3C11	3C21
Opere separate	3C13	
Culegeri tematice	3C13M	3C23
	3C13E	
	3C14	
Comentarii	3C14M	3C24
	3C14E	
	3C16	
Biografii	3C16M	3C26
	3C16E	

— Pentru operele complete sau alese se întrebuițează numai indicele de clasificare zecimală:

3C1 Marx, K. și Engels. Fr. *Opere complete*.

3C21 Lenin, V. I. *Opere alese*.

— Pentru operele separate, numele autorului fiind cuprins în clasificare, semnul de autor se stabilește după titlul lucrării:

3C13 Marx, K. și Engels. Fr. *Manifestul Partidului Comunist*.

3C23 Lenin, V. I. *Statul și revoluția*.

S79

— Pentru culegerile de scrieri sau extrase din diferite opere tratând o anumită problemă, semnul de autor se dă după titlu, cu omiterea cuvântului *Despre*:

3C23 Lenin, V. I. *Despre bibliotecă*.

B51

— Pentru comentariile asupra operelor Jor, semnul de autor se dă după titlul operei comentate, adăugându-se inițiala numelui comentatorului (scrisă cu literă mare) sau inițiala primului cuvânt din titlu.

3C24 50 de ani de la apariția operei lui
M47C U. I. Lenin

„Materialism și empiriocriticism“.

— Pentru biografii, semnul de autor se dă după numele autorului biografiei:

3C16
M55 Mehring, F. Karl Marx.

— Caz special: Operele lui Marx și Engels sînt cuprinse sub același indice de clasificare zecimală. Pentru operele scrise în colaborare, semnul de autor se dă după titlul operei (vezi exemplul citat mai sus).

Majoritatea operelor lor sînt însă scrise separat. Cînd aceste opere sînt editate ca lucrări de sine stătătoare și nu în volume cu lucrări comune, la indicele de clasificare se adaugă inițiala numelui fiecăruia:

3C13M
C20 Marx, Karl. Capitalul.

c) *Biografiile*. Se cotează la domeniul în care a activat persoana biografată: semnul de autor se stabilește după numele persoanei biografate, urmat de inițiala autorului biografiei:

778
E30B Barna, Ion. Serghei Eisenstein.

pentru ca lucrarea respectivă să poată fi identificată atunci cînd se string mai multe surseri asupra aceleiași persoane.

f) *Colecțiile artificiale* (broșuri sau volume legate împreună), cunoscute sub denumiri ca Varia, Diverse, Miscelaneu etc., urmate de cuvîntul care desemnează disciplina de care aparțin — de exemplu, Geografie, Geologie, Istorie etc.: semnul de autor se dă după denumirea disciplinei, completat cu numărul volumului, numerotat în ordine crescîndă în fiecare diviziune; semnul de autor pentru colecția artificială este legat deci de conținutul acesteia și corespunde indicelui de clasificare în care a fost încadrat volumul respectiv:

61
M54 Varia de medicină.

g) *Clasarea literelor*. *Literele* ă, â, ă se clasează împreună cu litera a; litera î se

clasează împreună cu litera i; *litera* ô se clasează împreună cu litera o; *litera* ș se clasează împreună cu litera s; *litera* ț se clasează împreună cu litera t; *litera* u se clasează împreună cu litera u.

h) *Așezarea în depozit*. Se respectă norma generală: de la stînga la dreapta, de sus în jos.

— Cărțile se orînduiesc pe rafturi în ordinea stabilită prin cote. Indicii de cotă le fixează diviziunea, iar în interiorul aceleiași diviziuni se vor așeza în ordinea alfabetică a literelor din semnul de autor și, în cadrul literii, în ordinea crescîndă a cifrelor:

<u>61</u>	<u>61</u>	<u>61</u>	<u>61</u>	<u>61</u>	<u>61</u>
P82	P84	P90	R27	R60	S12

— Dubletele primesc aceeași cotă și se așază împreună pe raft.*)

— Este necesar să se rezerve pe fiecare poliță un spațiu de creștere — de cca. 25 la sută din lungimea raftului.

— În cazul mutării unor diviziuni, cînd spațiul a fost epuizat, nu intervin schimbări de cote.

Ne rămîne acum să aruncăm o privire asupra accesului liber la raft, forma cea mai nouă a așezării sistematice-alfabetice, astfel organizată încît cititorii să-și poată alege cărțile singuri, direct din fondurile bibliotecii. Pentru bibliotecari aceasta constituie o metodă de muncă cu caracteristici deosebite față de cele tradiționale, a cărei tehnică, susceptibilă de îmbunătățiri, le oferă posibilitatea găsirii unor soluții mereu mai eficiente.

Așa cum este organizat în prezent, accesul liber la raft se practică sub trei forme:

1. Accesul complet la fondul de împrumut.
2. Accesul complet la fondul de referință al bibliotecii și la fondul uzual al săliilor de lectură.
3. Expoziția deschisă.

Așezarea cărților în vederea accesului direct la fondul de împrumut trebuie să dezinvolue acest fond în întregime și într-o înălțare logică, astfel încît cititorilor să li se ofere cea mai amplă alegere și, în același timp, să fie ajutați și orientați — chiar și numai prin aceasta — la dezvoltarea spiritului critic în discernerea celei mai propice lecturi. Literatura de specialitate, reflectînd numeroasele experiențe ce s-au făcut preutîndeni în această direcție, consideră că — în

*) Numărul exemplarelor dintr-un titlu, expuse în sala cu acces liber la rafturi, variază de la titlu la titlu, în funcție de cererile cititorilor și de mărimea spațiului de expunere. Dubletele care nu încap în sala de împrumut se așază în aceeași ordine, într-un depozit anexă.

cazul accesului liber la raft — modul de așezare al cărților este mai important decât în cazul orînduirii fondurilor în depozite închise. Căci de ea depinde folosirea efectivă a fondului. Se recomandă, prin urmare, ca așezarea să fie simplă și inteligibilă, bine chibzuită și proporționată în funcție de condițiile concrete din fiecare bibliotecă: natura și mărimea fondului, categoriile de cititori care o frecventează, grupele cele mai solicitate.

În ipoteza organizării accesului liber la rafturile cu publicații, dezvoltarea fondului după principiul așezării și cotării sistematice-alfabetice este, desigur, singura indicată. Ordinea firească a indicilor de cotare suferă însă o serie de modificări, menite să mărească înțărirea eficienței sistemului, în raport cu obiectivele urmărite. Aceste modificări urmăresc să faciliteze orientarea cititorilor prin:

- a) simplificarea așezării grupelor;
- b) schimbări în ordinea așezării.

Trebuie însă să fim foarte clari: nu cota se modifică, ci doar ordinea grupelor de cărți. Cota corespunde conținutului cărții și numelui autorului sau titlului ei. Indicele de clasificare și semnul de autor sînt elemente invariabile și imuabile, legate de carte în sine, iar cota este formula care a rezultat din acestea, alcătuită după norme universale acceptate și utilizate.

Se poate recurge la o simplificare a așezării prin optarea pentru indici de cotă care să se oprească numai la diviziunile și subdiviziunile absolut necesare pentru gruparea cărților în speță. Indicii trebuie să fie deajuns de diferențiați pentru a prezenta fondul în totalitatea și varietatea lui, în ce are el mai specific; ei trebuie să orienteze și să ajute pe cititori în căutarea publicațiilor dorite; trebuie să recomande, lărgind sfera de interes a cititorilor. Dar indicii nu trebuie să intre în amănunte de clasificare ce nu interesează publicul larg; să nu dezonanteze prin fărîmîntarea și risipirea fondului; să nu complice găsirea cărților, să nu provoace încurcături la reintercalarea lor pe raft. Simplificarea se face deci prin stabilirea „indiciilor de raft”, adică a acelor indici care vor marca diferitele grupe mari și subdiviziunile considerate necesare în funcție de fondul existent. Acești indici variază de la o bibliotecă la alta, dar trebuie să întrunească totdeauna atributul de orientare cu cel de recomandare și să se refere concret la fondul respectiv al bibliotecii. De aici necesitatea ca fiecare bibliotecă să întocmească o schemă proprie sau o tabelă a indicilor de raft pe care-i utilizează, schemă ce va constitui baza de lucru, și va asigura uniformitatea și consecvența în desfășurarea activității sale.

Biblioteca Centrală de Stat a elaborat *Schemă așezării publicațiilor în sălile cu acces liber al cititorilor din bibliotecile publice mici*; prin această schemă orientativă, s-a dat un ajutor prețios lucrătorilor din

această categorie de biblioteci, contribuind la orientarea unitară a lor și aducînd cele mai bune soluții problemelor care apăreau confuze încă multora dintre ei. Considerăm că studierea și aplicarea cu pricepere, la condițiile concrete ale fiecărei biblioteci, a acestei *Scheme* sînt mai concludente decît tot ceea ce am putea spune noi acum cu privire la așezarea publicațiilor în rafturi.

În ceea ce privește modificările în ordinea așezării grupelor, subliniem importanța deosebită pe care o are locul destinat fiecărei grupe de cărți în ansamblul întregii așezări. Se pot face relații noi între diviziuni și subdiviziuni, alăturîndu-se publicații ce se referă la anumite probleme; se pot face recomandări și actualizări printr-o așezare separată sau cu prioritate — permanent, sau cu caracter temporar — a unei categorii de scrieri; se pot face înlesniri, acordînd spațiul cel mai propice publicațiilor mult solicitate etc.

Pe scurt, iată cîteva din soluțiile care s-au generalizat în majoritatea bibliotecilor cu acces liber la raft:

— Grupele se succed după următoarea ordine: *Marxism-leninism; Filozofie; Științe și probleme sociale; Istoric; Geografie; Științe naturale; Matematică; Medicină; Industrie; Tehnică; Agricultură; Arte; Filologie; Lingvistică; Literatură universală (studii generale); Literatură română; Literatură străină (pe țări); Biografii; Generalități; Lucrări de referințe; Literatură pentru copii.*

— În interiorul acestor grupe mari, se pot crea atîtea subdiviziuni cît se consideră necesar în raport cu profilul fondului care se organizează. Ordinea de așezare în cadrul subdiviziunilor poate fi cea alfabetică a numelui de autori și a titlurilor de anonime, sau — în unele grupe ca *Istoric, Geografie* — ordinea crescîndă a indicilor auxiliari de loc.

— Bibliografiile pe ramuri de cunoștințe se așază la începutul diviziunilor respective.

— Literatura biografică se împarte, de obicei, astfel: biografiile colective rămîn în grupa de *Biografii*; celelalte merg la diferitele diviziuni ale fondului, după domeniul în care a activat persoana biografiată. Biografiile se pot grupa însă și într-un raft separat, în ordinea domeniilor în care au activat diferitele personalități sau, în bibliotecile mici, în ordinea alfabetică a persoanelor biografiate.

Lucrările generale de teorie, istorie și critică literară, ca și culegerile de monografii literare, se așază în prima subdiviziune a literaturii respective. Monografiile închinete vieții și operei unui scriitor se așază în fața operelor aceluia scriitor.

— Folclorul literar al diferitelor popoare se așază la sfîrșitul literaturii respective.

— Manualele școlare se grupează pe specialități, la diviziunile respective, sau separat, într-un raft cu manuale, pe clase.

— Este recomandabil să se organizeze rafturi tematice pentru lucrările care, prin încadrarea lor, nu pot fi grupate împreună (biografii, monografii etc.) pentru lucrările pe care vrem să le scoatem în evidență din diferite motive (interesează anumite grupe de cititori ori prezintă un mare interes la un moment dat) sau expoziții tematice de noutăți într-un anumit domeniu.

Cititorii pot fi orientați prin: *indicatoare de raft*, pe care se soriu grupele așezate în rafturi și care se atașează pe pereții laterali ai rafturilor, pe cornișă sau pe marginea polițelor; *divizionare de raft*, care se intercalează între cărți, numite și *locuitori colorați*, cu un color de 4—5 cm, pe care se însemnă diviziunea care va urma: *etichete* lipite pe cotoarele cărților, colorate diferit pentru fiecare diviziune, care să amintească locul de unde a fost luată cartea și să ușureze astfel reintercalarea ei fără confuzii: *așezarea planului general* cu situarea în local a diferitelor diviziuni etc.

În ceea ce privește problema cataloagelor necesare, accesul liber la raft nu micșorează rolul acestora, ci îl întărește. Catalogul alfabetic oglindește fondul de publicații în întregime, multilateral, prin descrieri principale, complementare, fișe de trimitere sau informative, adnotări etc. Catalogul sistematic completează așezarea de pe rafturi, conține o evidență permanentă a întregului fond, indiferent dacă publicațiile sînt sau nu împrumutate și mai ales dezvăluie aspectele multiple sau secundare ale subiectului publicațiilor. După propunerea lui Günther de Bruyn, în cazul așezării sistematice alfa-

betice a publicațiilor, sînt necesare atît catalogul sistematic cu indexul pe materii, cît și un catalog alfabetic.

Sistemul accesului liber la raft apare ca un sistem suplur, plin de viață, interesant, deoarece fondul pe care-l ruloază poate fi schimbat în funcție de interesele cititorilor, de imperativul momentului, în ritm cu problemele de actualitate. Acest fond se primește mereu; se introduc noutățile, lucrările căutate; se scoat edițiile învechite, scrierile nesolicitate. În orînduirea sălii cu acces liber la raft, se pornește de la principiul că trebuie expuse cît mai multe publicații. Din cauza lipsei de spațiu însă, în multe biblioteci, o parte a fondului destinat accesului liber trebuie ținut, în mod permanent sau temporar, într-un depozit anexă. Aici se pot așeza grupele mai puțin cerute, o parte din dublete, lucrările învechite; aici se pot păstra și scrierile de valoare, albumele, colecțiile de periodice etc. Acest depozit anexă, existent aproape pretutindeni, poate fi organizat și pe cîteva rafturi anume instalate într-un ungher al încăperii, dacă spațiul nu permite altfel. Întreg sistemul accesului liber la raft se pretează la aplicarea cunoștințelor bibliotecarilor, cunoștințe necesare de specialitate, cu multă ingeniozitate și spirit inovator, dar și cu simț de răspundere și interes pentru misiunea pe care o au: răspîndirea culturii în masele largi.

În viitoare consultații vom trata problema cotei și a publicațiilor după format.

Ecaterina TENEA

POȘTA REDACȚIEI — POȘTA REDACȚIEI — POȘTA REDACȚIEI

La redacție au fost primite răspunsurile Direcției bibliotecii din C.S.C.A. și Direcției instituții de stat și social-cultural din Comitetul de Stat pentru Probleme de Organizare și Salarizare la scrisoarea unui grup de bibliotecari din jud. Bihor, publicată în nr. 11/1968 al revistei noastre, prin care se ridică problema încadrării și salarizării diferențiate a absolvenților fostei Școli tehnice de activiști culturali. Secția bibliotecari.

Forurile superioare subliniază oportunitatea observațiilor conținute în scrisoare și ne fac cunoscut că problemele ridicate au fost reținute pentru a fi analizate în cadrul acțiunii de aplicare în unitățile de cultură a principiilor noului sistem de salarizare, aprobate prin Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din octombrie 1967.

Din partea Direcției economice din C.S.C.A. am primit, la aceeași sesizare, următorul răspuns:

În legătură cu adresa dv. nr. 241/1968 referitoare la sesizarea unui grup de bibliotecari, vă facem cunoscut că absolvenții școlii tehnice de activiști culturali au următoarele drepturi:

— să ocupe funcția de director de bibliotecă de gradul IV;

— să ocupe funcții de conducere în bibliotecile orășenești, populare și stațiunile balneo-climaterice;

— li se consideră timpul de 2 ani școlarizare drept vechime în specialitate la încadrare.

Referitor la acordarea titlului de tehnician, această denumire nu există decît în unitățile productive cu caracter tehnic.

Director,
D. ZAHARIA

Șef serviciu,
A. KOFFLER

GEBHARD BLÜCHER

15 ian 1934 — 5 oct 1968

Pentru știința filigranologică românească, care a început să se infiripeze de curind, stingerea fulgerătoare și neașteptată a chimistului Gebhard Blücher constituie o foarte grea pierdere. S-a născut la Brașov, dintr-o familie de pălării originară din Germania, care, după o lungă poposire în Țara Românească, s-a stabilit în orașul de sub Timpa. După absolvirea școlii medii la Brașov, G. Blücher a frecventat Facultatea de chimie a Universității „Babeș Bolyai” din Cluj, pe care a absolvit-o în anul 1958. A lucrat la Fabrica de zahăr Bod, la întreprinderea de instalații București, la Spitalul de boli transmisibile din Brașov. De la înființarea laboratorului de izotopi radioactivi de pe lângă Spitalul de adulți nr. 1 din Brașov (I.XII 1962), a lucrat la această nouă unitate, unde a depus o activitate profesională rodnică.

Din anul 1966, când cercetătorul bucu-reștean L. Demény a relatat la Brașov metodologia reproducerii filigranelor cu calciu radioactiv, un colectiv mai larg de cercetători din Brașov, medici și chimiști, a început să lucreze la reproducerea filigranelor după această nouă metodă. Chimistul G. Blücher a fost acela care a experimentat și a utilizat cu rezultate excelente reproducerea filigranelor cu calciu radioactiv (Ca^{45}) lichid, în-globat într-o pernă de gelatină. El a fost primul din România care a aplicat această metodă și al treilea pe plan mondial, după U.R.S.S. și Finlanda. Ulterior, și alte centre filigranologice au adeptat această metodă.

În ultimii trei ani, G. Blücher a prestat o muncă imensă parcurgând zeci de mii de documente și cărți, întocmind fotografii despre mii de tipuri de variante de filigrane. Neprecupețindu-și timpul de odihnă, însoțit de colaboratorul său Gernot Nüssbacher, G. Blücher a cercetat bibliotecile și arhivele din Brașov, București, Cluj, Sibiu, Alba Iulia și Budapesta, întocmind un repertoriu complet, cuprinzând toate filigranele morii de hirtie din Brașov (sec. XVI), cit și a celor din Cluj și Sibiu. Numele lui a început să fie cunoscut și apreciat de cei mai de seamă reprezentanți ai filigranologiei mondiale, cu care a purtat o vastă corespondență. Moartea lui prematură anulează și invitația de a participa la Congresul internațional de istorie a hirtiei din Amalfi (Italia, 1969).

Unele roade ale cercetării sale asidue începuseră să se concretizeze în *Revista bibliotecilor*, *Neuer Weg* etc. Lucrările efectuate de G. Blücher au contribuit la datarea mai precisă a multor acte și cărți, emise sau editate în România, la găsirea unor puncte de reper pentru stabilirea tirajului cărților imprimate în secolul al XVI-lea. Cu o deosebită pasiune s-a ocupat de tipărițile române și slavone, dovedind importanța economică a tiparității diaconului Coresi care, la un moment dat, a folosit o mare parte din producția primei mori de hirtie din sud-estul Europei — cea de la Brașov. Tot cu ajutorul filigranelor, G. Blücher a putut dovedi că multe ediții ale unor cărți (mai ales manuale) brașovene foloseau pagini din ediții anterioare, unele din ele rămase necunoscute pentru autorii repertoarelor de până acum.

Prin moartea sa prematură, survenită la vârsta de 34 de ani, filigranologia românească și cea mondială a pierdut un pasionat și înzestrat cercetător care, cu luciditatea și metodologia de lucru a unui savant al științelor exacte, a reușit să elucideze multe probleme obscure din istoria hirtiei și a cărții din țara noastră. Datoria noastră, a tuturor, va fi de a sprijini editarea prețioaselor sale lucrări rămase în manuscris și, în primul rând, terminarea și tipărirea repertoriilor de filigrane, care pot înzestra știința românească cu un instrument de lucru de prim rang, util atât istoricilor, cit și filologilor sau lingviștilor.

Pavel BINDER

BIBLIOGRAFIE

a) Lucrări proprii :

1. *Arta albă și izotopii radioactivi*. În : Magazin istoric, 1, nr. 2, 1967, p. 59—60.
2. *Isotopenphotographie in der Wasserzeichnung*. În : Forschungen zur Volks- und Landeskunde, 10, nr. 1, 1967, p. 140—141.
3. *Filigranele brașovene și tipărițile chiri-lice din secolul al XVI-lea*. În : Revista bibliotecilor, 20, nr. 7, 1967, p. 423—426.
4. *Forscher über kronstadter Früdonke. Probleme und Ergebnisse*. În : Neuer Weg, 20, nr. 6015, 4 sep. 1968 și nr. 6021, 11 sep 1968.

b) Referiri :

1. Salvan, Fl. *Reproducerea filigranelor cu izotopi*. În : Drum nou, 22, nr. 6810, 24 nov 1966.
2. Holtner, Gert. *Wasserzeichen mit Isotopen fotografiert*. În : Volkszeitung, 10, nr. 692, 11 nov 1966.
3. Philipp, Maja. *Wasserzeichen auf der Spur*. În : Neuer Weg, 18, nr. 5481, 15 dec 1966.

Darul care face întotdeauna plăcere: CARTEA

NOU, INTERESANT, ATRACTIV!

Elevi, studenți, profesori, muncitori, intelectuali, militari citiți lucrările de istorie apărute la Editura politică în colecțiile **EVOCĂRI** și **MICA BIBLIOTECĂ DE ISTORIE**

Monografiile cu o problematică diferențiată, sociologie generală, istoria sociologiei, școli și curente sociologice ale lumii contemporane, vor fi prezentate de Editura științifică în colecția **SINTEZE SOCIOLOGICE**

Orice om cult

trebuie să cunoască drumul care l-a străbătut pînă azi cunoașterea umană

Colecția SAVANȚI DE PRETUTINDENI

vă prezintă

Viața și opera unor reprezentanți de seamă ai științei universale și românești

O garanție a valorii literare: **BIBLIOTECA PENTRU TOȚI**, colecția preferată a întregii familii

LUCEAFĂRUL

COLECȚIA POETILOR ȘI PROZATORILOR TINERI, AFLAȚI LA DEBUTUL LOR EDITORIAL

Colecția ALBATROS —

profiluri din lirica noastră tânără, în selecții de poezii reprezentative

F O R R A S

REUNEȘTE ÎN VOLUME DE DEBUT EDITORIAL CELE MAI REPREZENTATIVE CREAȚII ÎN PROZĂ ȘI VERSURI, TEXTE DE CRITICĂ SAU CREAȚII DRAMATICE ALE TINERILOR SCRITORII DE LIMBĂ MAGHIARĂ

Colecția OAMENI DE SEAMĂ

Prezintă în fiecare volum una din personalitățile de seamă ale culturii sau științei românești și universale (Editura tineretului)

Sinteți preocupat de creșterea și educarea copiilor dv. ? Urmăriți cu regularitate lucrările care apar în cadrul colecției —
ÎN AJUTORUL PĂRINȚILOR

BIBLIOTHECA OECONOMICA pune la îndemâna cititorilor rezultate ale activității de cercetare a diferitelor probleme teoretice, metodologice și practice pe care le ridică dezvoltarea economiei naționale (Editura Academiei R. S. România)

Александру ПОРЦЯНУ: *Роль культуры в достижении Объединения. (50-летие присоединения Трансильвании к Румынии)* 707

Ал. ПЕЗДЕРКА и И. КРИШАН: *Книга на языках совместно проживающих национальностей. Достижения и перспективы* 710

Экатерина ЧИМПОНЕРИУ: *Страницы истории выдающейся рабочей библиотеки — Библиотека города Решица* 727

Далила АРАМЭ: *Экслибрисы нескольких читателей старинных румынских рукописей* 731

Дан СИМОНЕСКУ: *Сессия Совета ФИАБ (18—24 августа 1968 г.)* 733

EXTRAIT DU SOMMAIRE

Alexandru PORTEANU: *Le rôle de la culture dans la réalisation de l'Union. (Le demicentenaire de l'Union de la Transylvanie avec la Roumanie)* 707

Al. PEZDERKA et I. CRIŞAN: *Le livre dans les langues des nationalités cohabitantes. Réalisations et perspectives* 710

Ecaterina CIMPONERIU: *Pages de l'histoire d'une importante bibliothèque ouvrière — la bibliothèque de Reşiţa* 727

Dalila ARAMĂ: *Les ex-libris de quelques lectrices de vieux manuscrits roumains* 731

Dan SIMONESCUS: *La Session du Conseil de la F.I.A.B. (18—24 Août 1968)* 733

Ioana TĂUTU: *La lecture publique en France ... une grande cause nationale* 738

George RADU: *La conférence internationale de Sofia. (La conférence internationale pour la construction, l'équipement et la modernisation des bibliothèques des pays socialistes)* 741

Şerban ANDRONESCU: *L'Homme Dostoïevski, métropolitain de Moldavie. 275 ans depuis sa mort. (Érudit roumain, l'un des prélats qui ont promu la langue roumaine dans l'église)* 743

Ilie STANCIU: *Elena Farago — bibliothécaire. 90 depuis sa naissance (1878—1954). (Dates sur l'activité de l'écrivain Elena Farago en sa qualité de directrice de la Bibliothèque „Th. Aman” de Craiova)* 745

Ioana TĂUTU: *Publicное чтение во Франции ... великое национальное дело* 738

Джордже РАДУ: *Международное совещание в Софии (по вопросу строительства, оснащения и модернизации библиотек социалистических стран)* 741

Шербан АНДРОНЕСКУ: *Смирный Досостей, митрополит Страны Молдавской. 275-я годовщина его смерти. (Румынский книжник, один из иерархов выступавших за введение румынского языка в церкви)* 743

Илие СТАНЧУ: *Елена Фараго — библиотечкарь. 90-летие со дня ее рождения (1878.— 1954). (Данные о деятельности плательницы в качестве заведующей Библиотекой им. Т. Амана в Крайове)* 745

S U M M A R Y

Alexandru PORTEANU: *The Role of Culture in Achieving the Union. (50 years since Transylvania was united to Romania)* 707

Al. PEZDERKA and I. CRISAN: *Books Issued the Languages of Various Nationalities Living in Romania. Achievements and Outlooks* 710

Ecaterina CIMPONERIU: *From the History of an Important Workers' Library — the Reşiţa Library* 727

Dalila ARAMA: *The Ex-Libris of Some Readers of Ancient Romanian Manuscripts* 731

Dan SIMONESCUS: *The Session of the F.I.A.B. Council. (August 18—24, 1968)* 733

Ioana TAUTU: *The Public Reading in France ... a Great National Cause* 738

George RADU: *The Sofia International Conference. (The International Conference on building, equipment and modernization of libraries in the socialist countries)* 741

Serban ANDRONESCU: *Dostoïevski the Pious, Metropolitan of Moldavia. 275 years since his death. (Romanian scholar, one of the hierarchs who promoted the introduction of Romanian language in church)* 743

Ilie STANCIU: *Elena Farago as Librarian. 90 years since her birth (1878—1954). (Data on the activity of the writer Elena Farago as Chief Librarian of the Craiova „Th. Aman” Library)* 745